

Οι εταίροι του προγράμματος Euro-Validation

ΑΝΑΔΟΧΟΣ: Κέντρο Περιφερειακών Μελετών της Ουγγρικής Ακαδημίας Επιστημών, Ερευνητικό Ινστιτούτο Δυτικής Ουγγαρίας (HU)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: PRISMA Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών (GR)

Πανεπιστήμια, ινστιτούτα σπουδών και πάροχοι εκπαίδευσης:

- Πανεπιστήμιο Αγροτικών Επιστημών Σουηδίας - SLU (SE)
- Πανεπιστήμιο Ελσίνκι Ruralia Institute Seinäjoki Unit (FI)
- Πανεπιστήμιο Nicolaus Copernicus (PL)
- Πανεπιστήμιο Δυτικής Ουγγαρίας, Σχολή Δασικής Μηχανολογίας, Κέντρο Περιβάλλοντος και Καινοτομίας (HU)
- Πανεπιστήμιο Ορεινής & Νησιωτικής Σκωτίας, Millennium Institute (UK)
- University of Newcastle, Institute of Policy and Practice (UK)
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Βιώσιμης Ανάπτυξης IMEDES (ES)
- Κέντρο Περιβαλλοντικής Κατάρτισης Εμπορικού Επιμελητηρίου του East Thuringen (DE)
- Κέντρο Κατάρτισης Rogaland (NO)
- Ίδρυμα για την πιστοποίηση της πρότερης μάθησης (NL)
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - GR

Ευρωπαϊκά δίκτυα αγροτικής ανάπτυξης και κοινωνικοί εταίροι

- Ένωση Διευθυντών Αγροτικών Περιοχών (HU)
- Κέντρο Ανάπτυξης για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις - CDIMM Maramures Foundation (RO)
- Ευρωπαϊκά δίκτυα αγροτικής ανάπτυξης και κοινωνικών εταίρων Euracademy Association (GR)
- Ένωση Παραποτάμιων Περιοχών (FR)

<http://www.euracademy.org/euro-validation/background.htm>

Πιστοποίηση της Δια Βίου Μάθησης για την Ενίσχυση της Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης: ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Πανερωπαϊκό Σύστημα Πιστοποίησης της δια Βίου Μάθησης
για την Ενίσχυση της Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης

**Πιστοποίηση της Δια Βίου Μάθησης
για την Ενίσχυση της
Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης:
ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ**

Πανερωπαϊκό Σύστημα Πιστοποίησης της δια Βίου Μάθησης
για την Ενίσχυση της Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης

Πίνακας Περιεχομένων

	Σελίδα
Σχήματα και Πίνακες.....	4
Περίληψη.....	5
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Συνοπτική Παρουσίαση Προγράμματος, Ορολογία και Δομή του Οδηγού Βέλτιστης Πρακτικής.....	6
1.1 Εισαγωγή: Συνοπτική Παρουσίαση Προγράμματος.....	6
1.2 Βασική Ορολογία.....	7
1.3 Επισκόπηση: Δομή του Οδηγού Καλής Πρακτικής.....	8
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία: Τρέχουσα Πρακτική, Πολιτικές και Ανάγκη Πιστοποίησης της Άτυπης και Μη τυπικής Μάθησης.....	9
2.1 Πιστοποίηση της παροχής Άτυπης και Μη-Τυπικής Μάθησης ανά την Ευρώπη.....	9
2.1.1 Εισαγωγή.....	9
2.1.2 Αξιολογήσεις σε εθνικό επίπεδο.....	9
2.1.3 Συμπεράσματα.....	16
2.2 Εις βάθος μελέτη των αναγκών αναγνώρισης και πιστοποίησης σε έξι τομείς δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές.....	18
2.2.1 Εισαγωγή.....	18
2.2.2 Τομεακές Εκθέσεις.....	18
2.2.3 Συμπεράσματα.....	23
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Προς την Ανάπτυξη ενός Ευέλικτου Συστήματος Αξιολόγησης, Αναγνώρισης και Πιστοποίησης της Μη τυπικής και της Άτυπης Μάθησης.....	25
3.1 Ανάπτυξη της μεθοδολογίας της Μαθησιακής Διαδρομής.....	25
3.1.1 Γενικό πλαίσιο και φιλοσοφία.....	25
3.1.2 Βασικές επαγγελματικές ικανότητες: ένα μοντέλο.....	26
3.1.3 Προσδιορισμός της δραστηριότητας: Λειτουργίες και Καθήκοντα ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης.....	28
3.1.4 Το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων.....	30
3.1.5 Αξιολόγηση των ικανοτήτων.....	32
3.1.6 Η ικανότητα τεκμηρίωσης: η χρήση χαρτοφυλακίων.....	32
3.2 Πιλοτική Δοκιμή της Μαθησιακής Διαδρομής: Αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο.....	33
3.2.1 Φιλανδία: η Μαθησιακή Διαδρομή είναι αποτελεσματική σε άτομα που έχουν κίνητρα και στόχους.....	33
3.2.2 Ουγγαρία: νέα προσόντα για τους εργαζόμενους στην τοπική ανάπτυξη στις μικρο-περιφέρειες.....	38

Πιστοποίηση της Δια Βίου Μάθησης για την Ενίσχυση της Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης – Οδηγός Καλής Πρακτικής

Ο Οδηγός αυτός βασίζεται σε γραπτές εκθέσεις των εταιρών του Προγράμματος Euro-Validation. Το πρώτο σχέδιο του Οδηγού συντάχθηκε από το Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών – PRISMA (Μυρτώ Αδαμαντιάδη, Φούλη Παπαγεωργίου) και η επιμέλεια του τελικού κειμένου έγινε από την Jessica Barnes

Ο Ελληνικός Οδηγός εκδόθηκε από το Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών – PRISMA για το Πρόγραμμα Euro-Validation, σε συνεργασία με το SLU – Σουηδικό Πανεπιστήμιο Αγροτικών Επιστημών

Αθήνα, Δεκέμβριος 2007

Σχεδιασμός και εκτύπωση: Ability Integrated Communications, ability@otenet.gr

Το πρόγραμμα Euro-Validation συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτική Γραμμή Leonardo Da Vinci – Διεθνικά Δίκτυα 2004-2007. Η παρούσα δημοσίευση απεικονίζει τις απόψεις μόνο των συντακτών της και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε αυτήν.

3.2.3	Νορβηγία: ένα εργαλείο αξιολόγησης ικανοτήτων μπορεί να διευκολύνει την διαδικασία δημιουργίας μίας μεμονωμένης Μαθησιακής Διαδρομής.....	39
3.2.4	Πολωνία: ένα επιτυχές πείραμα που οδήγησε στην ανάπτυξη ενός ευέλικτου προγράμματος μάθησης και διδασκαλίας για την κάλυψη μεμονωμένων μαθησιακών διαδρομών.....	41
3.2.5	Ισπανία: Η Μαθησιακή Διαδρομή οδηγεί σε ένα “μενού” εκπαίδευσης το οποίο παρέχει ο ιδιωτικός τομέας για να καλύψει συγκεκριμένες, διακριτές ικανότητες.....	45
3.2.6	Σουηδία: η Μαθησιακή Διαδρομή είχε να προσφέρει κάτι περισσότερο από την ήδη υπάρχουσα πρακτική του Προγράμματος Προσωπικής Ανάπτυξης για τους υπαλλήλους.....	48
3.2.7	Σκωτία (ΗΒ): η μέθοδος της προσέγγισης στον εκπαιδευόμενο είναι σημαντικότητας παράγοντας ενεργοποίησης.....	50
3.3	Συμπέρασμα, Διδάγματα που αντλήθηκαν και Μελλοντικές Προοπτικές	53
3.3.1	Η χρήση της Μαθησιακής Διαδρομής και του Μητρώου Καθηκόντων και Ικανοτήτων	53
3.3.2	Η έννοια του Εμπυκτωτή Αγροτικής Ανάπτυξης και η ωφελιμότητα/χρησιμότητα της Μαθησιακής Διαδρομής.....	54
3.3.3	Πότε η Μαθησιακή Διαδρομή είναι πιο αποτελεσματική.....	54
3.3.4	Συμπέρασμα: Το πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος Euro-Validation.....	56

Σχήματα και Πίνακες

Σχήμα 1	Σειρά Εκπαιδευτικών Συστημάτων που δείχνουν την θέση χωρών.....	17
Πίνακας 1	Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων	30.
Πίνακας 2	Εκπαιδευτικές ανάγκες όπως αυτές εκφράστηκαν από τους Φιλανδούς Εμπυκτωτές Αγροτικής Ανάπτυξης.....	35
Πίνακας 3	Ανάγκες Κατάρτισης/Εκπαίδευσης όπως αυτές εκφράζονται από τους Εμπυκτωτές Αγροτικής Ανάπτυξης της Πολωνίας.....	43
Πίνακας 4	Καθήκοντα/Δεξιότητες του εκπαιδευτή θεμάτων περιβάλλοντος στην Ισπανία	47

Περίληψη

Το Πρόγραμμα Euro-Validation σχεδιάστηκε για να αναδείξει θέματα αναγνώρισης και πιστοποίησης της δια βίου μάθησης με έμφαση στις δεξιότητες και τις ικανότητες που μπορούν να βοηθήσουν τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Στα πλαίσια του προγράμματος πραγματοποιήθηκε σε 11 Ευρωπαϊκές χώρες μία ανασκόπηση των συστημάτων πιστοποίησης που αφορούν τη μη τυπική και άτυπη μάθηση όπως και των διάφορων τομεακών αναγκών για τυπικά προσόντα. Αυτές διαμόρφωσαν τη βάση για την ανάπτυξη μιας ευέλικτης μεθοδολογίας αξιολόγησης και πιστοποίησης της πρότερης μάθησης. Η μεθοδολογία βασίστηκε στην έννοια της «Μαθησιακής Διαδρομής» και στη χρήση ενός Μητρώου Βασικών Καθηκόντων και Ικανοτήτων, και

δοκιμάστηκε πιλοτικά σε διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες. Ο Οδηγός Καλής Πρακτικής εκθέτει την εμπειρία που αποκομίστηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα εργαλεία πιστοποίησης που αναπτύσσονται πρέπει να είναι ευέλικτα και να μπορούν να προσαρμοστούν σε ιδιαίτερες καταστάσεις, παρέχοντας τη δυνατότητα σε άτομα και οργανισμούς να ωφεληθούν από τη χρήση τους. Τα εργαλεία αυτά απέδωσαν καλά αποτελέσματα σε χώρες με συστήματα εκπαίδευσης επικεντρωμένα κυρίως στην τυπική μάθηση, αλλά και σε περιπτώσεις όπου οι διαπιστωμένες ανάγκες είναι σαφείς. Τονίστηκε επίσης η σημασία της προσωπικής συμβουλευτικής.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Συνοπτική Παρουσίαση Προγράμματος, Ορολογία και Δομή του Οδηγού Καλής Πρακτικής

1.1 Εισαγωγή: Συνοπτική Παρουσίαση Προγράμματος

Στη οικονομία της γνώσης, η ανάπτυξη και η χρησιμοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού στο έπακρο είναι ένας αποφασιστικός παράγοντας για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, τα πιστοποιητικά και οι τίτλοι σπουδών είναι ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για τους εργοδότες και τα εισερχόμενα άτομα στην αγορά εργασίας. Οι καινοτόμες μορφές πιστοποίησης για την μη τυπική μάθηση θα μπορούσαν να διευρύνουν το φάσμα αναγνώρισης προσόντων. Πολλοί έχουν αποκτήσει εκτενείς γνώσεις μέσω της μη τυπικής μάθησης και υπάρχει ανάγκη ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού συστήματος κάλυψης της αξιολόγησης και πιστοποίησης αυτής της πρότερης και εμπειρικής μάθησης (APEL). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στο πλαίσιο της αγροτικής οικονομίας, όπου η αναγνώριση και η πιστοποίηση της μη τυπικής μάθησης θα μπορούσαν να συμβάλλουν σημαντικά στην αγροτική ανάπτυξη.

Το Πανευρωπαϊκό Σύστημα Πιστοποίησης της Δια Βίου Μάθησης για τη Ενίσχυση της Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης "Euro-Validation" ήταν ένα πρόγραμμα τριετούς διάρκειας το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από τη Χρηματοδοτική Γραμμή Leonardo Da Vinci της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υλοποιήθηκε από το 2005 έως το 2007 σε 11 Ευρωπαϊκές χώρες: Φιλανδία, Ουγγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Το Πρόγραμμα "Euro-Validation" αναπτύχθηκε για να εξετάσει και να αναγνωρίσει τη σημασία της δια βίου μάθησης στο πλαίσιο της αγροτικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών μάθησης που συμβάλλουν στη δόμηση ικανότητας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ισότητα πρόσβασης στην απόκτηση προσόντων και τίτλων σπουδών από όλους τους ανθρώπους.

Διαθέτοντας ολοκληρωμένη προσέγγιση, το Πρόγραμμα Euro-Validation υλοποιήθηκε από μία μεγάλη σύμπραξη 16 φορέων στην οποία συμπεριλαμβάνονται ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια, εκπαιδευτικοί οργανισμοί, τοπικές αρχές, μία Αναπτυξιακή Εταιρεία, ένα Βιομηχανικό Επιμελητήριο, επαγγελματικές ενώσεις, Κέντρα Κατάρτισης και ΜΚΟ.

Το πρόγραμμα απευθύνθηκε προς όλους τους εμπλεκόμενους στη δια βίου μάθηση. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι φορείς παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οργανισμοί πιστοποίησης, οι εργοδότες και οι σπουδαστές (αλλά και οι εργαζόμενοι και οι άνεργοι). Χρησιμοποιώντας ένα ευρύ δίκτυο συναφών οργανώσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη, το πρόγραμμα Euro-Validation προώθησε πολιτικές και πρακτικές που αναφέρονται στην αναγνώριση και πιστοποίηση της δια βίου μάθησης και συγκεκριμένα των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτούνται για την ενίσχυση της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης.

Το Πρόγραμμα πέτυχε τους ακόλουθους συγκεκριμένους στόχους:

- Την επανεξέταση των πολιτικών και των μεθόδων αξιολόγησης, πιστοποίησης και αναγνώρισης της μη τυπικής μάθησης σε ολόκληρη την Ευρώπη.

- Τη σύνδεση των ανωτέρω με τις ανάγκες των εργαζόμενων στις αγροτικές περιοχές, τη δημιουργία ενός "χάρτη ικανοτήτων" σε διαφορετικούς τομείς της οικονομίας και τη σύνδεση αυτού του χάρτη με τις υπάρχουσες διαδικασίες πιστοποίησης.

- Τη διαμόρφωση ενός ευέλικτου συστήματος αναγνώρισης και πιστοποίησης ικανοτήτων που εξετάζει όλες τις μορφές μάθησης, οι οποίες βασίζονται κατά μεγάλο μέρος στην πιστοποίηση της πρότερης και εμπειρικής διαδρομής μάθησης (APEL) και αναφέρεται σε προσόντα που αποκτώνται με την εμπειρία, ειδικότερα δε στον τομέα

της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης.

- Την εφαρμογή των ανωτέρω σε πειραματική βάση με τη συνεργασία πανεπιστημίων, οργανισμών τυπικής κατάρτισης και φορέων παροχής μη τυπικής κατάρτισης, στα πλαίσια του παρόντος Δικτύου.

- Την ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος και την πρόκληση για συζήτηση των θεμάτων ανάπτυξης και αναγνώρισης ικανοτήτων προς τα πανεπιστήμια, οργανισμούς κατάρτισης, κοινωνικούς εταίρους, τοπικές αρχές και εργαζόμενους στον χώρο της αγροτικής ανάπτυξης.

- Τη δημιουργία ενός ιστοτόπου ως κύριο μέσο επικοινωνίας και την επέκταση του Δικτύου σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Ο Οδηγός παρουσιάζει τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από το πρόγραμμα Euro-Validation. Περιλαμβάνει μία εισαγωγή στην μεθοδολογία και τα εργαλεία διαμόρφωσης της Μαθησιακής Διαδρομής και του Μητρώου Καθηκόντων και Ικανοτήτων που αναπτύχθηκαν από το πρόγραμμα για να διευκολύνουν τη διαδικασία αναγνώρισης και πιστοποίησης της πρότερης μάθησης. Δημοσιεύθηκε επίσης ένας ξεχωριστός Οδηγός γι' αυτά τα εργαλεία: ο "Οδηγός Δημιουργίας Μαθησιακής Διαδρομής - Πώς να αντιμετωπίσεις τις δικές σου ανάγκες μάθησης".

1.2 Βασική Ορολογία

Ο Οδηγός αναφέρεται στους διαφορετικούς τύπους μάθησης. Το Γλωσσάριο του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP)¹ δίνει τους παρακάτω ορισμούς:

Η **τυπική μάθηση** ορίζεται ως η μάθηση που λαμβάνει χώρα σε ένα οργανωμένο και δομημένο πλαίσιο (σε ένα σχολείο ή κέντρο κατάρτισης ή στον εργασιακό χώρο) και χαρακτηρίζεται ρητά

ως μάθηση. Οδηγεί, κατά κανόνα, στην επίσημη αναγνώριση (απολυτήριο, πτυχίο, πιστοποιητικό). Η τυπική μάθηση αναλαμβάνεται με σαφή πρόθεση από την πλευρά του εκπαιδευόμενου και πάντα οδηγεί σε πιστοποίηση.

Η **μη τυπική μάθηση** αναφέρεται στην μάθηση η οποία ενσωματώνεται σε προγραμματισμένες δραστηριότητες που δεν χαρακτηρίζονται ρητά ως μάθηση αλλά που περιλαμβάνουν ένα σημαντικό στοιχείο μάθησης. Είναι σκόπιμη από την πλευρά του εκπαιδευόμενου και κατά κανόνα δεν οδηγεί σε πιστοποίηση.

Η **άτυπη μάθηση** ορίζεται ως μάθηση που είναι το αποτέλεσμα καθημερινών δραστηριοτήτων σχετικών με την εργασία, την οικογένεια ή τον ελεύθερο χρόνο. Δεν είναι οργανωμένη ή δομημένη (ως προς τους στόχους, το χρόνο ή την υποστήριξη της μάθησης). Η άτυπη μάθηση στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ακούσια από την πλευρά του εκπαιδευόμενου και κατά κανόνα δεν οδηγεί σε πιστοποίηση.

Ενώ είναι χρήσιμη η διαφοροποίηση μεταξύ αυτών των διαφορετικών τύπων μάθησης, είναι σύνηθες η εμπειρία μάθησης ενός ατόμου να αποτελείται από έναν συνδυασμό τυπικών, μη τυπικών και άτυπων μορφών μάθησης.²

Δεδομένου ότι ένα σημαντικό μέρος αυτού του Οδηγού αφιερώνεται στην ανάλυση των υπάρχοντων συστημάτων αναγνώρισης και πιστοποίησης προσόντων σε κάθε μια από τις χώρες του Δικτύου, θα πρέπει να τονιστεί ότι ο γενικός στόχος της πιστοποίησης είναι να καταστήσει εμφανή και να δώσει αξία στην πλήρη σειρά των προσόντων και των ικανοτήτων που κατέχει ένα άτομο, ανεξάρτητα από το πώς έχουν αυτά αποκτηθεί. Δηλαδή, είναι το ίδιο το **άτομο** που αποτελεί το σημείο αναφοράς της δια βίου μάθησης.

Ο σκοπός της αναγνώρισης προσόντων μπορεί να είναι «κατευθυνόμενος από τη

¹ CEDEFOP. (2004) Terminology of vocational training policy: a multilingual glossary for an enlarged Europe, [Online], Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Available from: http://europass.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c313/cv-1_en_US_glossary_4030_6k.pdf [Accessed: 10th October 2007].

² Colley, H., Hodkinson, P. & Malcolm, J. (2003) Informality and formality in learning, London: Learning and Skills Research Centre.

διαδικασία μάθησης» (δηλ. ενισχύοντας μια συνεχιζόμενη πορεία μάθησης) ή «κατευθυνόμενος από το αποτέλεσμα» (δηλ. αποσκοπώντας στην πιστοποίηση προσόντων).

1.3 Δομή του Οδηγού Καλής Πρακτικής

Ενώ είναι χρήσιμη η διαφοροποίηση μεταξύ αυτών των διαφορετικών τύπων μάθησης, είναι σύνηθες η εμπειρία μάθησης ενός ατόμου να αποτελείται από έναν συνδυασμό τυπικών, μη τυπικών και άτυπων μορφών μάθησης.

Δεδομένου ότι ένα σημαντικό μέρος αυτού του Οδηγού αφιερώνεται στην ανάλυση των υπάρχοντων συστημάτων αναγνώρισης και

πιστοποίησης προσόντων σε κάθε μια από τις χώρες του Δικτύου, θα πρέπει να τονιστεί ότι ο γενικός στόχος της πιστοποίησης είναι να καταστήσει εμφανή και να δώσει αξία στην πλήρη σειρά των προσόντων και των ικανοτήτων που κατέχει ένα άτομο, ανεξάρτητα από το πώς έχουν αυτά αποκτηθεί. Δηλαδή, είναι το ίδιο το άτομο που αποτελεί το σημείο αναφοράς της δια βίου μάθησης.

Ο σκοπός της αναγνώρισης προσόντων μπορεί να είναι «κατευθυνόμενος από τη διαδικασία μάθησης» (δηλ. ενισχύοντας μια συνεχιζόμενη πορεία μάθησης) ή «κατευθυνόμενος από το αποτέλεσμα» (δηλ. αποσκοπώντας στην πιστοποίηση προσόντων).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία: Τρέχουσα Πρακτική, Πολιτικές και Ανάγκη Πιστοποίησης της Άτυπης και Μη τυπικής Μάθησης

2.1 Αναγνώριση της Άτυπης και Μη Τυπικής Μάθησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1.1 Εισαγωγή

Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά στην ένταξη της δια βίου μάθησης (συμπεριλαμβανομένης της άτυπης και μη τυπικής μάθησης) στην εθνική «ατζέντα» πολιτικής των κρατών μελών. Οι στρατηγικές και οι πρακτικές παροχής δια βίου μάθησης παραμένουν κατά μεγάλο μέρος ένα εθνικό θέμα και εξετάζονται διαφορετικά από κάθε κράτος μέλος. Το Πρόγραμμα Euro-Validation, επομένως, έκρινε απαραίτητη την ανασκόπηση των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης και πιστοποίησης της άτυπης και μη τυπικής μάθησης στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναμενόταν ότι αυτή η ανασκόπηση θα παρείχε μια στερεά βάση για να γίνει κατανοητό το πώς λειτουργεί η κλίμακα των τεσσάρων βημάτων της "Αξιολόγησης – Αναγνώρισης - Πιστοποίησης – Διαπίστευσης Τίτλων" στα διαφορετικά εθνικά περιβάλλοντα. Για να διευκολυνθεί η συγκριτική ανάλυση, η ανασκόπηση καθοδηγήθηκε από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ποιος διατυπώνει την πολιτική σχετικά με την παροχή της μη τυπικής και άτυπης μάθησης;
2. Ποιος παρέχει μη τυπική και άτυπη κατάρτιση και σε ποιόν;
3. Σε ποιο στάδιο της κλίμακας "Αξιολόγηση – Αναγνώριση - Πιστοποίηση - Διαπίστευση Τίτλων" έχει προχωρήσει η χώρα σε σχέση με την μη τυπική και άτυπη μάθηση;
4. Ποιες είναι οι διαθέσιμες επιλογές πιστοποίησης;
5. Ποια είναι τα κριτήρια πιστοποίησης;
6. Πώς χορηγείται η πιστοποίηση, ποιες είναι

οι ελάχιστες προϋποθέσεις π.χ. έλεγχος δεξιοτήτων, γνώσεων, χαρτο-φυλάκιο (portfolio), άλλο;

7. Ποιοι είναι οι οργανισμοί πιστοποίησης;
8. Ποιες είναι οι ανάγκες που καλύπτουν οι υπάρχουσες επιλογές πιστοποίησης για τους εργαζόμενους (π.χ. επαγγελματική ανέλιξη, κινητικότητα, άλλη);
9. Ποια είναι η αξία των τίτλων σπουδών (επίσημη αναγνώριση δεξιοτήτων) για τους εργοδότες;

Η έρευνα στα παραπάνω θέματα πραγματοποιήθηκε σε κάθε χώρα από τους αντίστοιχους οργανισμούς-εταίρους, οι οποίοι πραγματοποίησαν συνεντεύξεις με δημόσιους λειτουργούς σε κείριες θέσεις (κατά μέσον όρο 15 ανά χώρα) χρησιμοποιώντας ένα ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο. Μια περίληψη των κύριων συμπερασμάτων των 11 εθνικών εκθέσεων και μια επισκόπηση των εθνικών συστημάτων/ συμπερασμάτων παρέχονται παρακάτω.

2.1.2 Επισκοπήσεις σε εθνικό επίπεδο

Φιλανδία

Στη Φινλανδία, η μη τυπική εκπαίδευση καλύπτει τις ευκαιρίες γενικής επιμόρφωσης ενηλίκων που παρέχονται από τους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων. Τα ουσιαστά γνωρίσματα της μη τυπικής εκπαίδευσης (δηλ. της ελεύθερης εκπαίδευσης) είναι η ποικιλομορφία των προγραμμάτων σπουδών, η εθελοντική συμμετοχή και η χρήση μεθόδων εστιασμένων στον εκπαιδευόμενο. Οι κύριοι φορείς παροχής μη τυπικής εκπαίδευσης είναι η Φινλανδική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (FAEA), το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, τα Θερινά Πανεπιστήμια, Σχολές Λαϊκής Επιμόρφωσης, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Πανεπιστήμια Τρίτης Ηλικίας, Συμβουλευτικές Ενώσεις όπως η Ένωση Βιοτεχνών Φιλανδίας

και η Ακαδημία Νέων που παρέχει στους νέους εξειδικευμένες γνώσεις, χρήσιμες για την επαγγελματική τους ζωή.

Οι δημόσιες αρχές της Φιλανδίας αναπτύσσουν εθνικές πρωτοβουλίες για την αναγνώριση της άτυπης και μη τυπικής μάθησης από την αρχή της δεκαετίας του 1990. Οι δραστηριότητες αξιολόγησης είναι κατά ένα μεγάλο μέρος αποκεντρωμένες και οι οργανισμοί εκπαίδευσης έχουν ένα σημαντικό βαθμό ελευθερίας. Η αναγνώριση και η πιστοποίηση της πρότερης μάθησης ακολουθούν τρεις κύριες διαδρομές:

1. Διαδικασίες για την πιστοποίηση της πρότερης μάθησης όπως εφαρμόζεται στην αρχική εκπαίδευση.
2. Αναγνώριση και πιστοποίηση της πρότερης μάθησης κατά τη διάρκεια ανώτερων σπουδών.
3. Διαδικασίες αναγνώρισης βασισμένες στην αξιολόγηση των ικανοτήτων και των παρεμφερών προσόντων.

Το σύστημα αναγνώρισης προσόντων με βάση τις διαπιστωμένες ικανότητες τέθηκε σε ισχύ το 1994 και τα προσόντα αυτά ρυθμίζονται από το Νόμο περί της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων (1999). Οι υποψήφιοι σχεδιάζουν ένα προσωπικό πρόγραμμα που έχει ως στόχο την απόκτηση προσόντων με βάση τις ικανότητες. Καθοδηγούνται σε αυτή τη διαδικασία από εκπαιδευτικούς οργανισμούς και εργοδότες. Το σύστημα θεμελιώνεται στη συνεργασία μεταξύ των βασικών οργανώσεων της αγοράς εργασίας, των οργανώσεων των εργοδοτών και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η Φινλανδική Επιτροπή για την Δια Βίου Μάθηση θεωρεί το σύστημα που βασίζεται στην πιστοποίηση των ικανοτήτων ως την αφετηρία για ένα πιο εκτεταμένο σύστημα στο οποίο οι άνθρωποι θα μπορούσαν να καταδείξουν και να επικυρώσουν τις δεξιότητες και την γνώση τους.

Γερμανία

Οι ανάγκες της αγοράς εργασίας στη Γερμανία ικανοποιούνται κατά ένα μεγάλο μέρος από τη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση που κατά παράδοση προετοιμάζουν το απαραίτητο υψηλής στάθμης εργατικό δυναμικό. Η μαθητεία, που συνδυάζει την εργασία και τη θεωρία και οδηγεί σε πιστοποίηση, διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο μέσα σε αυτό το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης. Μέχρι σήμερα, σπάνια χρησιμοποιήθηκαν εναλλακτικοί τρόποι μάθησης εκτός αυτού του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης. Οι πρόσφατες οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές, εντούτοις, θέτουν νέες προκλήσεις στο Γερμανικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση της Γερμανίας (BIBB) προσπαθεί να προσαρμόσει το τρέχον σύστημα ώστε να ενσωματώσει την έννοια της δια βίου μάθησης. Αν και δεν υπάρχει μέχρι τώρα κανένα νομικό πλαίσιο, η μη τυπική και η άτυπη μάθηση ως μέρος της πρωτοβουλίας της δια βίου μάθησης αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Διάφοροι οργανισμοί σε διάφορα επίπεδα είναι αρμόδιοι για να διασφαλίσουν ότι προάγονται και επιβάλλονται οι διατάξεις του πρόσφατου Νόμου περί Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση είναι αρμόδια για την ενδο-επιχειρησιακή επαγγελματική κατάρτιση. Σε περιφερειακό επίπεδο, ασκούνται σημαντικές πιέσεις από αυτόνομες κλαδικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων, των Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων και των Επαγγελματικών Συμβουλίων για τα Ελεύθερα Επαγγέλματα.

Υπάρχουν αρκετές πρωτοβουλίες για τη μελέτη και την πειραματική εφαρμογή διαφόρων «πάσων» – δηλαδή τίτλων προσόντων που βασίζονται στις ικανότητες και ενσωματώνουν την μη τυπική, την άτυπη και την τυπική μάθηση, όπως αξιολογούνται «πάνω στη δουλειά» ή μέσω προσομοίωσης

των καθηκόντων μιας θέσης εργασίας. Τα “διαβατήρια προσόντων” απονέμονται από διάφορους οργανισμούς. Η ποικιλομορφία των διαδικασιών που οδηγούν σε αυτά τα διαβατήρια και ο μεγάλος αριθμός ειδικεύσεων (90 αυτή τη στιγμή) δημιουργεί κάποια σύγχυση. Τα διαβατήρια που στοχεύουν στην ανάπτυξη του ατόμου είναι σπάνια δεδομένου ότι τα διαβατήρια προσόντων είναι στενά συνδεδεμένα με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Παραμένει η ανάγκη να καθιερωθούν δομές και διαδικασίες συμβουλευτικής προς τους υποψήφιους.

Ελλάδα

Η πιστοποίηση της μάθησης βασίζεται κατά κύριο λόγο σε εξετάσεις που ακολουθούν τη λήψη τυπικής εκπαίδευσης και ρυθμίζεται αυστηρά από το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. Δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί ένα γενικό πλαίσιο για την πιστοποίηση της μη τυπικής μάθησης αν και έχουν τεθεί τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός τέτοιου πλαισίου. Η πρόσφατη νομοθεσία, η καθιέρωση ενός νέου οργάνου (ΕΚΕΠΙΣ³) για την πιστοποίηση των δομών συνεχιζόμενης (μη-τυπικής) κατάρτισης (ΚΕΚ⁴), η πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών για ένα καθορισμένο κατάλογο επαγγελμάτων και η πιστοποίηση των εκπαιδευτών που μπορούν να διδάξουν σε αυτά τα προγράμματα σπουδών είναι σημαντικά βήματα σε αυτήν την κατεύθυνση. Η σημαντική νομοθεσία που ψηφίστηκε το 2003 και το 2005 περιγράφει ένα σύστημα που συνδέει την επαγγελματική εκπαίδευση με την απασχόληση, αν και αυτό δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα. Αναγνωρίζει τη σημασία της δια βίου μάθησης και προσπαθεί να συντονίσει την αρχική και συνεχιζόμενη εκπαίδευση αποτελεσματικότερα. Υπό τις παρούσες συνθήκες, μόνο η μη τυπική μάθηση που αφορά σε ξένες γλώσσες ή

στην ικανότητα χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να πιστοποιηθεί: πρόσφατα έχουν κατακυρωθεί το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) και το Κρατικό Πιστοποιητικό Χειρισμού Η/Υ, τα οποία αποκτώνται κατόπιν εξετάσεων. Το Υπουργείο Γεωργίας έχει αναγγείλει επίσης το Πράσινο Πιστοποιητικό⁵. Αυτό θα απευθύνεται σε αγρότες και άλλους επιχειρηματίες αγροτικών περιοχών και θα βασιστεί σε ποικίλες ευέλικτες ευκαιρίες μάθησης. Το Πράσινο Πιστοποιητικό θα απονέμεται κατόπιν εξετάσεων στα Κέντρα Κατάρτισης του Υπουργείου. Τα πιστοποιητικά τα οποία βασίζονται σε ικανότητες είναι σπάνια και συνήθως αφορούν συγκεκριμένα τεχνικά επαγγέλματα (όπως π.χ. το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου) και αποτελούν απαραίτητο όρο για την λήψη επαγγελματικής αδειας.

Ουγγαρία

Στην Ουγγαρία οι ιδιωτικές επιχειρήσεις παρέχουν το μέγιστο ποσοστό (53-60%) της μη τυπικής κατάρτισης με το μεγαλύτερο μέρος να αφιερώνεται στην κατάρτιση γλωσσών. Οι αστικές οργανώσεις εμπλέκονται επίσης στην παροχή της μη τυπικής μάθησης κάτω από την ομπρέλα του Κέντρου της Ουγγρικής Εταιρείας Λαϊκών Πανεπιστημίων με έδρα τη Βουδαπέστη. Μερικές από τις δημόσιες οργανώσεις που παρέχουν τυπική εκπαίδευση ενηλίκων εμπλέκονται επίσης στην άτυπη ή την μη τυπική κατάρτιση. Ο Νόμος περί της Εκπαίδευσης Ενηλίκων δίνει την ευθύνη για την επαγγελματική κατάρτιση (τυπική και μη τυπική) στο Υπουργείο Εργασίας και Απασχόλησης. Το Υπουργείο επομένως διαδραματίζει τον κύριο ρόλο στην εποπτεία της επαγγελματικής κατάρτισης, τον καθορισμό των κριτηρίων για την απονομή των επαγγελματικών τίτλων σπουδών και την επεξεργασία του συστήματος

³ ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

⁴ ΚΕΝΤΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

⁵ Το Πράσινο Πιστοποιητικό είναι ένας θεσμός που προωθεί το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και αφορά την κατάρτιση και την πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των Αγροτών. Το Π. Π. θα χορηγείται μετά από εξειδικευμένη εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία θα συνδυάζει τις θεωρητικές γνώσεις, την πρακτική άσκηση και τη μαθητεία και θα αποτελεί ένα βασικό επαγγελματικό προσόν για τον Έλληνα αγρότη. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις η χορήγηση του Π. Π. δίνει τη δυνατότητα να ξεκινήσει (σταδιακά) και η κατοχύρωση του αγροτικού επαγγέλματος στη χώρα μας (<http://www.ogeeda-dimitra.org.gr/prooptikes/pistopoiitiko.htm> - <http://www.minagric.gr/Greek/data/APOF060603.doc>)

των πιστοποιητικών ξένων γλωσσών. Το Εθνικό Συμβούλιο για την Πιστοποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών Κατάρτισης Ενηλίκων είναι αρμόδιο για την πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών κατάρτισης και τους φορείς κατάρτισης. Ένα μορφοματικό σύστημα είναι σε ισχύ για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων. Οι τίτλοι σπουδών, που παρατίθενται σε έναν αναθεωρημένο κατάλογο που αριθμεί 800, λαμβάνονται μέσω κρατικών εξετάσεων.

Ολλανδία

Η Ολλανδική Κυβέρνηση καθιέρωσε την Επιτροπή για την Αναγνώριση Άτυπα Αποκτηθεισών Δεξιοτήτων (1993) και δημιούργησε τα Κέντρα Γνώσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Kenniscentra Beroepsopleiding en bedrijfsleven) (2003). Αυτά στόχευσαν στην προώθηση της εφαρμογής της Πιστοποίησης του συστήματος Πρότερης Μάθησης. Υπάρχουν δύο προσεγγίσεις που αφορούν την Πιστοποίηση Πρότερης Μάθησης: η αθροιστική προσέγγιση, η οποία έχει ως μοναδικό στόχο την πιστοποίηση και τη διαμορφωτική προσέγγιση, η οποία εστιάζει περισσότερο στις ευκαιρίες μάθησης οι οποίες είναι διαθέσιμες στο άτομο. Όσον αφορά τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, η έμφαση δίνεται ακόμα στην αθροιστική προσέγγιση, δεδομένου ότι δίνεται λίγος χρόνος για την εντατική διαμορφωτική προσέγγιση. Οι περισσότερες διαδικασίες που αφορούν την Πιστοποίηση Πρότερης Μάθησης από τα Κέντρα Γνώσης περιλαμβάνει ένα χαρτοφυλάκιο, μια συνέντευξη με τον υποψήφιο και έναν πρακτικό διαγωνισμό. Άτομα από το Κέντρο Γνώσης, την εταιρεία, και τα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαίδευσης καθοδηγούν τον υποψήφιο κατά την διάρκεια της διαδικασίας. Η απονομή της βεβαίωσης ή του διπλώματος καθορίζεται συνήθως από τα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαίδευσης. Ο Υπουργός Παιδείας έχει μεταβιβάσει την ευθύνη για την επίσημη πιστοποίηση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Επιπλέον οι Κλάδοι του Βιομηχανικού τομέα (οι επαγγελματικοί σύνδεσμοι) έχουν τα δικά τους συστήματα πιστοποίησης, μερικά από τα οποία αναγνωρίζονται από τον τομέα/ τον κλάδο λόγω της πρακτικής αξίας τους.

Οι μεμονωμένες οργανώσεις μπορούν επίσης να εκδώσουν πιστοποιητικά που ανταποκρίνονται στα πρότυπά τους. Ένα παράδειγμα αυτής της πρακτικής μπορεί να δοθεί με τις εθελοντικές οργανώσεις που πιστοποιούν τους εθελοντές σύμφωνα με το δικό τους μοναδικό σύστημα που δεν συνδέεται με το επίσημο σύστημα πιστοποίησης.

Νορβηγία

Η μη τυπική κατάρτιση στη Νορβηγία πραγματοποιείται από το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, τις ενώσεις εκπαίδευσης ενηλίκων, τις σχολές λαϊκής επιμόρφωσης, τα Λαϊκά Πανεπιστήμια, τους φορείς εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς επίσης και άλλους ιδιωτικούς φορείς κατάρτισης και στον εργασιακό χώρο. Η αναγνώριση προσφέρεται από εκπαιδευτικά ιδρύματα και οργανώσεις του τομέα με διαφορετικούς τρόπους. Για τα πιστοποιητικά των τομέων και άλλα εθνικά πιστοποιητικά προσόντων, η ικανότητα αναγνωρίζεται γενικά στον εργασιακό χώρο μέσω των επίσημων, αναγνωρισμένων, ανεξάρτητων οργανώσεων. Επιπλέον, παρουσιάστηκε ένα εθνικό σύστημα αναγνώρισης και πιστοποίησης RealDoc το οποίο αναγνωρίζει την άτυπη και μη τυπική μάθηση σύμφωνα με το Ινστιτούτο VOX. Το Ινστιτούτο VOX είναι ένα Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Ενηλίκων του οποίου ο κύριος στόχος είναι η έναρξη, ο συντονισμός, η τεκμηρίωση ερευνητικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων. Η Νορβηγική Κυβέρνηση ίδρυσε το Ινστιτούτο VOX σαν ένα κεντρικό μέσο εφαρμογής της νέας Μεταρρύθμισης για τις Ικανότητες και τις Δεξιότητες, μια μεταρρύθμιση που στοχεύει να ικανοποιήσει την ανάγκη για νέες ή τροποποιημένες ειδικότητες στην κοινωνία, στον εργασιακό χώρο και σε μεμονωμένο επίπεδο. Το σύστημα RealDoc περιλαμβάνει όλη την τυπική, μη τυπική και άτυπη μάθηση που αποκτιέται από ένα άτομο από διαφορετικούς χώρους μάθησης – το εκπαιδευτικό σύστημα, τον επαγγελματικό βίο, την εθελοντική εργασία και τις δραστηριότητες στο σπίτι. Η πρότερη μάθηση είναι τεκμηριωμένη με μια "πιστοποίηση

ικανοτήτων" που συντάσσεται από τον υπάλληλο μέσω της αυτοαξιολόγησης. Αυτό το έγγραφο συντάσσεται στον χώρο εργασίας και υπογράφεται και ελέγχεται από τον εργοδότη. Η διαδικασία βασίζεται στην εμπιστοσύνη και το κοινωνικό κεφάλαιο που αναπτύσσεται στον χώρο εργασίας. Η εθελοντική εργασία τεκμηριώνεται επίσης από κάθε άτομο μέσω της αυτοαξιολόγησης. Οι μέθοδοι και τα εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί για την πιστοποίησης της μη τυπικής μάθησης περιλαμβάνουν τη μέθοδο που βασίζεται στην συζήτηση, την αξιολόγηση του χαρτοφυλακίου και την επίδειξη των ικανοτήτων στην πράξη.

Πολωνία

Ελάχιστες δυνατότητες αναγνώρισης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης υπάρχουν στην Πολωνία. Η αναγνώριση εισήχθη από τις γενικές μεταρρυθμίσεις της εκπαίδευσης (1999) και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης (2002-2004). Το τρέχον σύστημα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης έχει ένα πολύ ευρύ πεδίο, που καλύπτει τα δημόσια και μη-δημόσια ιδρύματα και που λειτουργεί εντός και εκτός του σχολικού συστήματος. Τα Κέντρα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης είναι ένα σημαντικό στοιχείο του συστήματος Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Αυτά τα πολυσύνθετα δημόσια εκπαιδευτικά κέντρα προσφέρουν συνεχή εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση στους ενηλίκους τόσο μέσα όσο και έξω από το σχολείο. Απονέμουν επίσης τίτλους σπουδών.

Οι εξωτερικές εξετάσεις που επιβεβαιώνουν την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων αντιπροσωπεύουν ένα από τα στοιχεία που συνδέουν το σύστημα της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με το σύστημα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Τα προσόντα που αποκτώνται στο εξωσχολικό σύστημα (συμπεριλαμβανομένων των προσόντων που αποκτώνται στην εργασία) μπορούν να επικυρωθούν με την συμμετοχή σε εξετάσεις που οργανώνονται από τις Επιτροπές Κρατικών Εξετάσεων. Υπάρχουν επίσης συμβουλία εξετάσεων που ορίζονται από τους εργοδότες (π.χ. το

Βιοτεχνικό Επιμελητήριο) που πιστοποιούν ισοδύναμους τίτλους σπουδών. Τέτοιοι τίτλοι σπουδών μπορούν να παρέχουν τον τίτλο του τεχνίτη ή του κύριου βιοτέχνη σε ένα επάγγελμα. Επιπλέον, σε ορισμένα επαγγέλματα (π.χ. εργαζόμενοι ασφάλειας μηχανικοί και τεχνικό προσωπικό στον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας τεχνικοί και υπεύθυνοι ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας), οι ευθύνη αναγνώρισης μεταβιβάζεται στους σχετικούς οργανισμούς του τομέα και τους επαγγελματικούς συνδέσμους. Υπάρχουν διάφορα πιστοποιητικά που προσφέρονται από ιδιωτικές οργανώσεις και οργανώσεις του τριτογενή τομέα (π.χ. στην εθελοντική εργασία, την ικανότητα στους υπολογιστές, την οργάνωση αγροτικής διαχείρισης κ.λπ.), οι οποίες δεν είναι επίσημες και έτσι δεν είναι αναγνωρισμένες από το κράτος αν και η πιστοποίηση είναι δυνατή μέσω της μάθησης εξ αποστάσεως. Τα μαθήματα δι'αλληλογραφίας απονέμουν τα τυπικά αναγνωρισμένα διπλώματα ή δίνουν τη δυνατότητα επίσημης αναγνώρισης.

Το ξεπέρασμα των εμποδίων που δημιουργούνται από το κράτος και τα συνδικάτα και η δημιουργία στην Πολωνία ενός συστήματος πιστοποίησης που βασίζεται στις ικανότητες απαιτούν μια πολύ ευρύτερη αλλαγή των κοινωνικών αξιών, των στάσεων και των κανόνων. Μια τέτοια αλλαγή θα μπορούσε να επιφέρει μια νέα κουλτούρα μάθησης που δίνει την δυνατότητα στα άτομα να προσαρμοστούν στις ραγδαία μεταβαλλόμενες συνθήκες και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Ρουμανία

Η μη τυπική μάθηση στη Ρουμανία παρέχεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς παροχής υπηρεσιών κατάρτισης. Το Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας αναπτύσσει σειρές μαθημάτων που προσαρμόζονται στα αιτήματα των επιχειρήσεων και στην αγορά εργασίας. Η Εθνική Υπηρεσία για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση αναπτύσσει επίσης και χρηματοδοτεί προγράμματα εκπαίδευσης από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης που έχει τα οποία παρέχουν μαθήματα απόκτησης προσόντων και μαθήματα επαναπροσδιορισμού προσόντων που απευθύνονται κυρίως στους ανέργους ή σε εκείνους που

διατρέχουν τον κίνδυνο ανεργίας. Ιδιωτικά κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης παρέχουν επίσης μαθήματα που αφορούν συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων. Αυτά τα μαθήματα οργανώνονται υπό την αιγίδα κάποιων Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων, σωματείων, επιχειρήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και πολιτιστικών κέντρων. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών κατάρτισης μπορούν να οργανώσουν επιμορφωτικά προγράμματα που εξασφαλίζουν πιστοποίηση με εθνική αναγνώριση εάν είναι ενταταλμένα από το Εθνικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων.

Τα Κέντρα Αξιολόγησης Επαγγελματικών Ικανοτήτων είναι αρμόδια για την πιστοποίηση των επαγγελματικών ικανοτήτων που αποκτούνται μέσω της μη τυπικής ή άτυπης μάθησης. Το 2005, 17 Κέντρα Αξιολόγησης σε όλη τη Ρουμανία εξουσιοδοτήθηκαν να πιστοποιήσουν τα 57 επαγγέλματα που περιλαμβάνονται στον Εθνικό Κατάλογο Επαγγελμάτων στους ακόλουθους τομείς: ραδιοεπικοινωνίες, τραπεζικές εργασίες, κοινωνική πρόνοια, εμπόριο, κίνδυνος πυρκαγιάς, ΤΠ, διαχείριση προγράμματος, μηχανική, υπηρεσίες, ταχυδρομείο, εκπαίδευση και γεωργία. Το Εθνικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων εγκρίνει και ελέγχει τα κέντρα αξιολόγησης και πιστοποιεί τους αξιολογητές των επαγγελματικών ικανοτήτων και τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές.

Αυτή η διαδικασία αξιολόγησης είναι εθελοντική, ανεξάρτητη από τη διαδικασία κατάρτισης και ακολουθεί τα κριτήρια που καθιερώνονται επίσημα στα Πρότυπα Απασχόλησης των Επαγγελματιών⁶ και βασίζεται στην επαγγελματική εμπειρία.

Ισπανία

Στην Ισπανία, η μη τυπική και η άτυπη μάθηση εξετάζονται θετικά και στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Έχει ψηφιστεί ένας νέος Νόμος περί των Προσόντων της Επαγγελματικής Κατάρτισης ο οποίος στοχεύει στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης, τίτλων σπουδών και πιστοποίησης. Αυτό το σύστημα σκοπεύει να ανταποκριθεί στις κοινωνικές και οικονομικές απαιτήσεις μέσω διαφορετικών μορφών κατάρτισης και να καλύψει τις διάφορες προσδοκίες και προσωπικές καταστάσεις. Το πρώτο βήμα προς την ένταξη των τίτλων σπουδών έχει γίνει με τη δημιουργία του Εθνικού Καταλόγου

των Επαγγελματικών Προσόντων. Αυτό θα καλύψει την επαγγελματική κατάρτιση που είναι απαραίτητη για κάθε τίτλο σπουδών. Το Εθνικό Ινστιτούτο συνδέει τη διοίκηση και τους κοινωνικούς εταίρους και είναι αρμόδιο για την επεξεργασία και την ενημέρωση του Εθνικού Καταλόγου των Επαγγελματικών Προσόντων. Αυτή τη στιγμή, πολλά προγράμματα μαθημάτων της μη τυπικής μάθησης δεν οδηγούν σε τίτλους σπουδών. Αυτό είναι ένα σημείο σύγκρουσης μεταξύ του Κράτους και των επαγγελματικών οργανώσεων/ενώσεων - αν και υπάρχουν διάφορες πρωτοβουλίες προς την καθιέρωση μεθοδολογιών πιστοποίησης και αναγνώρισης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Λόγω της έλλειψης ενδιαφέροντος από πλευράς του ιδιωτικού τομέα της κατάρτισης όσον αφορά την δημοσιότητα είναι δύσκολο να είναι γνωστή η πραγματική σειρά και η έκταση της παροχής κατάρτισης και οι ανάγκες πιστοποίησης των προϊόντων τους. Η πρωτοβουλία για την πιστοποίηση επικεντρώνεται στους δημόσιους φορείς. Η κεντρική διοίκηση είναι αρμόδια για τον κανονισμό και το συντονισμό του Εθνικού Συστήματος για τους Τίτλους Σπουδών και την Επαγγελματική Κατάρτιση. Η κύρια σύγκρουση στη διαδικασία πιστοποίησης είναι ότι υπάρχουν δύο παράλληλες αρχές πιστοποίησης που δεν συνδέονται: το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων απονέμει τα πιστοποιητικά της επαγγελματικής κατάρτισης, ενώ το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών ρυθμίζει τη βασική εκπαίδευση και απονέμει τους τίτλους σπουδών μέσω εξετάσεων.

Σουηδία

Η μη τυπική μάθηση έχει διαδραματίσει έναν σημαντικό παιδαγωγικό ρόλο στην οργανωμένη φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων στη Σουηδία. Διάφορες επιλογές είναι διαθέσιμες. Η μάθηση στον χώρο εργασίας (σε στενή συνεργασία με φορείς παροχής υπηρεσιών κατάρτισης) είναι μια δημοφιλής επιλογή για τους ενηλίκους. Μερικές τομεακές ενώσεις εκδίδουν πιστοποιητικά που έχουν περιορισμένη αναγνώριση. Τέτοια πιστοποιητικά είναι τα πιστοποιητικά ξένων γλωσσών, τα πιστοποιητικά κυνηγιού και το δίπλωμα πλοήγησης σκαφών. Η διαδικασία πιστοποίησης έχει λειτουργήσει στους τομείς της εκπαίδευσης για πολλά χρόνια αλλά τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία έντονη

δραστηριότητα και σε ορισμένους τομείς υπάρχει μια πραγματικά ραγδαία αύξηση. Κατά απροσδόκητο τρόπο, παρά όλες τις πρωτοβουλίες και την δραστηριότητα, δεν υπάρχει ακόμα κάποιο εθνικό σύστημα πιστοποίησης, αν και η Σουηδική Εθνική Επιτροπή Πιστοποίησης (που συστάθηκε το 2003) είναι επιφορτισμένη με την ανάπτυξη μεθόδων πιστοποίησης και την εξέταση των θεμάτων ποιότητας. Η ευθύνη για την αναγνώριση στη Σουηδία μοιράζεται ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και τους κοινωνικούς εταίρους. Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος έχει την έννοια ότι οι τοπικές αρχές έχουν επίσης σημαντικές ευθύνες πιστοποίησης και η πρόοδος στην πιστοποίηση σε τοπικό επίπεδο ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων δήμων.

Το κίνητρο για την πιστοποίηση στη Σουηδία έχει δύο ευδιάκριτα σημεία προέλευσης. Το πρώτο είναι η Πρωτοβουλία Εκπαίδευσης Ενηλίκων με το όνομα *Kunskapslyftet*⁷, το οποίο είναι μια εθνική φιλοδοξία να βελτιωθούν τα εκπαιδευτικά πρότυπα του πληθυσμού σε επίπεδο ανώτερο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και το δεύτερο είναι η συνδρομή στην αξιολόγηση επαγγελματικών προσόντων των μεταναστών. Διάφορα πτυχία που σχετίζονται με την εργασία εκδίδονται αυτήν την περίοδο, παραδείγματος χάριν, τα επαγγελματικά πτυχία εκπαίδευσης (που απονέμονται για 78 επαγγέλματα⁸) και τα πτυχία του τεχνίτη και του εργοδηγού (που απονέμονται για 115 επαγγέλματα). Τα επαγγελματικά πιστοποιητικά απονέμονται επίσης από τους εμπορικούς κλάδους.

Ένα σημαντικό και χρήσιμο επίτευγμα στη Σουηδία είναι η διατύπωση δέκα κριτηρίων που αναφέρονται στις γενικές ειδικότητες που μπορούν να αναδιατυπωθούν και να αναπτυχθούν για να ταιριάξουν με τους όρους των διαφορετικών επαγγελμάτων και να προστεθούν στις τυποποιημένες επαγγελματικές ειδικότητες για κάθε επάγγελμα. Τα δέκα κριτήρια είναι: η διαχείριση των πληροφοριών, η γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, ο σχεδιασμός και η οργάνωση, η ικανότητα εκτέλεσης στόχων και επίλυσης πρακτικών προβλημάτων, η ικανότητα συνεργασίας, η ικανότητα χρήσης εξοπλισμού, η συνειδητοποίηση της ποιότητας, η αισθητική στάση, η ηθική στάση και η κατεύθυνση προς την ανάπτυξη.

Ηνωμένο Βασίλειο

Η μη τυπική και άτυπη κατάρτιση παρέχεται ευρέως στο Ηνωμένο Βασίλειο, κυρίως μέσω της Κοινωνικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης, αλλά και μέσω σχεδίων με βάση την εργασία. Και η Κοινωνική Εκπαίδευση και η μάθηση με βάση την εργασία μπορούν να πιστοποιηθούν και να επικυρωθούν μέσω αναγνωρισμένων σχεδίων. Οι βασικοί οδηγοί είναι η καταλληλότητα για απασχόληση, η κινητικότητα και δυνατότητα μεταβίβασης των αναγνωρισμένων βασικών δεξιοτήτων ενός ατόμου, μέσα σε ένα οικονομικά ανταγωνιστικό Ηνωμένο Βασίλειο. Ένα Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων καθορίζει τα επίπεδα στα οποία τα προσόντα μπορούν να αναγνωριστούν, επιτρέποντας τη σύγκριση μεταξύ των επιπέδων διαφορετικών προσόντων και του προσδιορισμού των σαφών διαδρομών πρόοδου για μια επιλεγμένη σταδιοδρομία. Τα Εθνικά Επαγγελματικά Προσόντα είναι προσόντα σχετικά με την εργασία, τα οποία στηρίζονται στις ικανότητες, είναι βασισμένα στα εθνικά επαγγελματικά πρότυπα και επιτυγχάνονται μέσω της αξιολόγησης και της κατάρτισης. Οι εκπαιδευόμενοι ενθαρρύνονται να αναπτύξουν ένα Προσωπικό Πλάνο Ανάπτυξης που περιλαμβάνει τον "καθορισμό και τον χαρακτηρισμό των δεξιοτήτων" καθώς επίσης και έναν μηχανισμό καταγραφής για τα προσόντα και τήρησης ενός χαρτοφυλακίου τεκμηρίωσης των επιτευγμάτων τους. Υποστηρίζονται από τους ειδικούς επαγγελματικού προσανατολισμού. Οι οργανισμοί που απονέμουν τα πιστοποιητικά ορίζονται σε όλη τη χώρα για να παράσχουν την πιστοποίηση των τίτλων επαγγελματικών σπουδών της Σκωτίας (Σκωτία), των Εθνικών Επαγγελματικών Προσόντων (Αγγλία και Ουαλία), της Αναγνώρισης της Πρότερης Άτυπης Μάθησης (Σκωτία), και της Αναγνώρισης της Δια Βίου Μάθησης (Συμβούλιο Μάθησης και Δεξιοτήτων, Αγγλία). Αυτό το σύστημα των προσόντων που βασίζεται στις ικανότητες στοχεύει στην παροχή μίας λειτουργικής, ρεαλιστικής σύνδεσης μεταξύ της μη τυπικής και της τυπικής μάθησης και πιστοποίησης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εντούτοις, πρέπει να γίνει η διάκριση μεταξύ των πρακτικών στην Αγγλία και την Σκωτία. Ενώ η Αγγλία εμφανίζεται να εστιάζει πολύ περισσότερο στην πιστοποίηση, η Σκωτία, αντίθετα, υιοθετεί μια προσέγγιση βασισμένη στον εκπαιδευόμενο. Υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις

⁶ Εναλλακτικές λύσεις: προδιαγραφές απασχόλησης για επαγγέλματα (ή επαγγέλματα) // επαγγελματικά πρότυπα των επαγγελμάτων

⁷ Αύξηση γνώσεων

⁸ Επαγγελματικές δραστηριότητες

ότι η προσέγγιση που εστιάζει στον εκπαιδευόμενο είναι πιο αυτοσυντηρούμενη. Ως αποτέλεσμα της καθοδήγησης, οι εκπαιδευόμενοι επιλέγουν να συνεχίσουν και άλλο τις σπουδές τους. Τα εμπόδια προς την πιστοποίηση υπάρχουν και εμπεριέχουν: το κόστος για τα άτομα, τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις· η πρόσβαση στα κέντρα όπου παρέχεται η μη τυπική μάθηση. Η υπάρχουσα κουλτούρα μάθησης, ειδικά σε σχέση με το μη παραδοσιακό εκπαιδευόμενο, μπορεί επίσης να είναι ένα εμπόδιο στην πιστοποίηση. Ο κοινοτικός προγραμματισμός εξετάζεται εντός των νέων διαρθρωτικών ταμείων στη Σκωτία όπου χρήματα έχουν χορηγηθεί για να υποστηρίξουν την κοινοτική εκπαίδευση και κατάρτιση στις αγροτικές περιοχές. Η δυνατότητα της ηλεκτρονικής μάθησης για τις αγροτικές περιοχές εξετάζεται σε πολλές περιοχές και είναι έτσι ακόμα υπό έρευνα. Μερικές απομονωμένες περιοχές δεν έχουν την ευρυζωνική σύνδεση, γεγονός που αποτελεί μια περαιτέρω επιπλοκή.

2.1.3 Συμπεράσματα

Οι αναθεωρήσεις των πολιτικών και η παροχή άτυπης και μη τυπικής μάθησης στις 11 χώρες που μελετήθηκαν, δείχνουν ότι αυτές αντιπροσωπεύουν τρεις σημαντικές ομάδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα γειτονικά κράτη, δηλαδή:

■ Χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης: Φιλανδία, Γερμανία, Ολλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο

■ Χώρες της Νότιας Ευρώπης: Ελλάδα, Ισπανία

■ Νέα κράτη μέλη / Χώρες της Ανατολικής Ευρώπης: Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία

Η μη τυπική και άτυπη μάθηση προσφέρεται από ποικίλες οργανώσεις με διαφορετική ένταση και σειρά πέρα από το δείγμα των χωρών που έχουν εξετασθεί. Μπορούμε να διακρίνουμε μεταξύ:

■ Χωρών με μια μακροχρόνια παράδοση και μια πλούσια αγορά παροχής μη τυπικής μάθησης από δημόσιους φορείς: Φιλανδία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο

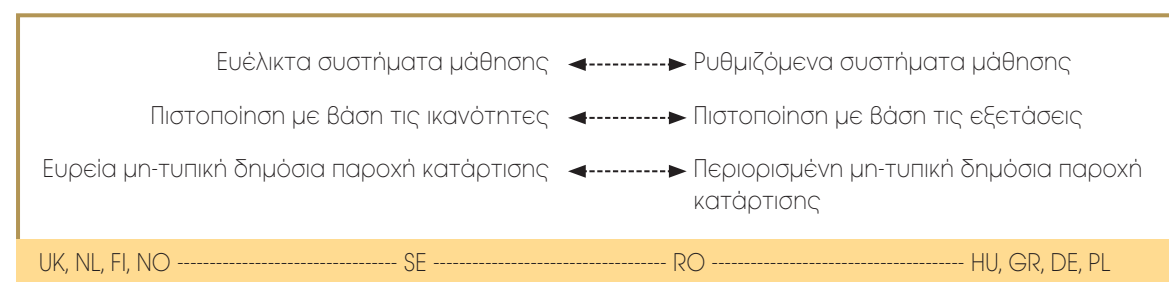
■ Χωρών με περιορισμένη παροχή υπηρεσιών κατάρτισης από τον δημόσιο τομέα αλλά με έναν αναπτυγμένο ιδιωτικό τομέα που ικανοποιεί τις ανάγκες αγοράς εργασίας για ειδικούς ή νέες ειδικότητες: Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Ρουμανία

■ Χωρών με περιορισμένη παροχή μη τυπικής μάθησης από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, που συνοδεύεται από μια έμφαση στην τυπική μάθηση και το κρατικό έλεγχο του μεγαλύτερου μέρους της εκπαίδευσης και κατάρτισης: Ουγγαρία, Πολωνία

Μια ανάλυση των προσόντων που προσφέρθηκαν στις διάφορες χώρες αποκάλυψε ότι οι τύποι πιστοποίησης που προσφέρονται μέσα σε μια χώρα απεικονίζουν το μοντέλο των συστημάτων τυπικής εκπαίδευσής τους. Οι χώρες μπορούν να τοποθετηθούν κατά μήκος μιας συνέχειας. Από τη μία πλευρά χώρες που χαρακτηρίζονται από τα "ανοικτά" συστήματα βασικής εκπαίδευσης. Αυτά τα συστήματα επιτρέπουν το συνδυασμό τυπικών και μη-τυπικών ή άτυπων μορφών μάθησης, στο πλαίσιο ενός ευέλικτου συστήματος προσόντων που αναγνωρίζουν την πρότερη μάθηση (ικανότητες και γνώση ως αποτέλεσμα οποιασδήποτε μορφής μάθησης) παρά την γνώση που βασίζεται στο πρόγραμμα σπουδών. Η Πιστοποίηση της Πρότερης Μάθησης εφαρμόστηκε ευρέως, ειδικά από την δεκαετία του '90, σε μία σειρά χωρών, συμπεριλαμβανομένης της Φιλανδίας, της Ολλανδίας, της Νορβηγίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Τα ευέλικτα συστήματα πιστοποίησης βασίζονται στη μέθοδο των χαρτοφυλακίων και την παρατήρηση στον χώρο εργασίας. Αυτές οι χώρες προσφέρουν επίσης μια μεγάλη σειρά μη-τυπικών ευκαιριών κατάρτισης που μπορούν να οδηγήσουν σε επικυρωμένους τίτλους σπουδών. Οι οργανισμοί που χορηγούν τίτλους σπουδών είτε είναι κεντροποιημένοι είτε αποκεντρωμένοι.

Στην άλλη άκρη της συνέχειας, βρίσκονται χώρες με "κλειστά" εκπαιδευτικά συστήματα που ευνοούν τους επίσημους τίτλους σπουδών που βασίζονται συνήθως σε εξετάσεις. Σε αυτές τις χώρες, η μη τυπική και άτυπη μάθηση δεν επικυρώνεται ούτε αναγνωρίζεται (Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία, Ισπανία). Μια εξαίρεση σε αυτό είναι η χορήγηση αδειών των τεχνικών επαγγελματιών που προσφέρονται από τους κοινωνικούς εταίρους ή το κράτος.

Η συνέχεια επεξηγεί την ευελιξία των εθνικών συστημάτων πιστοποίησης για την μη τυπική και άτυπη μάθηση. Οι θέσεις των διάφορων χωρών κατά μήκος αυτής της συνέχειας παρουσιάζονται στο σχήμα 1 που ακολουθεί:

Σχήμα 1. Συνέχεια εκπαιδευτικών συστημάτων που παρουσιάζει προσδιορισμό θέσης των χωρών.

Τα ευέλικτα συστήματα πιστοποίησης παρέχουν ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και για οικοδόμηση μιας σταδιοδρομίας μέσω της δια βίου μάθησης. Μια συγκριτική ανάλυση των ανασκοπήσεων ανά κράτος δείχνει μια ανάγκη μεταφοράς των ορθών πρακτικών της ευέλικτης πιστοποίησης που υπάρχουν στο αριστερό άκρο της συνέχειας προς τις χώρες που βρίσκεται στο δεξιό άκρο της συνέχειας. Στις περισσότερες χώρες (με εξαίρεση τη Σουηδία και τη Νορβηγία) η πρότερη μάθηση πρέπει να πιστοποιηθεί προκειμένου να αναγνωριστεί και να γίνει αποδεκτή από τους εργοδότες. Η μεταφορά αυτών των προτύπων και στάσεων απέναντι στα παραδοσιακά εκπαιδευτικά συστήματα με τις πραγματικά ισχυρές προστατευτικές θέσεις (οι οποίες υιοθετούνται συνήθως από τα Υπουργεία Παιδείας) δεν είναι μια απλή διαδικασία. Θα εξαρτηθεί από μια ευρύτερη κοινωνική αλλαγή των αξιών και των θέσεων που θα απεικονιστεί στις νέες πολιτικές και ιδιαίτερα στην προώθηση μιας νέας κουλτούρας μάθησης η οποία θα δώσει την δυνατότητα στα άτομα να προσαρμοστούν στις ραγδαία μεταβαλλόμενες συνθήκες και τη ζήτηση της αγοράς εργασίας.

Τα συγκεκριμένα παραδείγματα της ορθής πρακτικής που θα μπορούσαν να μεταφερθούν περιλαμβάνουν:

■ Στις Σκανδιναβικές χώρες ο όρος Real kompetanse (πραγματικές ικανότητες) έχει καθιερωθεί για να εξετάσει όλες τις πτυχές της πιστοποίησης (Συμβούλιο των Σκανδιναβικών

και Βόρειων Κρατών, 2001). Το Real kompetanse καλύπτει όλο το εύρος των αποτελεσμάτων της μάθησης, από την τυπική έως την άτυπη μάθηση και, σε μερικές περιπτώσεις, έχει επικριθεί για το ότι είναι τόσο πολύ ευρύ. Η έννοια είναι σημαντική, εντούτοις, για την εξέταση του συνόλου των προσόντων και των ειδικοτήτων που κατέχει ένα άτομο.

■ Στην Αγγλία και τη Σκωτία ένα συγκεκριμένο σύστημα Εθνικών Επαγγελματικών Προσόντων ή Τίτλων Επαγγελματικών Σπουδών της Σκωτίας που χορηγούνται από δημόσιους φορείς δίνεται από ένα δίκτυο εξουσιοδοτημένων φορέων και υποστηρίζεται με την παροχή καθοδήγησης στους εκπαιδευόμενους.

■ Στις Κάτω Χώρες ένα ευέλικτο και φιλελεύθερο σύστημα Πιστοποίησης Πρότερης Μάθησης δέχεται κάθε μορφή μάθησης είτε αυτή βασίζεται στην τυπική, άτυπη ή μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση. Αναγνωρίσεις απονέμονται από ένα δίκτυο των Κέντρων Γνώσης σχετικά με τον Προσδιορισμό, την Αναγνώριση και την Πιστοποίηση των Ειδικοτήτων.

■ Στη Σουηδία το κράτος έχει διατυπώσει δέκα κριτήρια γενικών ικανοτήτων που εφαρμόζονται μαζί με τα πιο ειδικά κριτήρια επαγγελματικών ικανοτήτων. Η αναγνώριση γενικών και επαγγελματικών ικανοτήτων παρέχεται από ένα αποκεντρωμένο σύστημα που λειτουργεί μέσω των δήμων, δεδομένου ότι δεν υπάρχει εθνικό σύστημα.

2.2 Εις βάθος μελέτη των αναγκών αναγνώρισης και πιστοποίησης σε έξι τομείς δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές

2.2.1 Εισαγωγή

Σε 11 Ευρωπαϊκές χώρες πραγματοποιήθηκαν μελέτες σχετικά με την ανάγκη αξιολόγησης, αναγνώρισης, και πιστοποίησης της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι μελέτες κάλυψαν έξι τομείς δραστηριότητας όσον αφορά τις αγροτικές περιοχές. Οι έξι τομείς που μελετήθηκαν ήταν: η γεωργία και η αγροκαλλιέργεια, η μεταποίηση, ο τουρισμός, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική περιθαλψη και άλλες υπηρεσίες. Δημιουργήθηκε ένα κοινό ερωτηματολόγιο ως βάση για τις μελέτες και διεξήχθη ένας συνδυασμός άμεσων, τηλεφωνικών και ηλεκτρονικών συνεντεύξεων σε κάθε χώρα. Πραγματοποιήθηκαν τριάντα συνεντεύξεις (κατά μέσο όρο 5 ανά τομέα) διάφορων δημόσιων, ιδιωτικών και εμπορικών οργανώσεων σε κάθε τομέα ανά χώρα. Οι έρευνες είχαν ως στόχο να ρίξουν φως στα ακόλουθα ζητήματα:

1. Είναι απαραίτητο να αναγνωριστεί η εμπειρία που αποκτήθηκε από την άτυπη ή μη τυπική μάθηση στους τομείς δραστηριότητας;
2. Τα υπάρχοντα πρότυπα αναγνώρισης καθορίζονται κατά τομέα ή σε όλους τους τομείς συνολικά;
3. Ποιους τύπους αναγκών εξυπηρετεί η αναγνώριση (π.χ. εξέλιξη σταδιοδρομίας, κινητικότητα, επαγγελματική σταθερότητα, δημιουργία υποδομής για τη βιώσιμη ανάπτυξη);
4. Υπάρχει η αναγκαία ζήτηση και εμπειρία για να καθιερωθεί η αναγνώριση της άτυπης και μη τυπικής μάθησης σε κάθε τομέα;

Τα συμπεράσματα συντάχθηκαν σε 11 εθνικές εκθέσεις που καλύπτουν όλους τους τομείς, αυτά έπειτα εντάχθηκαν σε έξι οριζόντιες εκθέσεις (μία για κάθε τομέα) στις 11 χώρες που συμμετέχουν στην έρευνα.

Ακολούθως παρέχεται μια περίληψη των βασικών διαπιστώσεων και των συμπερασμάτων των έξι οριζόντιων εκθέσεων τομέα.

2.2.2 Τομεακές Εκθέσεις

Μεταποίηση

Τα τρέχοντα πρότυπα αναγνώρισης για την μάθηση στον τομέα της μεταποίησης υπαγορεύονται κατά ένα μεγάλο μέρος από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας. Σε αυτόν τον τομέα, περισσότερο απ' ό,τι σε όλους τους άλλους τομείς, η αναγνωρισμένη εκπαίδευση τείνει να συνδυάσει τα μαθήματα που αποκλείεται στον χώρο εργασίας (όπως η μαθητεία) με την μάθηση που αποκλείεται σε οργανισμούς κατάρτισης αν και οι εργοδότες δίνουν μεγαλύτερη αξία στις δεξιότητες που αποκτώνται μέσω της πρότερης εμπειρίας.

Σε μερικές χώρες, όπως λόγω χάριν η Ελλάδα και η Πολωνία, ο δημόσιος τομέας παίζει σημαντικό ρόλο στην αναγνώριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και την ενδεχόμενη απασχόληση των εργαζομένων χωρίς επίσημους τίτλους σπουδών. Για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της αγοράς του τομέα, οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες πρέπει να αναθεωρήσουν και να επικαιροποιήσουν τις έννοιες και τις αρχές που σχετίζονται με την αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Οι επιχειρηματίες σε αυτόν τον τομέα αναφέρουν ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων και των αναγκών της αγοράς. Ενώ τα παραδείγματα της Ολλανδίας, της Σουηδίας, της Γερμανίας και της Ισπανίας υπονοούν ότι οι συνεχείς τεχνολογικές αλλαγές δημιουργούν ανάγκες για νέα προσόντα που δεν είναι συχνά διαθέσιμα και, συχνότερα, για εργαζομένους με τίτλους σπουδών σε συγκεκριμένες δεξιότητες για τις οποίες δεν υπάρχει καμία ζήτηση από τους εκπαιδευόμενους. Η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους εκπαιδευόμενους για συγκεκριμένες σειρές μαθημάτων μπορεί να είναι ένας παράγοντας που συμβάλλει στο δυσανάλογο υψηλό κόστος των μαθημάτων. Σε χώρες όπως η Ρουμανία, η Ουγγαρία και η Πολωνία οι αλλαγές της αγοράς που προκαλούνται από την πρόσφατη προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην αυξανόμενη ανάγκη για ένα καταρτισμένο εργατικό δυναμικό στον κλάδο της μεταποίησης.

Η ενδοευρωπαϊκή μετανάστευση από το 2004 από τα νεότερα κράτη μέλη στα παλαιότερα έχει ασκήσει μεγάλη επίδραση στον τομέα σε όλη την Ευρώπη. Τα νεότερα κράτη μέλη (Πολωνία, Ρουμανία,

Ουγγαρία) έχουν υποστεί σημαντικές απώλειες στο ειδικευμένο εργατικό δυναμικό τους καθώς ειδικευμένοι εργαζόμενοι μεταναστεύουν στα παλαιότερα κράτη μέλη και τα παλαιότερα κράτη μέλη παρουσίασαν μια εισροή εργαζομένων. Αυτοί οι εργαζόμενοι είναι έτοιμοι να εργαστούν με χαμηλότερες αμοιβές και έτσι συχνά προτιμώνται από τους εργοδότες που δεν ενδιαφέρονται για αναγνωρισμένα προσόντα τους. Μερικές χώρες όπως η Πολωνία και η Ρουμανία θεωρούν τους τίτλους σπουδών ως εργαλείο για να καταπολεμήσουν την εκτενή πρακτική της “γκρίζας αγοράς” εργασίας.

Εκπαίδευση

Η ρίζα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον τομέα της εκπαίδευσης βρίσκεται, σε γενικές γραμμές, στην διδασκαλία. Η διδασκαλία μπορεί να πραγματοποιηθεί σε επίσημους χώρους όπως τα σχολεία και σε μη-επίσημους χώρους όπως τα κέντρα κατάρτισης. Καλύπτει παιδιά (στα σχολεία) και ενήλικους σε ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης ή μέσω της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η επαγγελματική εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς βασικής εκπαίδευσης είναι από τη φύση του επαγγέλματος επίσημη και τα επίσημα προσόντα είναι η μόνη οδός προς μια μόνιμη εργασία. Στις περισσότερες χώρες, η κατάρτιση εκπαιδευτικών πραγματοποιείται σε επίπεδο πτυχίου και μέσα στα επίσημα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Η σημασία της μάθησης στον χώρο εργασίας διαφέρει μεταξύ των χωρών: παραδείγματος χάριν, στην Σουηδία, οι καθηγητές γυμνασίου πρέπει να έχουν επαγγελματική εμπειρία αρκετών ετών ενώ σε άλλες χώρες δεν είναι απαραίτητη καμία πρακτική εμπειρία. Από τις 11 χώρες που εξετάζονται, μόνο η Πολωνία και η Ολλανδία (η τελευταία χρησιμοποιεί ένα σύστημα Πιστοποίησης Πρότερης Μάθησης) αναφέρουν ότι μπορεί η μη τυπική μάθηση να οδηγήσει στην απόκτηση θέσης εργασίας ως εκπαιδευτικός.

Η τυπική εκπαίδευση επικρατεί όσον αφορά την εκπαίδευση για τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης και υπάρχουν λίγες εξαιρέσεις σε αυτό που να έχουν αναφερθεί. Οι εξαιρέσεις αφορούν συνήθως τις λειτουργίες υποστήριξης μέσα στα σχολεία ή την διδασκαλία σε μη-τυπικούς κύκλους μαθημάτων όπως οι υπολογιστές, οι ξένες γλώσσες ή οι κύκλοι μαθημάτων προσωπικής ανάπτυξης. Αυτοί οι μη-τυπικοί κύκλοι μαθημάτων δεν

οδηγούν σε τίτλους σπουδών.

Στις περισσότερες χώρες όπως η Σουηδία, η Πολωνία, η Γερμανία και η Ισπανία, η μη τυπική κατάρτιση είναι διαθέσιμη στους δασκάλους που είναι ήδη εν ενεργεία οι οποίοι επιθυμούν να αναβαθμίσουν τις υπάρχουσες γνώσεις ή να αποκτήσουν νέες γνώσεις. Τέτοιες ευκαιρίες είναι γενικά ευπρόσδεκτες από τους δασκάλους και έχουν εκφράσει επιθυμία για περισσότερες τέτοιες ευκαιρίες δεδομένου ότι εμπλουτίζουν ολόκληρο τον τομέα. Υπάρχουν επίσης μη-τυπικές ευκαιρίες εκπαίδευσης σχετικά με την απόκτηση δεξιοτήτων υποστήριξης που δεν είναι αυστηρά επαγγελματικές αλλά μπορούν να αφορούν κοινωνικές, τεχνικές ή οργανωτικές ικανότητες οι οποίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση της εργασίας. Μερικές χώρες, κυρίως οι Σκανδιναβικές χώρες, ανέφεραν ότι αυτές οι δεξιότητες γίνονται ολοένα και πιο σημαντικές και ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η πιστοποίησή τους.

Ένα από τα βασικά προβλήματα για διάφορες χώρες (Ολλανδία, Ρουμανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Πολωνία) είναι έλλειψη των καταρτισμένων δασκάλων. Υπήρξαν υπαινιγμοί ότι αυτό οφείλεται στα χαμηλά επίπεδα μισθών στον τομέα. Γενικά, η σημασία της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης και της έννοιας της δια βίου μάθησης αναγνωρίζεται ευρέως. Συμφωνείται επίσης ότι η αναγνώριση και η πιστοποίηση της εμπειρίας και των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί προηγουμένως πρέπει να βελτιωθούν.

Γεωργία και αγροκαλλιέργεια

Παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών και ως προς την σημασία και τη δομή του τομέα της καλλιέργειας καθώς επίσης και ως προς την ανάπτυξη που έχει επιτευχθεί στον τομέα. Αυτό συνδέεται φυσικά επίσης με τα επίπεδα εκπαίδευσης και αναγκών των αγροτών και με την ανάγκη για αξιολόγηση ή πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Η βασική επαγγελματική κατάρτιση στο πλαίσιο του γεωργικού τομέα είναι καλά οργανωμένη σε πολλές χώρες (Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Φινλανδία, Ολλανδία, Πολωνία, Ρουμανία, Σουηδία). Αντίθετα από άλλους τομείς, εντούτοις, η βασική εκπαίδευση δεν είναι απαραίτητη σε κάποιον για να γίνει αγρότης και λίγοι επιλέγουν να κερδίσουν ένα αναγνωρισμένο τυπικό προσόν ή έναν

τίτλο επαγγελματικών προσόντων. Σε μερικές χώρες, όπως η Ισπανία, η Ρουμανία και η Πολωνία, οι αγρότες έχουν λάβει συχνά μόνο την υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση και έχουν αποκτήσει γνώσεις μέσα από την εργασία τους. Επιπλέον, η έκθεση της Πολωνίας ισχυρίζεται ότι πολλοί στον τομέα της γεωργίας και της αγροκαλλιέργειας δεν εκτιμούν τη βασική εκπαίδευση. Αυτό είναι μια σημαντική πρόκληση για τον τομέα.

Υπάρχουν, εντούτοις, πεδία απασχόλησης όπου η αξιολόγηση, η πιστοποίηση, ή η αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν προηγουμένως είναι επιθυμητές ή/και υποχρεωτικές. Αυτό θα μπορούσε να ισχύσει για συγκεκριμένα επαγγέλματα όπως οι φροντιστές ζώων, η κτηνοτροφία και οι οδηγοί τρακτέρ. Σε άλλες περιπτώσεις η μη τυπική μάθηση προκαλείται από μια ανάγκη να ανταποκριθεί στις τεχνολογικές προόδους στον τομέα. Επιπλέον, οι γενικές ειδικότητες, όπως η χρήση των νέων τεχνολογιών γίνονται όλο και περισσότερο σημαντικές. Τέτοιες ειδικότητες λαμβάνονται συνήθως μέσω της μη τυπικής κατάρτισης.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη ο τομέας της γεωργίας και της αγροκαλλιέργειας υφίσταται μια ιδιαίτερη δομική αλλαγή από τα οικογενειακά αγροκτήματα προς τις εμπορικές επιχειρήσεις και οι χώρες που είναι υπό εξέταση βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια σε αυτήν την μετακίνηση. Αυτή η αλλαγή στη δομή του τομέα έχει μια ισχυρή επιρροή στις θέσεις και τις ανάγκες της εκπαίδευσης και στις δυνατότητες για πιστοποίηση. Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα και ο ανταγωνισμός τροφοδοτούν την ζήτηση για επιχειρηματίες στον τομέα της γεωργίας. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η τυπική εκπαίδευση στη γεωργία και οι αναγνωρισμένες επιχειρηματικές γνώσεις γίνονται ουσιαστικές, ιδιαίτερα μεταξύ των μεγαλύτερων γεωργικών επιχειρήσεων, όπως αναφέρεται από την Ολλανδία.

Ένας άλλος παράγοντας που ενθαρρύνει την απόκτηση επίσημων τίτλων επαγγελματικών προσόντων στο πλαίσιο του τομέα προέρχεται από τη χρηματοδότηση που δίνεται από την ΕΕ στους αγρότες. Η επιλεξιμότητα και η καταλληλότητα για αυτήν την χρηματοδότηση βασίζονται στην ολοκλήρωση της αναγνωρισμένης κατάρτισης. Αυτό θεωρείται ως περιττό από πολλούς – κάτι που δεν προκαλεί έκπληξη λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη αξιών έναντι της τυπικής εκπαίδευσης η οποία αναφέρεται στην έκθεση της Πολωνίας.

Η μετανάστευση των εργαζομένων από τα πιο

νέα κράτη μέλη στα παλαιότερα κράτη μέλη είναι ένα χαρακτηριστικό του τομέα. Σε μερικές χώρες, όπως η Ελλάδα παραδείγματος χάριν, οι θέσεις εργασίας για ανειδίκευτους εργάτες στον τομέα καλύπτονται κυρίως από τέτοιους εργαζομένους. Αυτό είναι ένα σημαντικό σημείο δεδομένου ότι αυξάνει την ανάγκη για αξιολόγηση ή πιστοποίηση της πρότερης μάθησης σχετική με αυτό το τμήμα του εργατικού δυναμικού.

Τουρισμός

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση στον τομέα του τουρισμού είτε πρόκειται για τυπική, μη τυπική ή άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση, είναι εξαιρετικά σημαντικές για τη βελτίωση των υπηρεσιών του τουρισμού. Η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται ως οδός προς την απόκτηση ενός ικανού εργατικού δυναμικού που θα ενισχύσει το προϊόν του τουρισμού και θα προσθέσει την ποιότητα στις τουριστικές υπηρεσίες.

Δικαιολογημένα, η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τουρισμό εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την ανάλογη σημασία που δίνεται στον τομέα και από το στάδιο ανάπτυξής του σε κάθε χώρα. Χώρες οι οικονομίες των οποίων δεν εξαρτώνται από τον τουρισμό (Φινλανδία και Σουηδία) ή που δεν έχουν μια τουριστική παράδοση (Πολωνία) δεν θεωρούν σημαντική την ανάγκη για την αναπτυγμένη παροχή εκπαίδευσης σε θέματα τουρισμού (και τείνουν να παρέχουν λιγότερη εκπαίδευση σε θέματα τουρισμού).

Η τυπική εκπαίδευση στον τομέα κυμαίνεται από την επαγγελματική κατάρτιση ως τα πιο υψηλά ακαδημαϊκά επίπεδα. Η πλειοψηφία των επίσημων τίτλων επαγγελματικών προσόντων αποκτιέται με την συμμετοχή σε κύκλους μαθημάτων, την συμμετοχή σε εξετάσεις και την απόκτηση της πρακτικής εμπειρίας. Αν και οι επίσημοι τίτλοι επαγγελματικών προσόντων δεν είναι προϋπόθεση για τις θέσεις απασχόλησης του ιδιωτικού τομέα που δεν έχουν πληρωθεί αποτελούν κανόνα, ειδικά σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις και υψηλότερες θέσεις εργασίας (Ελλάδα, Ισπανία, Σουηδία, Ουγγαρία και Πολωνία). Στις χώρες με σημαντική κρατική παρουσία, το κράτος διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο με την έκδοση των αδειών για συγκεκριμένες δραστηριότητες στον τομέα του τουρισμού. Σε άλλες χώρες το κράτος περιορίζει τα κενά του δημόσιου τομέα με τίτλους επαγγελματικών προσόντων εγκεκριμένους από το κράτος.

Υπάρχουν επίσης παραδείγματα τουριστικών επαγγελμάτων που ρυθμίζονται από τα συνδικάτα ή άλλες οργανώσεις του τομέα. Αυτά οδηγούν σε κλειστά/προστατευμένα επαγγέλματα (π.χ. οι ξεναγοί στην Ελλάδα). Η ελεύθερη και ανοικτή πιστοποίηση μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση αυτού του είδους του προστατευτισμού.

Η τυπική εκπαίδευση σε πολλές χώρες στόχους δεν είναι αρκετά ευέλικτη και δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου τομέα του τουρισμού όπως αναφέρεται από την Ελλάδα και τη Ρουμανία. Αυτό αποδεικνύεται σε πολλές χώρες από την έλλειψη επίσημων τίτλων επαγγελματικών προσόντων σε συγκεκριμένες μορφές τουρισμού, όπως ο φυσιολατρικός και ο αγροτικός τουρισμός. Ένα άλλο παράδειγμα της ανεπάρκειας της τυπικής εκπαίδευσης αφορά τη χρήση των νέων τεχνολογιών στον τουρισμό. Ενώ η χρήση των διάφορων μορφών της ΤΠ έχει ασκήσει μεγάλη επίδραση στη συνολική πρακτική του τουρισμού, οι ικανότητες στην ΤΠ που σχετίζονται συγκεκριμένα με τον τομέα του τουρισμού ακόμα δεν έχουν μεταβληθεί επαρκώς σε ένα πακέτο βασικής εκπαίδευσης που μπορεί να εξοπλίσει το εργατικό δυναμικό με ανάλογες και εφαρμόσιμες γνώσεις.

Σε μερικές χώρες, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, ένας περαιτέρω περιορισμός των τίτλων επίσημων προσόντων μπορεί να οφείλεται στην έλλειψη καταρτισμένου διευθυντικού προσωπικού. Επειδή το εκπαιδευτικό σύστημα επικεντρώνεται σε τεχνικές και όχι σε διευθυντικές ικανότητες, αυτοί οι επίσημοι τίτλοι επαγγελματικών προσόντων δεν εκτιμώνται από τους εργοδότες που δεν τους θεωρούν ως μέσο κάλυψης των αναγκών τους. Οι εργοδότες προτιμούν προσωπικό που να έχει σπουδάσει τουριστικά θέματα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού ή που έχουν γνώσεις οικονομικής διαχείρισης και διοίκησης επιχειρήσεων.

Αυτά τα κενά καλύπτονται συχνά από τους φορείς παροχής υπηρεσιών άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρουν μια πιο ευέλικτη μορφή κατάρτισης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του τομέα (Σουηδία, Ουγγαρία, Ελλάδα). Στην Ελλάδα, παραδείγματος χάριν, σε ορισμένα τουριστικά επαγγέλματα, τα μη-αναγνωρισμένα πιστοποιητικά που παρέχονται από υπερεκτιμημένους φορείς παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν μεγάλη ζήτηση. Ομοίως, οι υπάλληλοι με επαγγελματική

εμπειρία σε τουριστικές επιχειρήσεις υψηλού επιπέδου όπως τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια πέντε αστέρων εκτιμώνται ιδιαίτερα. Υπάρχει χώρος για την περαιτέρω ανάπτυξη τέτοιων μη-τυπικών και άτυπων ευκαιριών μάθησης. Επιπλέον, η έκθεση της Γερμανίας επέστησε την προσοχή στην ανάγκη για την αναγνώριση ή την αναγνώριση γνώσεων που αποκτήθηκαν μέσω της επαγγελματικής εμπειρίας ή της πρακτικής άσκησης, μια πρακτική που είναι πολύ κοινή μεταξύ των σπουδαστών.

Υπάρχει υψηλή κινητικότητα των επαγγελματιών αυτού του τομέα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έτσι υπάρχει έντονη ανάγκη για εργαλεία που στοχεύουν στην πιστοποίηση της πρότερης μάθησης όπως προτείνεται από την έκθεση της Ολλανδίας. Τέτοια εργαλεία θα πρέπει να αναπτυχθούν προκειμένου να διευκολυνθεί η αναγνώριση γνώσεων, συμπεριλαμβανομένων και των ικανοτήτων στις ξένες γλώσσες.

Υγεία

Ο τομέας της υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης είναι ευρύς και εκτείνεται σε πολλά διαφορετικά επαγγέλματα και εκπαιδευτικά υποβαθρα που συνδέονται με διάφορους επιμέρους τίτλους επαγγελματικών προσόντων. Λόγω της αυξανόμενης ευθύνης που έχει ο τομέας και οι εργαζόμενοι σε αυτόν, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι επίσημοι τίτλοι επαγγελματικών προσόντων είναι υποχρεωτικοί για την ένταξη στο επάγγελμα. Αυτό δεν ισχύει ευρέως, εντούτοις, όπως μπορεί να δει κανείς σε κάποιες χώρες όπως η Ρουμανία, η Ελλάδα και η Πολωνία όπου αυτό ισχύει μόνο για τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη και όχι για τα επαγγέλματα που ασχολούνται με την κοινωνική περίθαλψη, όπου τα κριτήρια είναι σημαντικά χαμηλότερα. Στην πραγματικότητα, στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης ένα μεγάλο μέρος της κοινωνικής περίθαλψης αντιμετωπίζεται από ανεκπαίδευτο προσωπικό και όχι απαραίτητα άρτιο μέσα στην επίσημη οικονομία. Οι ερωτώμενοι από τον τομέα κοινωνικής περίθαλψης σε αυτές τις χώρες έδωσαν έμφαση στην ανάγκη για πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Οι εργαζόμενοι στην υγειονομική και κοινωνική περίθαλψη αποκτούν επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες κυρίως μέσω της ανώτατης εκπαίδευσης που συμπληρώνεται από κάποια πρακτική εμπειρία. Η πρακτική εμπειρία τείνει να

χρησιμοποιείται εκτενέστερα και στα πιο χαμηλά κλιμάκια ιεραρχίας στα εν λόγω επαγγέλματα και από τους ειδικούς. Μία τέτοια πρακτική εξάσκηση πρέπει ακόμα να πιστοποιείται μέσω εξετάσεων που γίνονται αποδεκτές από τους εργοδότες.

Στις περισσότερες χώρες, οι εργαζόμενοι στην υγειονομική και κοινωνική περίθαλψη χρειάζονται επίσης κοινωνικές, οργανωτικές γνώσεις αλλά και, ολοένα και περισσότερο, γνώσεις ξένων γλωσσών και υπολογιστών. Αν και οι εθνικές εκθέσεις δεν εξετάζουν συγκεκριμένα αυτές τις δεξιότητες, οι πληροφορίες από άλλους τομείς μας επιτρέπουν να υποθέσουμε ότι η κατάρτιση σε αυτές τις ειδικότητες παρέχεται πιθανότατα με μη-τυπικές σειρές μαθημάτων (η συμμετοχή στις οποίες είτε ζητείται από τον εργοδότη είτε γίνεται εθελοντικά) και άτυπη μάθηση.

Η πιστοποίηση της πρότερης μάθησης σε αυτόν τον τομέα δεν είναι δημοφιλής, όμως, σε αυτόν τον τομέα περισσότερο απ' ό, τι σε άλλους τομείς, οι εργαζόμενοι συνεχίζουν να επεκτείνουν τις γνώσεις τους μέσω δημοσιεύσεων, κλαδικών περιοδικών, διαλέξεων, σεμιναρίων, διασκέψεων, Διαδικτύου κλπ. Η Πιστοποίηση της Πρότερης Μάθησης ως μορφή προαιρετικής αναγνώρισης, όπως ασκείται στην Ολλανδία, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για την ενδυνάμωση, την ικανότητα επαγγελματικής ένταξης και την πρόσληψη.

Μια άλλη κοινή πρακτική σε αυτόν τον τομέα είναι η εκπαίδευση κατά την εργασία που οργανώνεται από τον εργοδότη και οδηγεί σε έναν τίτλο πιστοποίησης. Τα μαθήματα είναι πολύ δημοφιλή και ευρέως αναγνωρισμένα σε χώρες όπως η Γερμανία, η Φινλανδία και η Ολλανδία, αλλά λιγότερο σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Πολωνία.

Φαίνεται ότι η τρέχουσα ή προβλεφθείσα έλλειψη κατάρτισμένου προσωπικού σε ορισμένα επαγγέλματα υγείας (αν και πιο συχνά στην κοινωνική περίθαλψη) σε χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ολλανδίας, της Ουγγαρίας, της Νορβηγίας και της Πολωνίας είναι μια σημαντική πρόκληση για τον τομέα. Οι παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτό και που αναφέρονται στις εκθέσεις περιλαμβάνουν τις χαμηλές αμοιβές και την αυξανόμενη πίεση που συνδέεται με το επάγγελμα που κάνει πολλούς εργαζόμενους να αφήνουν το επάγγελμα πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης. Όπως σε άλλους τομείς, στα πιο νέα κράτη μέλη, η έλλειψη κατάρτισμένου προσωπικού προκαλείται επίσης από τα

ογκώδη επίπεδα μετανάστευσης.

Σε άλλες χώρες, όπως παραδείγματος χάριν στην Ελλάδα και την Ισπανία, η διαθεσιμότητα κατάρτισμένου προσωπικού δεν είναι το κύριο πρόβλημα. Εκεί το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η διατήρηση και επικαιροποίηση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού μέσω της κατάρτισης - ιδιαίτερα στον δημόσιο τομέα. Η συνεχής εκμάθηση κατά την άσκηση της εργασίας είναι ουσιώδης για τη διατήρηση υψηλών κριτηρίων στις υπηρεσίες υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης.

Σε έναν τομέα όπου οι επίσημοι τίτλοι επαγγελματιών προσόντων είναι συνήθως υποχρεωτικοί, το μονοπώλιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης από το κράτος είναι περιοριστικό. Υπάρχει μια ανάγκη για ένα αντικειμενικό σύστημα πιστοποίησης που να βασίζεται στην απόδοση και να εκτιμάται ανεξάρτητα. Οι ερωτώμενοι αντέδρασαν θετικά στη δυνατότητα αξιολόγησης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Πάλι, η ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων μεταξύ των χωρών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει την ανάγκη ύπαρξης ενός Ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης στον τομέα αυτό.

Άλλες υπηρεσίες

Πάνω από 40 αγροτικές επιχειρήσεις και φορείς που συμμετείχαν σε άλλες υπηρεσίες ερευνηθήκαν ως εκπρόσωποι των τομέων τους: οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στη χειροτεχνία, οι βιομηχανικές και εμπορικές υπηρεσίες, οι δημόσιες και κοινοτικές υπηρεσίες, οι κατασκευαστικές και επισκευαστικές υπηρεσίες, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες αγροτών, οι οικονομικές υπηρεσίες και η εθελοντική εργασία ερευνήθηκαν, αν και σαφώς αυτοί δεν είναι οι μόνοι άλλοι τομείς που δραστηριοποιούνται στις αγροτικές περιοχές. Υπηρεσίες όπως αυτές παρέχουν ουσιαστικές ευκαιρίες απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές και προσφέρουν τις πολύτιμες υπηρεσίες στους πολίτες της περιοχής.

Τα υπάρχοντα πρότυπα αναγνώρισης στις χώρες που είναι υπό εξέταση καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τίτλων επαγγελματιών προσόντων και πιστοποιήσεων που ακολουθούν κατά γενικό κανόνα τα εθνικά πρότυπα στους αντίστοιχους τομείς τους. Η ανάγκη και η ζήτηση για κατάρτιση και περαιτέρω επιμόρφωση σε επαγγελματικό, μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο και επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαφέρουν αρκετά ανάλογα με τον τομέα που εί-

ναι υπό συζήτηση. Παραδείγματος χάριν, η ανάγκη εκπαίδευσης σε θέματα χειροτεχνίας στις αγροτικές περιοχές της Ισπανίας δεν εστιάζει στους επίσημους τίτλους επαγγελματιών προσόντων, αλλά καλύπτεται συνήθως μέσω της εκπαίδευσης κατά την εργασία.

Η σύγκριση στους τομείς μεταξύ των χωρών είναι δύσκολη λόγω της ευρείας γκάμας τομέων που αναλύονται από κάθε χώρα κάτω από την κατηγορία "άλλες υπηρεσίες". Φαίνεται, εντούτοις, ότι μια κοινή πρακτική στις χώρες που είναι υπό εξέταση είναι η παροχή πιστοποιημένης μη τυπικής κατάρτισης από μεγάλα επιχειρηματικά δίκτυα (π.χ. αλυσίδες πολυκαταστημάτων στη Γερμανία), μεγάλες επιχειρήσεις (π.χ. Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας στην Ελλάδα), επιμελητήρια (π.χ. το Εμπορικό και Βιομηχανικό επιμελητήριο στην Γερμανία) και ΜΚΟ (π.χ. ο οργανισμός Scouting Gelderland στην Ολλανδία). Αυτή η κατάρτιση μπορεί να οδηγήσει σε επαγγελματική απασχόληση των εργαζομένων είτε μέσα στις οργανώσεις τους είτε σε παρόμοιες οργανώσεις.

Αν και οι μελέτες σε μερικούς τομείς των οικονομικότερα αναπτυγμένων χωρών έδειξαν ότι δεν υπάρχει καμία ανάγκη για τίτλους επαγγελματιών προσόντων καθώς υπάρχει διαθέσιμο ειδικευμένο προσωπικό σε ικανοποιητικό αριθμό στον τομέα των αγροτικών υπηρεσιών, οι τεχνολογικές πρόοδοι και η αυξανόμενη ταχύτητα των καινοτομιών έχουν επιπτώσεις στις αγροτικές υπηρεσίες με έναν σύνθετο τρόπο. Η δια βίου μάθηση, η αξιολόγηση, η αναγνώριση και η πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης μπορούν να διαδραματίσουν έναν κεντρικό ρόλο στις αγροτικές περιοχές δίνοντας την δυνατότητα στους ανθρώπους συμβαδίσουν με τις κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές.

2.2.3 Συμπεράσματα

Οι μελέτες των διαδικασιών αξιολόγησης, αναγνώρισης και πιστοποίησης σε κάθε χώρα έδειξαν ότι υπάρχει σημαντική ανάγκη για διατομεακή αξιολόγηση, αναγνώριση και πιστοποίηση της τυπικής, άτυπης και μη τυπικής μάθησης σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν. Το επίπεδο ανάγκης εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος από τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του τομέα καθώς επίσης και από την ανάπτυξη κάθε τομέα σε εθνικό επίπεδο. Σε ορισμένα επαγγέλματα, παραδείγματος χάριν στον τομέα υγειονομικής περίθαλψης, η τυπική μάθηση

και οι τίτλοι επαγγελματιών προσόντων είναι απαραίτητοι για να διατηρηθούν οι προδιαγραφές με τρόπο τέτοιο που δεν μπορεί να καλύψει μόνη της η μη τυπική μάθηση.

Οι περισσότεροι τομείς προτίμησαν ένα συνδυασμό πηγών μάθησης με διαφορετική έμφαση στην μη τυπική, την άτυπη και την τυπική εκπαίδευση. Παρά την μεγάλη έμφαση στην τυπική μάθηση, και ο τομέας της εκπαίδευσης και οι τομείς της υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης θεώρησαν την αναβάθμιση και την επέκταση των γνώσεων σημαντικές. Ο μόνος τομέας που έδωσε μικρή αξία στη τυπική εκπαίδευση ήταν ο τομέας της γεωργίας, αν και με τις πανευρωπαϊκές αλλαγές σε αυτόν τον τομέα αυτό είναι πιθανό να αλλάξει. Διάφοροι τομείς ευνόησαν έναν συνδυασμό μάθησης βασισμένης σε οργανισμούς κατάρτισης και μάθησης βασισμένης στην εργασία. Αυτό ισχύει για τους τομείς της μεταποίησης και της υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης καθώς επίσης και του τομέα της εκπαίδευσης στη Σουηδία. Επιπλέον και οι τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού έδωσαν μεγάλη έμφαση στις γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω της προηγούμενης εμπειρίας. Η ανάγκη για νέες γνώσεις, όπως η ΤΠ, ισχύει για όλους τους τομείς λόγω των τεχνολογικών προόδων που δεν αφορούν κάποιο συγκεκριμένο τομέα.

Δεδομένου ότι αναφέρθηκαν κενά μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και των αναγκών της αγοράς σε περισσότερους από έναν τομείς (π.χ. στην μεταποίηση και τον τουρισμό) και λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη (ή την προβλεφθείσα έλλειψη) του προσωπικού σε διάφορους τομείς (εκπαίδευση, υγειονομική και κοινωνική περίθαλψη) καθώς επίσης και την έμφαση στην μη τυπική και άτυπη μάθηση μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η επιθυμία ή/και η ανάγκη για την πιστοποίηση αυτής της μη τυπικής και άτυπης μάθησης υφίσταται σε όλους τους τομείς. Αυτό ισχύει ακόμα και για τον τομέα της γεωργίας δεδομένου ότι οι απαιτήσεις χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεπερνούν σε σημασία την έλλειψη ενδιαφέροντος των αγροτών.

Ο ρόλος του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κάθε χώρας είναι ένας από βασικούς παράγοντες που καθορίζουν την αναγνώριση της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η μελέτη καταδεικνύει ότι οι χώρες με τη λιγότερη κρατική συμμετοχή στο εκπαιδευτικό σύστημα έχουν τα περισσότερα αναπτυχθέντα συστήματα πιστοποίησης της μη

τυπικής και άτυπης μάθησης από τα οποία ωφελούνται και οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι. Σε άλλες χώρες, η κρατική συμμετοχή στην εκπαίδευση φτάνει να αποτελεί μονοπώλιο και συνδέεται με όλα τα κενά δημόσιου τομέα. Σε τέτοιες χώρες η αναγνώριση ή η πιστοποίηση των γνώσεων που αποκτώνται μέσω της μη τυπικής ή της άτυπης μάθησης είναι ακόμα στα σπάργανα.

Οι συνθήκες και οι τάσεις της αγοράς και οι ανάγκες των εργοδοτών αποτελούν μια από τις βασικές κατευθυντήριες δυνάμεις πίσω από την ανάγκη πιστοποίησης της άτυπης και μη τυπικής μάθησης. Υπάρχει μια απόκλιση μεταξύ της παροχής τυπικής εκπαίδευσης και των γνώσεων που απαιτούνται από τους εργοδότες. Η μη τυπική μάθηση μπορεί να είναι ένας ισχυρός μηχανισμός συμπλήρωσης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω των επίσημων οδών μάθησης καθώς επίσης και μια μέθοδος ενημέρωσης για τις τεχνολογικές ή άλλες αλλαγές που λαμβάνουν χώρα σε κάθε τομέα. Η μη τυπική εκπαίδευση εστιάζει συχνά στις κοινωνικές, οργανωτικές, γλωσσικές ή τεχνικές γνώσεις και ικανότητες που συμπληρώνουν την βασική επαγγελματική γνώση του εκπαιδευόμενου/υπαλλήλου και τέτοιες γνώσεις και ικανότητες εκτιμώνται όλο και περισσότερο από τους εργοδότες. Ελλείπει τυπικής μάθησης και αναζητώντας μη-επαγγελματικές γνώσεις, οι εργοδότες στρέφονται προς την μη τυπική μάθηση και θεωρούν την πιστοποίηση της άτυπης μάθησης ως τρόπο αντιμετώπισης αυτού

του κενού. Αυτή είναι μια αμοιβαία συμφέρουσα ρύθμιση που θα ωφελήσει και τους εργοδότες και τους εργαζομένους και επομένως η πιστοποίηση θα πρέπει να ενθαρρυνθεί.

Η μη τυπική μάθηση διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στην κάλυψη των κενών της τυπικής εκπαίδευσης δεδομένου ότι μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς. Η εξέταση τέτοιων κύκλων μαθημάτων μπορεί να δώσει στα ιδρύματα τυπικής εκπαίδευσης μια βαθιά γνώση των τάσεων της αγοράς και να οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων προσόντων. Η δημιουργία ενός ευέλικτου επαγγελματικού εκπαιδευτικού συστήματος που θα καλύπτει τις ανάγκες της αγοράς απαιτεί καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εργοδοτών και των φορέων παροχής εκπαίδευσης.

Όπως συζητείται ανωτέρω, ένας τελευταίος παράγοντας που συμβάλλει στην δημιουργία ανάγκης πιστοποίησης προκύπτει από την κινητικότητα των πολιτών στις Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτή η κινητικότητα έχει προκαλέσει ελλείψεις προσωπικού σε κάποιες χώρες και μια εισροή φτηνότερου εργατικού δυναμικού σε άλλες. Μεταξύ αυτού του πληθυσμού που μεταναστεύει υπάρχει ιδιαίτερα καταρτισμένο προσωπικό τα προσόντα ή η επαγγελματική εμπειρία του οποίου δεν αναγνωρίζονται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες πλην την δική τους (χώρα). Δεδομένου ότι η μετανάστευση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται πιο δημοφιλής, πρέπει να εξεταστεί για το μέλλον ένα πανευρωπαϊκό σύστημα πιστοποίησης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Προς την Ανάπτυξη ενός Ευέλικτου Συστήματος Αξιολόγησης, Αναγνώρισης και Πιστοποίησης της Μη τυπικής και της Άτυπης Μάθησης

3.1 Ανάπτυξη της μεθοδολογίας της Μαθησιακής Διαδρομής

3.1.1 Γενικό πλαίσιο και φιλοσοφία

Για να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητα οι χώρες πρέπει να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν το ανθρώπινο δυναμικό στο έπακρο. Η επαγγελματική ζωή παρουσιάζει συνεχώς νέες απαιτήσεις για βελτίωση των επαγγελματικών ικανοτήτων και ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι μέσω της μάθησης. Η τυπική μάθηση έχει αποτελέσει παραδοσιακά τον πιο σημαντικό και αναγνωρισμένο τύπο μάθησης. Στις αρχές του 1990, η έννοια της δια βίου μάθησης έγινε πιο ευρέως διαδεδομένη με τη συγκεκριμένη και κατά κάποιο τρόπο νέα έμφαση που δόθηκε στην εκπαίδευση ενηλίκων. Το 2003, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) προσδιόρισε τη δια βίου μάθηση ως "κάθε μαθησιακή δραστηριότητα η οποία αναλαμβάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και/ή των ικανοτήτων για προσωπικούς, κοινωνικούς και/ή επαγγελματικούς λόγους"⁹.

Ως μέρος της μετατόπισης προς τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, δόθηκε περισσότερη προσοχή στη σημασία της άτυπης και μη τυπικής μάθησης ως μέρος της δια βίου μάθησης και της συνεχούς ανάπτυξης των ικανοτήτων. Από το 2000, έχουν δημοσιευθεί διάφορα έγγραφα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επισημαίνουν την αυξανόμενη αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης καθώς επίσης και την ανάγκη πιστοποίησης τους. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν τα πρώτα εθνικά συστήματα για την αξιολόγηση, την αναγνώριση και την πιστοποίηση των ικανοτήτων που επιτεύχθηκαν μέσω της άτυπης και μη τυπικής μάθησης.

Αυτή η έμφαση στις ικανότητες μάλλον παρά στους επίσημους τίτλους επαγγελματικών προσόντων είναι σημαντική δεδομένου ότι επιτρέπει

στους ανθρώπους να αξιολογηθούν βάσει των πραγματικών ικανοτήτων. Είναι ίσως οι άνεργοι που παρουσιάζουν τη σημασία αυτού πιο ξεκάθαρα εφόσον η αξιολόγηση των ικανοτήτων τους μπορεί να είναι αποφασιστική για την εύρεση εργασίας, την επανένταξη στην κοινωνία και την ανάπτυξη μιας θετικής στάσης απέναντι στη δια βίου μάθηση. Είναι επίσης σημαντικό για την κοινωνία στο σύνολό της ότι οι άνθρωποι εκτιμώνται σύμφωνα με τις πραγματικές ικανότητές τους. Αυτό ενθαρρύνει τους φορείς παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης για να προσαρμόσει τα εκπαιδευτικά προγράμματά τους έτσι ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων και αυξάνει τις δυνατότητες κινητικότητας στην αγορά εργασίας.

Η σημασία που δίνεται στη δια βίου μάθηση και την απόκτηση των ικανοτήτων έχει αυξήσει την ανάγκη για την αξιολόγηση και την αναγνώριση των δεξιοτήτων και της γνώσης. Οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι πρέπει να αποδείξουν την απόκτηση των απαραίτητων ικανοτήτων. Για αυτόν τον σκοπό, απαιτούνται καινοτόμες υπηρεσίες και εργαλεία για την υποστήριξη της πιστοποίησης και της αναγνώρισης γνώσεων και ικανοτήτων. Απαιτούνται νέες μορφές πιστοποίησης για την άτυπη και μη τυπική μάθηση για να διευρυνθεί το φάσμα αναγνώρισης ανεξάρτητα από τον τύπο των μεθόδων μάθησης που χρησιμοποιούνται.

Ο βασικός στόχος του προγράμματος Euro-Validation ήταν η προώθηση της καλύτερης πρακτικής για την αξιολόγηση, την αναγνώριση και την πιστοποίηση της άτυπης και μη τυπικής μάθησης, δίνοντας πρόσθετη έμφαση στις δεξιότητες και τις ικανότητες οι οποίες είναι απαραίτητες για τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Οι στατιστικές δείχνουν μια έλλειψη γνώσεων στις αγροτικές περιοχές αλλά αυτό δεν ισχύει απαραίτητα. Οι στατιστικές υπογραμμίζουν τη γνώση που λαμβάνεται με τις επίσημες μεθόδους μάθησης

⁹ Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) (2004) Ορολογία πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης: ένα πολύγλωσσο γλωσσάρι για μία διευρυμένη Ευρώπη, [Online]. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Διαθέσιμο από: http://europass.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c313/cv-1_en_US_glossary_4030_6k.pdf [πρόσβαση: 10 Οκτωβρίου 2007].

και όχι πάντα αναγνωρίζουν το συνδυασμό των γνώσεων που κατέχονται από τους ανθρώπους που εργάζονται στις αγροτικές περιοχές. Αυτές οι γνώσεις είναι πολύ σημαντικές για την στήριξη της οικονομικής βιωσιμότητας τέτοιων περιοχών. Η ανάγκη αναγνώρισης της συμβολής της άτυπης και μη τυπικής μάθησης στην αγροτική οικονομική ανάπτυξη και η επακόλουθη σημασία αξιολόγησης και πιστοποίησης μίας τέτοιας μάθησης σε ένα αγροτικό πλαίσιο είναι ουσιώδης για το πρόγραμμα.

Εις απάντηση στην πρόκληση που τέθηκε από την πιστοποίηση της πρότερης μάθησης, το πρόγραμμα Euro-Validation ανέπτυξε μια μεθοδολογία η οποία αποκαλείται Μαθησιακή Διαδρομή. Η μεθοδολογία της Μαθησιακής Διαδρομής αφορά την αξιολόγηση, την αναγνώριση, την αναγνώριση και την πιστοποίηση των ειδικοτήτων που αποκτώνται καθ' όλη την διάρκεια της ζωής ενός ατόμου. Κάθε μαθησιακή δραστηριότητα αξιολογείται και μπορεί να αποκτηθεί τυπικά, άτυπα ή με μη-τυπικά μέσα. Η μάθηση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα - κόμπι, καθημερινές εργασίες, εθελοντική εργασία, συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, επαγγελματική εμπειρία, μαθήματα και προγράμματα κατάρτισης. Μπορεί επίσης να συνδεθεί με πτυχία, βεβαιώσεις και διπλώματα. Η Μαθησιακή Διαδρομή είναι στην ουσία μια προσωπική διαδικασία που στοχεύει στην προσωπική/επαγγελματική ανέλιξη και δεν συνδέεται απαραίτητα με οποιαδήποτε τυπική διαδικασία μελέτης ή πιστοποίησης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, εντούτοις, ότι εάν ο αντικειμενικός σκοπός είναι η απόκτηση ενός επίσημου πτυχίου ή μίας ικανότητας, η δημιουργία της Διαδρομής θα πρέπει να λάβει τις απαιτήσεις τους υπόψη.

Το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη της μεθοδολογίας των Μαθησιακών Διαδρομών, στα πλαίσια του προγράμματος, ήταν να υιοθετηθεί ένα μοντέλο επαγγελματικών ικανοτήτων. Το δεύτερο βήμα ήταν να καθοριστεί το επάγγελμα που θα εξυπηρετούσαν αυτές οι ικανότητες και οι στόχοι που συνδέονται με την απόδοση αυτού του επαγγέλματος.

3.1.2 Βασικές επαγγελματικές ικανότητες: ένα μοντέλο

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει γίνει εκτεταμένη εργασία μέσα στην εκπαίδευση επί πολλά χρόνια. Αυτό έχει δρομολογηθεί από πολλούς παράγοντες που κυμαίνονται από τη συνεχιζόμενη παγκοσμιοποίηση ως τις αλλαγές στην κοινωνική ανάπτυξη που προκαλούν μια αλλαγή προς μια οικονομία της γνώσης. Επιπλέον, η κυκλοφορία των πολιτών μεταξύ των κρατών μελών αυξάνεται γεγονός που δίνει αφορμή για μια ανάγκη εναρμόνισης των εκπαιδευτικών δομών μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναγνωρίζοντας ότι οι άνθρωποι είναι το σημαντικότερο ατού της Ευρώπης για ανάπτυξη έχει αυξήσει την βαθιά γνώση όσον αφορά τις δεξιότητες και τις γνώσεις που θα απαιτηθούν στο μέλλον. Στο παρελθόν, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που θεωρούνταν ως βασικές ήταν η ανάγνωση, η γραφή και τα μαθηματικά αλλά στο μέλλον θα απαιτηθούν πολλές άλλες γνώσεις και δεξιότητες. Αυτές περιλαμβάνουν τις γνώσεις σχετικά με τους υπολογιστές και τις επιχειρήσεις, τις κοινωνικές ικανότητες και τις ικανότητες επικοινωνίας καθώς επίσης και τις γνώσεις και τις δεξιότητες που εφαρμόζονται σε μια κοινότητα της γνώσης. Σε πολλές περιπτώσεις, αν και αυτές οι γνώσεις και οι δεξιότητες έχουν ήδη αποκτηθεί, δεν είναι σαφώς καθορισμένες ως ειδικότητες με μια ιδιαίτερη αξία.

Διάφορες οδηγίες, πλαίσια και μοντέλα της αναγνώρισης και της πιστοποίησης των ικανοτήτων μελετήθηκαν σε αυτή τη φάση. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να γίνει ειδική αναφορά στην εργασία που εκτελείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα εργασίας "Εκπαίδευση 2010" έχει κάνει την εκτενή εργασία στην ανάπτυξη κειμένων σχετικά με τις δεξιότητες που απαιτούνται από μια κοινωνία της γνώσης και έχει συνταχθεί ένα ευρωπαϊκό εργαλείο αναφοράς για τις βασικές ικανότητες. Σε αυτήν την εργασία, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει καθιερώσει τους κεντρικούς τομείς αρμοδιότητας που είναι απαραίτητοι για την προσωπική ανάπτυξη, την

κοινωνική συνοχή και τη δυνατότητα απασχόλησης σε μια κοινωνία της γνώσης. "Η ικανότητα" καθορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) ως η δυνατότητα εφαρμογής της γνώσης, της τεχνογνωσίας και των δεξιοτήτων σε μια συνήθη ή/και μεταβαλλόμενη εργασιακή κατάσταση¹⁰. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2003) βλέπει τις βασικές ειδικότητες ως ένα μεταβιβάσιμο, πολυσύνθετο πακέτο γνώσης, δεξιοτήτων και τοποθετήσεις που όλα τα άτομα χρειάζονται για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει συγκεντρώσει οκτώ βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση ως Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς:

- 1 Επικοινωνία στη Μητρική Γλώσσα
- 2 Επικοινωνία στις Ξένες Γλώσσες
- 3 Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία.
- 4 Ψηφιακή Ικανότητα
- 5 «Μεταγνωστικές» ικανότητες (Learning to learn)¹¹
- 6 Διαπροσωπικές, διαπολιτισμικές, κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την Ιδιότητα του Πολίτη
- 7 Αίσθημα πρωτοβουλίας και Επιχειρηματικότητας
- 8 Πολιτισμική Γνώση και Έκφραση

Ένα από τα μοντέλα που ερευνηθήκαν από την ομάδα του προγράμματος Euro-Validation ήταν ένα μοντέλο ικανοτήτων που αναπτύχθηκε στη Σουηδία από την PRIM-Group¹². Το πρόγραμμα Euro-Validation αποφάσισε να βασιστεί τη μεθοδολογία Μαθησιακών Διαδρομών στις 10 ικανότητες που τέθηκαν από αυτήν την σουηδική ερευνητική ομάδα το 2006 καθώς φάνηκαν πολύ σχετικές

με το πλαίσιο του προγράμματος για την βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Οι περαιτέρω λόγοι για την επιλογή αυτού του μοντέλου βασίστηκαν σε δύο σημαντικούς παράγοντες. Πρώτον, αυτό το μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί διεθνώς. Υπάρχει μια μεγάλη πιθανότητα ότι πολλές από αυτές τις απαιτήσεις για ικανότητες θα μοιάζουν πολύ μεταξύ των διαφορετικών χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, η χωρίς σύνορα φύση των πιστοποιητικών ικανοτήτων θα έπρεπε να αυξήσει τη κινητικότητα μεταξύ των κρατών. Μόλις διατυπωθούν οι απαιτήσεις για ικανότητες, υπάρχει μια αυξανόμενη πιθανότητα ότι κάθε δραστηριότητα πιστοποίησης θα επεκταθεί και θα εφαρμοστεί με έναν δίκαιο και ίσο τρόπο σε όλα τα άτομα ανεξαρτήτως υπηκοότητας. Δεύτερον, δεδομένου ότι οι οκτώ βασικές ικανότητες που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπεριλαμβάνονται στο βασικό σχέδιο, θα είναι επίσης δυνατό να διατυπωθούν οι απαιτήσεις ικανοτήτων που θα χρειαστούν στο μέλλον τα μεμονωμένα επαγγέλματα.

Η βάση ενός Προφίλ ικανοτήτων αποτελείται από τις ακόλουθες δέκα γενικές ικανότητες:

1. Ικανότητα χειρισμού και διεκπεραίωσης της πληροφόρησης.

Για να είναι σε θέση να λειτουργήσει στον ενεργό επαγγελματικό βίο αλλά και ως πολίτης, κάποιος πρέπει να αναπτύξει μια ικανότητα χειρισμού και διεκπεραίωσης της πληροφόρησης δηλ. αναζήτησης, συλλογής, ανάλυσης και οργάνωσης διαφόρων τύπων πληροφοριών. Αυτό μπορεί να ισχύσει για πληροφορίες που υπάρχουν σε έγγραφα, ως εικόνες, σχέδια, στη φύση ή στη δι-απροσωπική αλληλεπίδραση. Αυτό έχει γίνει ένας απαραίτητος τομέας ικανότητας, που οφείλεται στην ανάπτυξη της τεχνολογίας των πληροφοριών. Είναι σημαντικό να είναι το άτομο σε θέση να βρει τις σχετικές πληροφορίες και να είναι σε

¹⁰ Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) (2004) Ορολογία πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης: ένα πολυγλωσσικό γλωσσάρι για μια διευρυμένη Ευρώπη, [Online]. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Διαθέσιμο από: http://europass.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c313/cv-1_en_US_glossary_4030_6k.pdf [πρόσβαση: 10 Οκτωβρίου 2007]

¹¹ Ως "μεταγνωστικές ικανότητες" νοούνται η ικανότητα επίδωξης και επιμονής στη μάθηση, η ικανότητα οργάνωσης της ατομικής μάθησης, με τη βοήθεια και της αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου και της πληροφορίας, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. [...] [Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης: Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 394 της 30/12/2006 σ. 0010 - 0018]

¹² Η PRIM Group είναι μία Ερευνητική Ομάδα για την Αξιολόγηση της Γνώσης και των Ικανοτήτων στη Σουηδία. Η PRIM Group επιφορτίστηκε από τη Σουηδική Εθνική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση για να αναπτύξει διαδικασία ελέγχου σε εθνικό επίπεδο για τα γυμνάσια. Η ομάδα αποτελείται από εκπαιδευτές από το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης της Στοκχόλμης και το Ινστιτούτο Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Växjö. Ως αποτέλεσμα αυτού του έργου, αναπτύχθηκε το Προφίλ Ικανοτήτων. Η Σουηδική Εθνική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση διατηρεί τα πνευματικά δικαιώματα σε αυτό το υλικό.

θέση να τις αξιολογήσει αντικειμενικά.

2. Η ικανότητα λήψης δράσης τόσο προφορικά όσο και εγγράφως

Πρόκειται για μια ολοένα και πιο σημαντική ικανότητα στην κοινωνία μας όπου το άτομο πρέπει να είναι σε θέση να διατυπώσει και να μεταβιβάσει ιδέες και πληροφορίες προφορικά, εγγράφως ή με άλλα μέσα. Αυτή η ικανότητα καλύπτει επίσης τη δυνατότητα διάδρασης με διαφορετικούς τύπους ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις.

3. Η ικανότητα εκπλήρωσης καθηκόντων και επίλυσης των πρακτικών προβλημάτων.

Αυτή η ικανότητα περιλαμβάνει τη δυνατότητα να υλοποιηθούν προγράμματα, και να ολοκληρωθεί ότι έχει προγραμματιστεί. Περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα να εξεταστούν τα προβλήματα που εμφανίζονται στην πορεία κατά τέτοιο τρόπο ώστε το έργο να μπορεί να ολοκληρωθεί επιτυχώς.

4. Η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και σχεδιασμού και οργάνωσης των καθηκόντων.

Τα προβλήματα και οι στόχοι που κάποιοι αντιμετωπίζει είναι συχνά σύνθετα και μη δομημένα. Η δυνατότητα σχεδιασμού και οργάνωσης ενεργειών γύρω από ένα πρόβλημα μπορεί να περιγραφεί ως η ικανότητα να αναλυθεί ποιο είναι το συγκεκριμένο πρόβλημα, να προσδιορισθεί ποια μέσα απαιτούνται για την επίλυση του προβλήματος, και να κριθεί εάν η επιλεγμένη λύση είναι η πλέον ενδεδειγμένη βάση των συνθηκών. Πρέπει επίσης το άτομο να είναι σε θέση να συντάσσει ένα πλάνο για την εργασία κάποιου που να είναι ρεαλιστικό και από πλευράς περιεχομένου και από πλευράς χρονοδιαγραμμάτων.

5. Η ικανότητα συνεργασίας

Με έναν αυξανόμενο ρυθμό των πεδίων δράσης, το άτομο πρέπει να είναι σε θέση να εργαστεί με άλλους σε ομαδική ή συλλογική εργασία. Η ικανότητα συνεργασίας σημαίνει ότι το άτομο μπορεί να συμβάλει στην εργασία της ομάδας, και ότι είναι πρόθυμο και ικανό να δεχτεί τις σκέψεις και τις ιδέες των άλλων. Για να λειτουργήσει μια ομάδα, τα μέλη της πρέπει να είναι έτοιμα να λάβουν διαφορετικούς ρόλους μέσα στην ομάδα και να εργασθούν για να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ τους.

6. Η ικανότητα χρησιμοποίησης εξοπλισμού

Οι περισσότερες σφαίρες "δράσης" και τομείς της εργασίας εξαρτώνται από μια αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων και του εξοπλισμού που είναι συχνά τεχνικής φύσης. Η δυνατότητα χρησιμοποίησης και χειρισμού του σχετικού εξοπλισμού είναι έτσι απαραίτητη για ένα άτομο για να μπορέσει αυτό να λειτουργήσει στον εργασιακό χώρο.

7. Η ικανότητα συναισθησης της ποιότητας

Το να έχει κανείς επίγνωση της ποιότητας σημαίνει ότι έχει έντονο ενδιαφέρον ώστε οι διαδικασίες και τα προϊόντα να διατηρούν μια υψηλή ποιότητα. Η υψηλή ποιότητα είναι προϋπόθεση για εύρυθμη λειτουργία, ανεξάρτητα από το εάν εξετάζονται οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα.

8. Ικανότητα καλαισθητικής κρίσης

Οι αισθητικές πτυχές γίνονται σημαντικές σε ολοένα και περισσότερους τομείς εργασίας. Αυτό αφορά κάθε τι που καλύπτει την αισθητική πτυχή στις υπηρεσίες ή τα προϊόντα που θα πρέπει να είναι αισθητικά αρεστά σε αυτούς στους οποίους απευθύνονται.

9. Ικανότητα ηθικής συμπεριφοράς

Κάθε πεδίο δραστηριότητας έχει ένα ηθικό υπόβαθρο με αξίες που πρέπει να ακολουθηθούν. Το να έχει ένα άτομο ικανότητα ηθικής συμπεριφοράς σημαίνει ότι πρέπει να είναι σε θέση να ενεργεί με ηθική συνείδηση.

10. Ικανότητα για αναπτυξιακή δράση

Αυτό υπονοεί μια ευχέρεια συμβολής στη βελτίωση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του ατόμου. Η προϋπόθεση για αυτήν την ικανότητα είναι μια διερευνητική και ελεγκτική στάση απέναντι σε έναν δεδομένο έργο, στόχο ή άλλες συνθήκες εργασίας. Υπονοεί επίσης την ικανότητα εναλλακτικής σκέψης.

3.1.3 Προσδιορισμός της δραστηριότητας: Λειτουργίες και Καθήκοντα ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης

Η επαγγελματική ικανότητα ενός Εμπυκωτή Η επαγγελματική ικανότητα ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης χρησιμοποιήθηκε για να επεξη-

γήσει τις φάσεις δημιουργίας και εφαρμογής της Μαθησιακής Διαδρομής. Η επιλογή αυτού του επαγγέλματος αφορούσε την εστίαση του προγράμματος Euro-Validation στη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Το γεγονός ότι αυτή η ικανότητα δεν ήταν αναγνωρισμένη ακόμα οπουδήποτε στην Ευρώπη παρουσίασε το Πρόγραμμα με ευκαιρίες καθώς επίσης και προκλήσεις.

Το πρόγραμμα Euro-Validation καθόρισε **τους ρόλους και τις λειτουργίες** ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης ως εξής:

Ο Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης ξεκινά και συνεχίζει κοινοτικές δραστηριότητες σχετικές με την τοπική οικονομία, την αποκατάσταση των κοινωνικών δεσμών και την ενίσχυση ή την αποκατάσταση της τοπικής ταυτότητας αποσκοπώντας στη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Ο Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης ενεργοποιεί την καθημερινή οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση "εκ των κάτω". Αυτή η προσέγγιση παρέχει στις δραστηριότητες το πλεονέκτημα της αυθεντικότητας δεδομένου ότι βασίζεται στις τοπικές ανάγκες και τα μέσα που χρειάζονται για την εκπλήρωσή τους. Ο ρόλος του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης έχει στενή σχέση με την έννοια της κοινωνικής ικανότητας (social capacity) η οποία συνδέεται παραδοσιακά με τις αγροτικές κοινότητες και χρησιμοποιεί τη δύναμη της αμοιβαίας βοήθειας, των ισχυρών δεσμών γειτονίας και του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου. Ο Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης είναι ένα έμπιστο άτομο που μπορεί να προστατεύσει και να αναπτύξει τα συμφέροντα της κοινότητας και να αντιμετωπίσει τα τοπικά ζητήματα ανάπτυξης συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής. Ο εντατικός εκσυγχρονισμός των αγροτικών περιοχών, ως συνέπεια της αστικοποίησης ή η εκβιομηχάνιση της γεωργίας κάνει τον επαναπροσδιορισμό της αγροτικής ανάπτυξης και των φορέων του ένα σημαντικό ζήτημα. Ο Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης είναι φορέας της αλλαγής που συμβάλει σε αυτόν τον επαναπροσδιορισμό.

Ένας σύγχρονος Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης μπορεί να διαφέρει από άλλους εμπυκωτές (πχ που ασχολούνται με τα κοινωνικά προβλήματα στις πόλεις) από την γνώση του και την κατανόηση της ιδέας ενός βιώσιμου παραδείγματος αγροτικής ανάπτυξης. Αυτό του δίνει τη δυνατότητα να εργαστεί μέσα στο πολιτικό και

πολιτιστικό πλαίσιο των κοινωνικών, οικολογικών, οικονομικών και πολιτιστικών αλλαγών στις αγροτικές περιοχές.

Η ομάδα του προγράμματος Euro-Validation καθόρισε επίσης τις διαδικασίες στις οποίες στις οποίες συμμετείχαν οι Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης και συμπεριελάμβαναν τα ακόλουθα:

■ την οικοδόμηση και την διατήρηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην κοινότητα,

■ την υποστήριξη της δημιουργίας σχεδίων και προγραμμάτων ανάπτυξης,

■ την συμμετοχή στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων ανάπτυξης, και

■ την ανάληψη του ρόλου του μεσάζοντα μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων.

Αυτές οι διαδικασίες εργασίας αναλύθηκαν έπειτα σε τέσσερις **βασικούς στόχους**. Λαμβάνοντας τις μεμονωμένες ομάδες δεξιοτήτων ως βάση, οι τέσσερις βασικοί στόχοι περιγράφονται παρακάτω:

1. Κοινωνική επικοινωνία: οικοδόμηση εμπιστοσύνης, ικανότητα διάδρασης με κάθε μέλος της κοινότητας εύκολα, επίλυση συγκρούσεων, προώθηση της καινοτόμου σκέψης, κέντρισμα των θετικών στάσεων έναντι της κοινότητας και του ατόμου, ρητορικές δεξιότητες, γνώσεις και δεξιότητες αυτοπαρουσίασης, ικανότητες επεξήγησης πολύπλοκων θεμάτων. Αυτός ο βασικός στόχος καλύπτει επίσης τις γνώσεις επεξεργασίας πληροφοριών όπως: αναζητήσεις σε βιβλιοθήκες, εφημερίδες και Ίντερνετ· στόχευση σε ανεπίσημες πηγές πληροφόρησης· ομαδοποίηση, κατηγοριοποίηση και σύνθεση της πληροφόρησης που έχει αποκτηθεί· συγγραφή και δημοσίευση σε άρθρα, φόρα, ιστοσελίδες, κλπ. καθώς και γνώσεις της τεχνολογίας πληροφοριών.

2. Ικανότητα αναγνώρισης των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας: συγκέντρωση γνώσης για την κοινότητα μέσω απλών ερευνών και ψηφοφοριών, σύνταξη εκθέσεων, αναγνώριση της στάσης των ατόμων απέναντι στην κοινή δράση και την κοινότητα μέσω συνεντεύξεων και παρατήρησης, δυνατότητα ανάλυσης των ποιοτικών στοιχείων και να αντιπαραβολή των συγκεφαλαιωτικών εκθέσεων

3. Προβολή και διαχείριση (συντονισμός) των ενεργειών ομάδας: προβολή διαφόρων ειδών

ενεργειών, προσδιορισμός πηγών χρηματοδότησης, βασικές πληροφορίες για τις διαδικασίες, τεχνικές παρώθησης, διαχείριση ομάδας, γνώση σχετικά με τις πρωτογενείς ομάδες, δομές και ενέργειες, ενθάρρυνση της συνεργασίας, προεπιλογή πιθανών ηγετών

4. Βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη - γενικό υπόβαθρο: νέες τάσεις στην αγροτική ανάπτυξη, βιώσιμος τουρισμός, ιδέα της βιώσιμότητας, πρακτική γνώση σχετικά με τη λειτουργία του τοπικού δικτύου φορέων και οργανώσεων (αυτοδιοίκηση, ΜΚΟ, περιφερειακοί οργανισμοί, εθνικά όργανα)

3.1.4 Το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων

Με βάση τις βασικές ικανότητες (που περιγράφονται στην παράγραφο 3.1.2) και τους βασικούς στόχους του Εμπνευστή Αγροτικής Ανάπτυξης (που περιγράφεται στην παράγραφο 3.1.3), η ομάδα δημιούργησε το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων προκειμένου να καθοριστούν τα σαφή πρότυπα. Οι βασικοί στόχοι διασταυρώθηκαν και ελέγχθηκαν έναντι κάθε μιας από τις 10 ικανότητες που λήφθηκαν από το Σουηδικό μοντέλο. Το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων παρουσιάζεται στον πίνακα 1 που ακολουθεί:

Πίνακας 1: Μητρώο καθηκόντων και ικανοτήτων

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΕΡΓΟ			
	1. Κοινωνική επικοινωνία και επεξεργασία πληροφοριών	2. Αναγνώριση των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας	3. Διαχείριση και συντονισμός των ενεργειών της ομάδας	4. Αναβάθμιση της γνώσης και της κατανόησης της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
1. Ικανότητα χειρισμού και διεκπεραίωσης της πληροφόρησης				
2. Ικανότητα λήψης δράσης και προφορικά και εγγράφως				
3. Ικανότητα εκτέλεσης καθηκόντων και σχεδιασμού και οργάνωσης στόχων				
4. Ικανότητα εκπλήρωσης στόχων και επίλυσης πρακτικών προβλημάτων				
5. Ικανότητα συνεργασίας				
6. Ικανότητα χρησιμοποίησης εξοπλισμού				
7. Ικανότητα συναισθησης της ποιότητας				
8. Ικανότητα καλαισθητικής κρίσης				
9. Ικανότητα ηθικής συμπεριφοράς				
10. Ικανότητα για αναπτυξιακή δράση				

3.1.5 Αξιολόγηση των ικανοτήτων

Λαμβάνοντας το Μητρώο ως αφετηρία, κάθε άτομο που χρησιμοποιεί το Μητρώο μπορεί, κάτω από την κατάλληλη καθοδήγηση, να προσδιορίσει το επίπεδο ικανοτήτων του/της σχετικά με κάθε στόχο. Εκτός από τα επίσημα προσόντα, μπορούν να καλυφθούν ικανότητες που αποκτώνται μέσω της επαγγελματικής εμπειρίας, των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, της δραστηριότητας στην κοινοτική και εθελοντική εργασία. Κατά αυτόν τον τρόπο τα κενά στην μάθηση γίνονται εμφανή και τα άτομα μπορούν έπειτα να αναζητήσουν ευκαιρίες μάθησης για να καλύψουν αυτά τα κενά.

Το άτομο πρέπει έπειτα να κρίνει πόση και τι είδους επίσημη πιστοποίηση θα χρειαζόταν προκειμένου να αποδειχθεί η απόκτηση των ικανοτήτων. Παραδείγματος χάριν, θα έπρεπε να επιδειχθούν οι δεξιότητες στην πράξη ή θα έπρεπε να υπάρξει μια συστατική επιστολή; Υπάρχει ανάγκη επίσημης πιστοποίησης, διπλώματος ή τίτλου σπουδών ως απόδειξη των ικανοτήτων για να είναι κάποιος σε θέση να εργαστεί ως Εμπυκωτής Αγροτικής Ανάπτυξης; Μπορεί η κατάρτιση κατά την εργασία να παράσχει τις απαραίτητες ικανότητες;

Επινοήθηκε ένα πιλοτικό σύστημα για να εξετάσει το Μητρώο. Αυτή η πειραματική διαδικασία και τα αποτελέσματά της περιγράφονται στην παράγραφο 3.2.

3.1.6 Η ικανότητα τεκμηρίωσης: η χρήση χαρτοφυλακίων

Καθώς το άτομο παίρνει την ευθύνη για την δική του Μαθησιακή Διαδρομή θα πρέπει να παρακολουθούνται οι ικανότητες και να ενσωματώνονται δεξιότητες που αποκτώνται μέσω των μη-τυπικών, άτυπων και τυπικών μέσων μάθησης. Ένα χαρτοφυλάκιο θα μπορούσε να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την τεκμηρίωση της πλήρους σειράς των ικανοτήτων. Ένα χαρτοφυλάκιο ικανοτήτων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναλύσει και να περιγράψει τις δραστηριότητες και τις

ικανότητες ενός προσώπου και μπορεί να περιλάβει πολλούς διαφορετικούς τύπους πληροφοριών. Οι πληροφορίες μπορούν να έχουν από άτυπη μορφή (π.χ. εικόνα) ως την μορφή τυπικά αναγνωρισμένων περιγραφών όπως τα βραβεία, οι βεβαιώσεις και τα διπλώματα.

Ένα χαρτοφυλάκιο μπορεί να βοηθήσει πολύ στη διαδικασία συλλογισμού και στην ανάλυση τωρινών και προηγούμενων καταστάσεων και μπορεί επομένως να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο κατά την δημιουργία μιας Μαθησιακής Διαδρομής ή ενός Προσωπικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Ένα χαρτοφυλάκιο βοηθά στην παρουσίαση (και επομένως την πιστοποίηση) της μεμονωμένης εμπειρίας, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά την υποβολή αίτησης πρόσληψης σε μία θέση εργασίας, την αναζήτηση μιας νέας θέσης εργασίας σε έναν οργανισμό, την εγγραφή για συμμετοχή σε μια σειρά μαθημάτων ή απλά ως μέσο παρουσίασης κάποιου στους άλλους. Πρέπει να τονιστεί ότι το άτομο είναι ο κάτοχος του χαρτοφυλακίου του/της και μπορεί να επιλέξει ποια τμήματα θα μοιραστεί με τους άλλους, όπως αυτό θεωρεί αρμόζον.

Το Eurorass είναι μια καλή απεικόνιση των οφελών ενός χαρτοφυλακίου. Το Eurorass αποτελείται από 5 έγγραφα: το βιογραφικό σημείωμα Eurorass (CV), το Διαβατήριο Γλωσσών Eurorass, το Eurorass Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού, το Eurorass Παράρτημα Διπλώματος και το Ευρω-διαβατήριο Κινητικότητα. Τα πρώτα δύο συμπληρώνονται από το άτομο και τα υπόλοιπα τρία συμπληρώνονται και εκδίδονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Το Eurorass υποστηρίζεται από ένα δίκτυο Εθνικών Κέντρων Eurorass. Χρησιμοποιώντας το Eurorass, τα άτομα μπορούν να αποδώσουν τις δεξιότητες και τα προσόντα τους σε μία μορφή που μπορεί σαφώς και εύκολα να γίνει κατανοητή σε όλη την Ευρώπη (Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών/ Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος και υποψήφιος προς ένταξη χώρες) και μπορούν να μετακινηθούν οπουδήποτε στην Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) για Νέους Ηγέτες δείχνει επίσης τα οφέλη των χαρτοφυλακίων. Αυτό το Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) παρέχει στους νέους ηγέτες και τους νέους εργαζομένους στην Ευρώπη (εθελοντές και επαγγελματίες) ένα εργαλείο που μπορεί να τους βοηθήσει να προσδιορίσουν, να αξιολογήσουν και να περιγράψουν τις ικανότητές τους έναντι των Ευρωπαϊκών προτύπων ποιότητας. Η χρήση αυτού του χαρτοφυλακίου (Portfolio) όχι μόνο θα συμβάλει στην αναγνώριση της εμπειρίας και των δεξιοτήτων των νέων ηγετών/τριών εργαζομένων αλλά θα μπορούσε επίσης να υποστηρίξει τις προσπάθειες αύξησης της αναγνώρισης της εργασίας της νεολαίας και της μη τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης.

3.2 Πιλοτική Δοκιμή της Μαθησιακής Διαδρομής: Αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο

Η Μαθησιακή Διαδρομή δοκιμάστηκε πιλοτικά για να αξιολογήσει τις δυνάμεις και τις αδυναμίες της εφαρμογής της. Επτά από τις έντεκα συμμετέχουσες χώρες επιλέχθηκαν να το εξετάσουν και κλήθηκαν να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τα συμπεράσματά τους. Ακολουθούν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετήθηκαν σε κάθε περίπτωση καθώς επίσης και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν. Αυτά ακολουθούνται από μερικά γενικά συμπεράσματα σχετικά με την εφαρμογή της Μαθησιακής Διαδρομής και του Μητρώου Καθηκόντων και Ικανοτήτων.

3.2.1. Φιλανδία: η Μαθησιακή Διαδρομή είναι αποτελεσματική σε άτομα που έχουν κίνητρα και στόχους

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Το Ινστιτούτο Seinäjoki Unit του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι Ruralia Institute προσέλαβε επτά άτομα από τρεις Ομάδες Τοπικής Δράσης για να συμμετάσχουν στην πιλοτική εφαρμογή της Μαθησιακής Διαδρομής.

Οι ερωτώμενοι ήταν γυναίκες που ζούσαν σε αγροτικές περιοχές και οι περισσότερες κατοικούσαν σε χωριά. Πέντε από αυτές

είτε είχαν αποκτήσει πτυχία ανώτερης εκπαίδευσης είτε σπούδαζαν για την απόκτησή τους. Τα ακαδημαϊκά υπόβαθρα ή τα υπόβαθρα επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και η επαγγελματική εμπειρία ποίκιλε από εργασία στο εργοστάσιο σε έρευνα και διδασκαλία. Η γνώση και η εμπειρία αγροτικής ανάπτυξης ήταν η ακόλουθη: πέντε από τις επτά ερωτώμενες είχαν σπουδάσει ή σπούδαζαν για την απόκτηση μεταπτυχιακού πτυχίου σχετικού με την Αγροτική Ανάπτυξη, δύο από τις ερωτώμενες ήταν Εκτελεστικοί Διευθυντές Ομάδων Τοπικής Δράσης, δύο ήταν υπεύθυνοι σχεδιασμού, μία ήταν σύμβουλος έργου, μία διευθυντής έργου και μία είχε τον ρόλο του Εκπροσώπου του χωριού και της νεολαίας. Όλες είχαν εργασθεί στις Ομάδες Τοπικής Δράσης για τρία χρόνια τουλάχιστον. Μοιράστηκαν την επιθυμία για ανάπτυξη της προσωπικότητας και ήθελαν πολύ να μάθουν και να δοκιμάσουν νέες ιδέες και να τις χρησιμοποιήσουν για να υποστηρίξουν την εργασία τους. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων δεν περιόρισε την εργασία τους στις ώρες γραφείου. Οι δραστηριότητες ανάπτυξης και υποστήριξης της κοινότητας συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους με τη συμμετοχή σε ενώσεις και αθλητικές λέσχες. Αρκετές λειτούργησαν επίσης ως αιρετοί υπεύθυνοι στους δήμους ή στην εκκλησία.

Οι συμμετέχοντες ήταν το ιδανικό μέσο για την αξιολόγηση και την ανάπτυξη της μεθοδολογίας Μαθησιακών Διαδρομών. Ως Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης, είναι επαγγελματίες υπεύθυνοι για την αγροτική ανάπτυξη που εργάζονται στον τομέα τόσο απευθείας με τον πληθυσμό των αγροτικών κοινοτήτων τους καθώς επίσης και μέσα από την καθημερινή τους συνεργασία με φορείς πολιτικής, διοίκησης, οικονομίας και ακόμα και νομοθεσίας. Σαν άτομα, αντιμετωπίζουν συνεχώς μια πρόκληση δεδομένου ότι προσπαθούν να διατηρήσουν μια ισορροπία μεταξύ της ικανοποίησης των επίσημων, επαγγελματικών απαιτήσεων, βάσει νόμων, κανονισμών και προγραμμάτων, κρατώντας ταυτόχρονα το μυαλό του υπεύθυνου για την ανάπτυξη τους ανοικτό σε νέες, καινοτόμες και μερικές φορές ριζικές ιδέες

που δημιουργούνται σε επίπεδο βάσης. Αυτό πρέπει να συνεχιστεί περαιτέρω.

Η προπαρασκευαστική εργασία έγινε πριν από την πρώτη συνέντευξη. Προτού να πραγματοποιηθεί η πρώτη συνέντευξη οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να στείλουν βιογραφικά σημειώματα και άλλα σχετικά υλικά στον υπεύθυνο κατάρτισης για να υπάρχουν γενικά ενημερωτικά στοιχεία για κάθε πρόσωπο. Οι συμμετέχοντες έλαβαν το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων μαζί με τις περιγραφές για το πως οι ικανότητες και τα βασικά καθήκοντα των Εμπυκωτών Αγροτικής Ανάπτυξης απεικονίστηκαν σε αυτό το μοντέλο.

Οι πρώτες συνεντεύξεις άρχισαν με μια γενική συζήτηση για το πώς τα βασικά καθήκοντα και οι ικανότητες ενός εμπυκωτή αγροτικής ανάπτυξης συνδέονταν με την εργασία των συμμετεχόντων. Το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων συζητήθηκε λεπτομερώς και οι εκφρασμένες εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων απεικονίστηκαν σε αυτό. Οι περιλήψεις αυτών των πρώτων συνεντεύξεων και των εκπαιδευτικών αναγκών που είχαν εκφραστεί από τους συμμετέχοντες στάλθηκαν στους συμμετέχοντες και τα σχόλιά τους υποβλήθηκαν σε επεξεργασία πριν από την έναρξη των δεύτερων συνεντεύξεων.

Οι δεύτερες συνεντεύξεις εξέτασαν τις επιλογές κατάρτισης των συμμετεχόντων στη δημιουργία των δικών τους Μαθησιακών Διαδρομών. Οι συμμετέχοντες άρχισαν με τον έλεγχο ενός συνοπτικού πίνακα των

εκπαιδευτικών αναγκών που είχαν τεθεί στο αρχικό Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων. Ήταν σε θέση να επιμεληθούν τα αρχικά τους σχόλια και να προσθέσουν νέες εκπαιδευτικές ανάγκες. Έπειτα εξέτασαν την επιλογή των εκπαιδευτικών μαθημάτων που τέθηκαν απέναντι στο Μητρώο και επέλεξαν αυτά που ήταν και ενδιαφέροντα και σχετικά με τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες. Οι σειρές μαθημάτων αποτελούνταν από μαθήματα και θεματικές ενότητες που ήταν τμήματα πτυχίων ή των τίτλων σπουδών καθώς επίσης και σειρών μαθημάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης έναντι μόνο ενός πιστοποιητικού από τον φορέα παροχής κατάρτισης. Συντάχθηκε ένα κείμενο που εισάγει μεγαλύτερα επιμορφωτικά προγράμματα που απευθύνονταν σε υπεύθυνους αγροτικής ανάπτυξης και ορισμένες άλλες ευκαιρίες κατάρτισης (με περιεχόμενο ενότητας που συζητείται και αξιολογείται με βάση το ενδιαφέρον και τη σχετικότητα) ως συμπλήρωμα στο Μητρώο μαθημάτων.

Στο τέλος των δεύτερων συνεντεύξεων οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν το Μητρώο Καθηκόντων και Ικανοτήτων και τη σπουδαιότητά τους ως προς αυτούς. Ρωτήθηκαν επίσης ποια θα θεωρούσαν ως ιδανική εκπαίδευση και ποια μαθήματα σκέφτηκαν να παρακολουθήσουν προκειμένου να γίνει η Μαθησιακή Διαδρομή τους πράξη. Μια περίληψη των εκφρασμένων εκπαιδευτικών αναγκών παρουσιάζεται στον πίνακα 2 που ακολουθεί.

Πίνακας 2 Εκπαιδευτικές ανάγκες όπως αυτές εκφράστηκαν από τους Φιλανδούς Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	ΒΑΣΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ			
	1. Κοινωνική επικοινωνία και επεξεργασία πληροφοριών	2. Αναγνώριση των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας	3. Διαχείριση και συντονισμός των ενεργειών της ομάδας	4. Αναβάθμιση της γνώσης και της κατανόησης της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
1. Ικανότητα χειρισμού και διεκπεραίωσης της πληροφόρησης	Μέθοδοι επεξεργασίας της πληροφόρησης, αναμετάδοση πληροφοριών, μέθοδοι δημόσιας δράσης	Μέθοδοι ομαδικής εργασίας, αναλυτικές ικανότητες, κόνοντας σχετικές ερωτήσεις	Ηγετικές και διαχειριστικές ικανότητες, γνώση διαφόρων πηγών χρηματοδότησης	Αναγνώριση και χρησιμοποίηση της σιωπηρής γνώσης
2. Ικανότητα λήψης δράσης και προφορικά και εγγράφως	Έλεγχος της φωνής, βελτίωση των ικανοτήτων πολύπλευρης επικοινωνίας (γραπτής και προφορικής)	Μέθοδοι σχηματισμού και σύνδεσης ιδεών	Μέθοδοι για ομαδική εργασία, διεξαγωγή συναντήσεων με τις σωστές διαδικασίες, γλωσσικές ικανότητες (Αγγλικά, Σουηδικά, κτλ)	
3. Ικανότητα εκτέλεσης καθηκόντων και σχεδιασμού και οργάνωσης στόχων			Πώς είναι ένας φορέας μάθησης και καινοτομίας	Διεύθυνση και διαχείριση έργου
4. Ικανότητα εκπλήρωσης στόχων και επίλυσης πρακτικών προβλημάτων	Αναγνώριση και συνεργασία με διαφορετικούς τύπους ατόμων, διοίκηση, χρηματοδοτήσεις και οικονομική διαχείριση, λογιστική οργάνωση	Γνώση νομοθεσίας και κανονισμών	Ηγετικές και διαχειριστικές ικανότητες, διαπραγματευτικές ικανότητες, ικανότητες και μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων	Δημιουργικές δεξιότητες επίλυσης προβλήματος, συνειδητοποίηση της σιωπηρής γνώσης
5. Ικανότητα συνεργασίας	Ικανότητες συνεργασίας, μέθοδοι για ομαδική εργασία		Επικοινωνία και αλληλεπίδραση σε δίκτυα, διαπραγματευτικές ικανότητες, ανάπτυξη μεθόδων για την βελτίωση της εσωτερικής επικοινωνίας ομάδας	

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	ΒΑΣΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ			
	1. Κοινωνική επικοινωνία και επεξεργασία πληροφοριών	2. Αναγνώριση των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας	3. Διαχείριση και συντονισμός των ενεργειών της ομάδας	4. Αναβάθμιση της γνώσης και της κατανόησης της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
6. Ικανότητα χρησιμοποίησης εξοπλισμού	Επεξεργασία και επιμέλεια εικόνας, αναβάθμιση δεξιοτήτων και γνώσεων που αφορούν στην χρήση λύσεων γραφείου			
7. Ικανότητα συναισθησης της ποιότητας			Διαχείριση ποιότητας, αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών	
8. Ικανότητα καλαισθητικής κρίσης			Δεξιότητες εξυπηρέτησης πελατών	Δεξιότητες εξυπηρέτησης πελατών και marketing
9. Ικανότητα ηθικής συμπεριφοράς	Νομοθεσία και κανονισμοί σχετικά με την απόκρυψη εμπιστευτικών πληροφοριών	Επικοινωνία στο marketing		Βιώσιμη ανάπτυξη
10. Ικανότητα για αναπτυξιακή δράση				Δημιουργικές μέθοδοι, κατανοώντας την σχέση της αγροτικής ανάπτυξης σε ένα ευρύτερο πλαίσιο

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες ήταν θετικοί για τη διαδικασία της Μαθησιακής Διαδρομής. Για πολλούς ήταν η πρώτη ευκαιρία τους να εξετάσουν και να αναλύσουν την εργασία τους, τα καθήκοντα και τις ικανότητές τους με τέτοιες λεπτομέρειες. Θεώρησαν ότι η διαδικασία ήταν πολύτιμη και αισθάνθηκαν ότι οι μη αναγνωρισμένες στο παρελθόν εκπαιδευτικές ανάγκες είχαν επισημανθεί και τεθεί υπόψη τους.

Μερικοί ερωτώμενοι εξέφρασαν απογοήτευση καθώς ανέμεναν θαυμαστά αποτελέσματα. Θεώρησαν ότι έγινε μεγάλη προσπάθεια για να γίνει κατανοητό το Μητρώο και το πως συνδέονται τα καθήκοντα με τις ικανότητες. Αισθάνθηκαν επίσης ότι κάποια θέματα επαναλαμβάνονταν σε διάφορους τομείς.

Οι συμμετέχοντες βρήκαν τις συζητήσεις πολύτιμες και έδωσαν έμφαση στην σημασία της προσωπικής καθοδήγησης κατά την χρησιμοποίηση του Μητρώου. Θεώρησαν ότι είναι χρήσιμο να μοιραστούν τις σκέψεις τους με κάποιον και να συζητήσουν τα στοιχεία του Μητρώου – τις ακριβείς έννοιες κάθε ικανότητας, πώς συνδέονταν μεταξύ τους και πόσο σχετίζονταν με την καθημερινή εργασία τους. Η συνεργασία με έναν τον υπεύθυνο κατάρτισης τους έδωσε την δυνατότητα να καταλάβουν και να αναγνωρίσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Αισθάνθηκαν ότι μια χρήσιμη μέθοδος θα ήταν να αφηθεί ο κάτοχος της Μαθησιακής Διαδρομής (το πρόσωπο του οποίου είναι η διαδρομή) να μιλήσει ελεύθερα αφήνοντας ταυτόχρονα τον καθοδηγητή (υπεύθυνο κατάρτισης) να υποβάλει ερωτήσεις και να μεταφέρει τις απαντήσεις στο Μητρώο για να καταλήξει σε αναγνωρισμένες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Γενικά, οι συμμετέχοντες θεώρησαν τα βασικά καθήκοντα και τις ικανότητες του Μητρώου κατάλληλα αλλά εξέφρασαν μια ανάγκη για μεγαλύτερη απλότητα ή σαφήνεια στις περιγραφές και την εξήγηση κάθε στόχου/ ικανότητας. Όπως χρησιμοποιείται στην Φινλανδική πιλοτική εφαρμογή και με την παρούσα μορφή του

το Μητρώο ήταν πολύ περίπλοκο, στερούταν σαφήνειας και η εργασία χρησιμοποιώντας το Μητρώο ήταν πολύ χρονοβόρα.

Όταν κλήθηκαν να αξιολογήσουν την πιθανή χρήση της Μαθησιακής Διαδρομής για συγκεκριμένους λόγους, οι συμμετέχοντες σκέφτηκαν ότι θα ήταν χρήσιμο κατά την πρόσληψη υπαλλήλων, ως τμήμα της επιτήρησης στην εργασία, την προετοιμασία των συζητήσεων ανάπτυξης και ως μέρος της ποιοτικής αξιολόγησης των υπηρεσιών των Ομάδων Τοπικής Δράσης.

Η ανάλυση των προσωπικών αναπτυξιακών αναγκών και ενδιαφερόντων είναι μια διαδικασία που απαιτεί επαρκή χρόνο πέρα από έναν συγκεκριμένο σκοπό και έναν στόχο. Η φινλανδική μελέτη διαπίστωσε ότι άλλες υποχρεώσεις σήμαιναν ότι οι συμμετέχοντες ήταν απρόθυμοι να δεσμευθούν σε μια Μαθησιακή Διαδρομή. Αυτό κάνει κάποιον να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι μία Μαθησιακή Διαδρομή είναι πιθανώς πιο χρήσιμη όταν αφορά άλλον, αμεσότερο στόχο ανάπτυξης όπως λόγου χάριν η αλλαγή σταδιοδρομίας, η απόκτηση συγκεκριμένου τίτλου επαγγελματικών προσόντων ή ίσως η δημιουργία ενός προγράμματος ανάπτυξης σε οργανωτικό επίπεδο.

3.2.2 Ουγγαρία: νέα προσόντα για τους εργαζόμενους στην τοπική ανάπτυξη στις μικρο-περιφέρειες development in micro-regions

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Η πειραματική δοκιμή του Μητρώου στην Ουγγαρία πραγματοποιήθηκε σε μια πολύ κατάλληλη στιγμή. Από το 1997 το Υπουργείο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ουγγαρίας είχε καθιερώσει ένα νέο δίκτυο 167 γραφείων αγροτικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ουγγαρία. Η δημιουργία αυτών των νέων γραφείων δημιούργησε μια ζήτηση για επαγγελματίες εμπυκωτές αγροτικής ανάπτυξης και υπεύθυνους ανάπτυξης, αλλά καμία κατάλληλη κατάρτιση για αυτές τις

θέσεις δεν ήταν διαθέσιμη.

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Ουγγαρίας, η Σχολή Δασικής Μηχανολογίας, το Κέντρο Περιβάλλοντος και Καινοτομίας, η Ένωση Διευθυντών Αγροτικών Περιοχών στο Gy r-Moson-Sopron και το Vas Counties αποφάσισαν να δοκιμάσουν πιλοτικά το Μητρώο με τρεις γυναίκες και έναν άνδρα που εργάζονταν ως διευθυντές αγροτικής ανάπτυξης σε τοπικά γραφεία αγροτικής ανάπτυξης στην Δυτική Διαδουάβια Περιφέρεια. Ο άλλος συμμετέχων ήταν μία φοιτήτρια η οποία είχε λάβει πρόσφατα Μάστερ ως μηχανικός περιβάλλοντος με ειδίκευση στην περιφερειακή ανάπτυξη. Ήθελε να εργαστεί σε ένα από αυτά τα νέα γραφεία. Όλοι οι διευθυντές αγροτικών περιοχών είχαν πανεπιστημιακά πτυχία και επαγγελματική εμπειρία 3-4 ετών αν και η ιδέα του τίτλου του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης ήταν άγνωστη σε αυτούς. Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν από 23 έως 30 ετών.

Όλοι οι συμμετέχοντες ενδιαφέρθηκαν να εφαρμόσουν πιλοτικά την μέθοδο της Μαθησιακής Διαδρομής. Ήθελαν έντονα να ανακαλύψουν τις μαθησιακές ανάγκες που σχετίζονται με τα καθήκοντα και τους στόχους του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης και να δημιουργήσουν τις Μαθησιακές τους Διαδρομές για να επιτύχουν τις σχετικές ικανότητες.

Μετά από ατομικές και ομαδικές συνεδρίες με τους συμμετέχοντες, συμπληρώθηκαν τέσσερα διαφορετικά Μητρώα ικανοτήτων και δημιουργήθηκαν τέσσερις ξεχωριστές Μαθησιακές Διαδρομές. Εργαζόμενοι κατά ομάδες, οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να αξιολογήσουν τις παρούσες ικανότητές τους και να αναγνωρίσουν εκείνες που χρειάζονταν βελτίωση προκειμένου να αποκτηθεί ένας τίτλος επαγγελματικών προσόντων σαν αυτόν του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης. Η ουγγρική πειραματική εξεταστική διαδικασία ήταν πολύτιμη και ενδιαφέρουσα δεδομένου ότι εξέτασε τους επαγγελματίες που προήλθαν από διαφορετικούς ακαδημαϊκούς κλάδους. Οι συμμετέχοντες σκέφτηκαν αρχικά ότι κατείχαν όλη τη γνώση που ήταν απαραίτητη για να εκτελέσουν

τα καθήκοντα της νέας θέσης τους. Δεδομένου ότι λειτούργησαν μέσω της διαδικασίας της δημιουργίας προσωπικών Μαθησιακών Διαδρομών συνειδητοποίησαν ότι στερούνταν σημαντικές δεξιότητες και γνώσεις και ήθελαν πολύ να καταρτισθούν και να τις αποκτήσουν. Οι προσωπικές Μαθησιακές Διαδρομές βοήθησαν επίσης στον καθορισμό της μορφής της συνεχιζόμενης κατάρτισης. Φαίνεται ότι οι ανάγκες θα εξυπηρετηθούν καλύτερα μέσω ενός συνδυασμού κύκλου μαθημάτων που προσφέρονται από διαφορετικά πανεπιστήμια. Αυτό θα δώσει την ευελιξία που χρειάζεται για να επιλεγούν κύκλοι μαθημάτων που να αντιστοιχούν με την προσωπική κατάρτιση των ατόμων και τα κενά στις γνώσεις και τις δεξιότητες τους.

Αποτελέσματα

Το κύριο επίτευγμα του ουγγρικού πειράματος ήταν ότι βελτίωσε την πληροφόρηση σχετικά με την ανάγκη που εξέφρασαν οι εργαζόμενοι που εργάζονται στην τοπική ανάπτυξη του αποκεντρωμένου συστήματος των μικρο-περιφερειών για την ύπαρξη ενός τίτλου επαγγελματικών προσόντων. Αυτό το επίτευγμα είναι ιδιαίτερα πολύτιμο στα πλαίσια της πρωτοβουλίας LEADER και της επάνδρωσης των Ομάδων Τοπικής Δράσης. Υπάρχουν τώρα προσπάθειες που καταβάλλονται από τον εταίρο υλοποίησης για να πεισθεί το Υπουργείο Γεωργίας της Ουγγαρίας να παράσχει τον τίτλο επαγγελματικών προσόντων του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης με αυτούς τους ευέλικτους συνδυασμούς κύκλων μαθημάτων.

3.2.3 Νορβηγία: ένα εργαλείο αξιολόγησης ικανοτήτων μπορεί να διευκολύνει την διαδικασία δημιουργίας μίας μεμονωμένης Μαθησιακής Διαδρομής

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Η Νορβηγία έχει ήδη ένα σύστημα για την πιστοποίηση της πρότερης μάθησης (VOX¹³) το οποίο έκανε δύσκολο να

βρεθούν συμμετέχοντες. Τελικά, το Κέντρο Κατάρτισης Rogaland (RKK) κατάφερε να βρει τρεις συμμετέχοντες. Όλοι εργάζονταν ως διευθυντές επιχειρήσεων ή πωλητές και ασχολούνταν ενεργά με την τοπική ανάπτυξη μέσω των ενώσεων και άλλων κοινωνικών και πολιτικών δραστηριοτήτων. Όλοι ζούσαν στις αγροτικές περιοχές της Νορβηγίας και είχαν μεταξύ 12 έως 24 ετών ποικίλης επαγγελματικής εμπειρίας. Το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων κυμαινόταν από έναν πανεπιστημιακό τίτλο ως κανέναν επίσημο πτυχίο ή δίπλωμα.

Το σύστημα καταγραφής ικανοτήτων VOX αναπτύχθηκε και εφαρμόζεται επίσημα στην Νορβηγία καλύπτοντας παρόμοιες έννοιες όπως αυτές του Μητρώου. Το πιλοτικό πρόγραμμα της Νορβηγίας αποφάσισε να χρησιμοποιήσει το σύστημα του VOX καθώς πρόκειται για ένα αναγνωρισμένο σύστημα. Θεωρήθηκε ότι αυτό θα ήταν πιο εύκολο από ότι να χρησιμοποιηθεί ένα άγνωστο, μη αναγνωρισμένο εργαλείο. Οι συμμετέχοντες γνώριζαν το VOX αν και δεν το είχαν χρησιμοποιήσει πριν από και επέλεξαν να εστιάσουν στις πραγματικές καταστάσεις εργασίας και τις μελλοντικές δυνατότητες παρά σε εκείνες ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης. Όλοι συμφώνησαν και χρησιμοποίησαν τις δέκα βασικές ικανότητες που περιγράφηκαν στο Μητρώο. Τις εξέτασαν ο καθένας ανάλογα με τον τομέα εργασίας και αφαιρούσαν πτυχές που έκριναν άσχετες.

Η διαδικασία Μαθησιακής Διαδρομής χρειάστηκε πάνω από τρεις συνεδρίες. Η πρώτη ήταν μια ομαδική συνεδρία όπου καταγράφηκαν τα προσόντα και οι σκέψεις των συμμετεχόντων για τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτήθηκαν από τους Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης. Αν και αβέβαιοι σχετικά με όλους τους ορισμούς και τους πιθανούς ρόλους ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης συμφώνησαν ότι ήταν ουσιαστικά κάποιος που ενεργεί ως καταλύτης για ορισμένες διαδικασίες στην τοπική κοινότητά τους. Αν και η θέση

του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης δεν υπάρχει, οι συμμετέχοντες είδαν τον εαυτό τους να καλύπτει αυτόν τον ρόλο στις τοπικές κοινότητές τους.

Οι δεύτερες και τρίτες συνεδρίες αποτελούνταν από συναντήσεις έναν προς έναν που συνοδεύτηκαν από μια σύντομη συζήτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας μεταξύ του υπεύθυνου καθοδήγησης και των συμμετεχόντων.

Ο δεύτερος κύκλος των συνεδριών ερεύνησε τις μελλοντικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρά το γεγονός ότι κανένας από τους τρεις δεν σκόπευε να συμμετάσχει σε οποιαδήποτε κατάρτιση εκείνη τη στιγμή. Κατά τη διάρκεια αυτών των συνεδριών, αναλύθηκαν η εκπαίδευση και τα προσόντα των συμμετεχόντων και τέθηκε σε ισχύ ένα σχέδιο κατάρτισης.

Η τρίτη συνεδρία εστίασε στο ρόλο ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης στο δήμο Rogaland και στις διαφορετικές σειρές μαθημάτων που είχαν κανονισθεί προηγουμένως. Επικεντρώθηκε επίσης στις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων.

Αποτελέσματα

Το άμεσο όφελος για τους συμμετέχοντες ήταν η υποστήριξη που έλαβαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Αυτή η υποστήριξη τους βοήθησε καθώς εστίασαν στις καταστάσεις που αντιμετώπιζαν και τις μελλοντικές προοπτικές, μελέτησαν τις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων τους και έμαθαν από τη διαδικασία. Αν και οι χρονικοί περιορισμοί και άλλες ευθύνες σήμαιναν ότι κανένας από τους συμμετέχοντες δεν ήταν πρόθυμος να συνεχίσει και να παρευρεθεί σε οποιουδήποτε κύκλους μαθημάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου της πειραματικής εφαρμογής, οι συμμετέχοντες αισθάνθηκαν ότι ήταν καλύτερα εξοπλισμένοι για να αρχίσουν τις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες όταν και όπως ήταν απαραίτητο. Όλοι προγραμματίσαν να υιοθετήσουν αυτήν

¹³ Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων Νορβηγίας (στα αγγλικά: <http://www.vox.no/templates/CommonPage.aspx?id=2598>)

την μέθοδο στα συμβούλια περιφερειακής ανάπτυξης που συμμετείχαν και να προσπαθήσουν να κάνουν περισσότερη χρήση του διαθέσιμου συστήματος VOX. Σκόπευαν να ενημερώσουν σχετικά τις τοπικές κοινότητες τους καθώς, αν και η ευαισθητοποίηση σχετικά με το VOX είναι υψηλή, υπάρχει πάντα ανάγκη να παρακινηθούν νέα άτομα για να περάσουν από τη διαδικασία.

Στη Νορβηγία, όπως στη Σουηδία, κάθε εργαζόμενος δημιουργεί ένα προσωπικό πρόγραμμα ανάπτυξης στον εργασιακό χώρο του/της. Αυτό σήμανε ότι ένα πιο περίπλοκο, συστηματικό εργαλείο προσδιορισμού αναγκών έπρεπε να χρησιμοποιηθεί από κοινού με το Μητρώο των Μαθησιακών Διαδρομών που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα Euro-Validation προκειμένου να τον καταστήσει σημαντικό για τους συμμετέχοντες στην δοκιμαστική εφαρμογή. Αυτό οδήγησε στη χρήση του εργαλείου αξιολόγησης ικανοτήτων VOX για να πραγματοποιηθεί το μέρος αξιολόγησης ικανοτήτων της Μαθησιακής Διαδρομής. Η πιλοτική εφαρμογή στην Νορβηγία διαπίστωσε ότι οι άνθρωποι δεν αναγνωρίζουν άμεσα την αξία εργαλείων όπως η Μαθησιακή Διαδρομή. Αυτό συμβαίνει κατά ένα μεγάλο μέρος επειδή δεν το χρειάζονται προσωπικά. Αυτό συμβαίνει επειδή η Νότια και Κεντρική Νορβηγία έχει ποσοστό απασχόλησης 99%, και επειδή ο κανόνας είναι ότι οι εργοδότες συμμετέχουν άμεσα στη βελτίωση των δεξιοτήτων των υπαλλήλων (μέσω της εκπαίδευσης εφόσον κρίνεται αναγκαίο), και δεν περιμένουν από τους υπαλλήλους να αναλάβουν αυτή την πρωτοβουλία μόνοι τους.

3.2.4 Πολωνία: ένα επιτυχές πείραμα που οδήγησε στην ανάπτυξη ενός ευέλικτου προγράμματος μάθησης και διδασκαλίας για την κάλυψη μεμονωμένων μαθησιακών διαδρομών

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Η Μονάδα Euro-Validation στο Πανεπιστήμιο Nicolaus Copernicus στο Τορούν) ανέμενε να εισαγάγει νέες ευέλικτες μορφές για την πιστοποίηση της πρότερης μάθησης στο πανεπιστημιακό εκπαιδευτικό σύστημα, ειδικά ως ανταμοιβή για εκείνους τους σπουδαστές που είναι μέλη ΜΚΟ ή/και δραστηριοποιούνται σε εθελοντική εργασία. Η Μονάδα επομένως αποφάσισε να δοκιμάσει πιλοτικά το Μητρώο μεταξύ των σπουδαστών που συμμετέχουν σε ένα τριετές πρόγραμμα σπουδών σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Πολιτικές Αγροτικής Ανάπτυξης που οργανώθηκαν μέσα στο Ινστιτούτο Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Nicolaus Copernicus. Πριν από την πιλοτική δοκιμή δημιουργήθηκε ένας ειδικός κύκλος μαθημάτων "Euro-Validation" εντός του προγράμματος των Ευρωπαϊκών Πολιτικών Αγροτικής Ανάπτυξης. Οι φοιτητές που αξιολογήθηκαν θετικά με τα ατομικά καθήκοντα μαθησιακών διαδρομών έλαβαν 3 ακαδημαϊκές μονάδες ECTS¹⁴ και δημιουργήθηκε ένας επίσημος λογαριασμός Ιντερνετ για να δώσει την δυνατότητα στους συμμετέχοντες να παρακολουθούν την πρόοδό τους στον κύκλο μαθημάτων. Από μια αρχική ομάδα των 11 σπουδαστών πέντε επιλέχθηκαν να συμμετέχουν στην πειραματική δοκιμή. Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν βάσει της εμπειρίας τους στην πρακτική αγροτικής ανάπτυξης, τις δραστηριότητες σε ΜΚΟ και γενικά τις ηγετικές τους ικανότητες, την μη τυπική εκπαίδευση στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης όπως αποδεικνύεται από τα μη-τυπικά πιστοποιητικά και βεβαιώσεις και από την άτυπη εμπειρία στην αγροτική ανάπτυξη. Η διαδικασία επιλογής περιέλαβε εκτός από την ανάλυση του βιογραφικού σημειώματος και συνεντεύξεις με τους υποψηφίους. Οι υποψήφιοι κλήθηκαν να παρουσιάσουν τον εαυτό τους ως υποψήφιο για την πειραματική δοκιμή και να εξηγήσουν γιατί θα αποτελούσαν έναν καλό υπεύθυνο σε αγροτικές πρωτοβουλίες. Ρωτήθηκαν επίσης για τις απόψεις τους σχετικά με την κατάρτιση των υπευθύνων αγροτικής ανάπτυξης στην Πολωνία και εάν πρέπει να επικυρωθεί η μη τυπική και άτυπη εμπειρία τους. Με την επιλογή των συμμετεχόντων, άρχισε

η πιλοτική δοκιμή. Η διαδικασία καθοδήγησης οργανώθηκε σε μεμονωμένη βάση, αλλά πριν από αυτό διοργανώθηκαν δύο ομαδικές συνεδρίες για να εξηγηθεί το πρόγραμμα και η πρόταση αναγνώρισης. Παρουσιάστηκαν επίσης καλά παραδείγματα πρακτικής που συλλέχθηκαν από την Ομάδα Euro-Validation. Παρουσιάστηκε το Μητρώο που καλύπτει βασικά καθήκοντα των επικεφαλών σε αγροτικές περιοχές και μέσα στην ομάδα συζητήθηκαν η έννοια και η δομή του Μητρώου. Η ομάδα πρότεινε διάφορες σειρές μαθημάτων και προγράμματα κατάρτισης για να ενταχθούν στον προτεινόμενο Κατάλογο Κύκλων Μαθημάτων και Κατάρτισης και συλλογίστηκαν την εμπειρία τους όσον αφορά το Μητρώο. Ο Κατάλογος Κύκλων Μαθημάτων και Κατάρτισης προετοιμάστηκε από το συντονιστή προγράμματος, χρησιμοποιώντας ανατροφοδότηση και πληροφορίες από τους συμμετέχοντες και τα δίκτυα στα οποία ανήκαν. Ο Κατάλογος Κύκλων Μαθημάτων και Κατάρτισης περιέλαβε 22 σειρές μαθημάτων που προσφέρονταν από το Πανεπιστήμιο Nicolaus Copernicus (τρεις των οποίων ήταν „μαθήματα εξ αποστάσεως) και 19 επιμορφωτικά προγράμματα που προσφέρονταν από εννέα οργανισμούς κατάρτισης στην περιοχή (π.χ. την Περιφερειακή Υπηρεσία Απασχόλησης στο Τορούν, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Οικονομικών Συμβουλών στο Τορούν, το Αγροτικό Συμβουλευτικό Κέντρο σε Minikowo και Przysiek, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Συνεργασίας Νέων στο Τορούν). Κάθε κύκλος μαθημάτων ή πρόγραμμα κατάρτισης αντιστοιχούσε με ένα ή περισσότερα βασικά καθήκοντα στο Μητρώο. Οι κύκλοι μαθημάτων κάλυπταν από μαθήματα ημερήσιας διάρκειας έως μαθήματα και σεμινάρια έως και 90 ωρών. Οι ατομικές συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν έπειτα με τους συμμετέχοντες ώστε να δημιουργούν τις δικές τους Μαθησιακές Διαδρομές. Κλήθηκαν να προσπαθήσουν

να συνδέσουν το Μητρώο με μαθήματα κατάρτισης προκειμένου να τεθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες που είχαν προσδιορισθεί στο Μητρώο. Η εντύπωση που αποκομίσθηκε κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν ότι η άποψη συμμετεχόντων όσον αφορά την πιστοποίηση της άτυπης και μη τυπικής γνώσης επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο στην αναγνώριση παρά στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Οι συμμετέχοντες επέδειξαν πολύ υψηλά επίπεδα δέσμευσης και συνεργασίας στη διαδικασία της δημιουργίας Μαθησιακών Διαδρομών. Αν και συμφώνησαν με την προτεινόμενη δομή του Μητρώου, θεώρησαν ότι μερικά από τα βασικά καθήκοντα επικάλυπτονταν και ότι μερικές από τις ικανότητες που αναφέρθηκαν ήταν πέρα από τα καθήκοντα και τις δυνατότητες ενός υπεύθυνου αγροτικής ανάπτυξης. Γενικά, οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι δόθηκε πάρα πολλή έμφαση στις κοινωνικές δεξιότητες και ανεπαρκή προσοχή στα νομικά θέματα. Επίσης θεώρησαν ότι η σημαντικότερη ικανότητα ήταν η ικανότητα αυτοανάπτυξης, η οποία ήταν πραγματικά απύσχα από το προφίλ του πανεπιστημιακού τίτλου. Επιπλέον επισήμαναν ότι μπορούν να υπάρξουν πολιτιστικές διαφορές στις σημασίες που αποδίδονται στις διαφορετικές έννοιες όπως η ικανότητα καλαισθητικής κρίσης. Μετά από τις ομαδικές συνεδρίες, το Μητρώο τροποποιήθηκε για να εξετάσει την επικάλυψη. Ο Πίνακας 3 που ακολουθεί δείχνει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των Πολωνών Εμπυκωτών Αγροτικής Ανάπτυξης όπως αυτές μεταφέρθηκαν στο Μητρώο που τροποποιήθηκε.

¹⁴ Ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων μεταφερόμενων σε όλη την Κοινότητα

Πίνακας 3 Εκπαιδευτικές ανάγκες όπως αυτές εκφράστηκαν από τους Πολωνούς Εμπυχωτές Αγροτικής Ανάπτυξης

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	Βασικό έργο 1. Κοινωνική επικοινωνία και επεξεργασία πληροφοριών	Βασικό έργο 2. Αναγνώριση των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας	Βασικό έργο 3. Διαχείριση και συντονισμός των ενεργειών της ομάδας	Βασικό έργο 4. Αναβάθμιση της γνώσης και της κατανόησης της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
1. Ικανότητα χειρισμού και διεκπεραίωσης της πληροφορόφορης			Καινοτόμος και εκπαιδευτική οργάνωση Πώς να κάνετε ένα επιτυχές πρόγραμμα Καθοδηγώντας άτομα ως ανώτερος	Συμβολική κουλτούρα Γλώσσα του σώματος
2. Ικανότητα λήψης δράσης και προφορικά και εγγράφως	Επικοινωνία με το κοινό Ικανότητες επικοινωνίας Powerpoint: πώς να κάνετε μία καλή παρουσίαση			
3. Ικανότητα εκτέλεσης καθηκόντων και σχεδιασμού και οργάνωσης στόχων			Διαχείριση έργου	Ικανότητες επιχειρηματικού πνεύματος Κίνηση συνεργασίας στην Πολωνία
4. Ικανότητα εκπλήρωσης στόχων και επίλυσης πρακτικών προβλημάτων	ΦΠΑ Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών Οικονομικό Δίκαιο: βασικές ρυθμίσεις	Μεθοδολογία επιτόπιων ερευνών	Διεξαγωγή και καθοδήγηση ομαδικής εργασίας ως υπεύθυνος ή συντονιστής	Έργο και διαχείριση ποιότητας
5. Ικανότητα συνεργασίας	Συντονιστής ομαδικής συζήτησης		Πώς να διοικείτε προσωπικό	Συνεταιρισμοί (εταιρικές σχέσεις) ιδιωτών-δημοσίου
6. Ικανότητα χρησιμοποίησης εξοπλισμού			Ηγεσία μέσω χρήσης του Ιντερνετ	Τηλεματική
7. Ικανότητα συναίσθησης της ποιότητας			Διαδικασίες αξιολόγησης	Σχεδιασμός και διαχείριση μάρκετινγκ
8/9 Ικανότητα καλαισθητικής κρίσης και ηθικής συμπεριφοράς	Ειδικά χαρακτηριστικά της εργασίας με την αγροτική κοινότητα	Μεθοδολογία των επιτόπιων ερευνών		

Πίνακας 3 Εκπαιδευτικές ανάγκες όπως αυτές εκφράστηκαν από τους Πολωνούς Εμπυχωτές Αγροτικής Ανάπτυξης

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	Βασικό έργο 1. Κοινωνική επικοινωνία και επεξεργασία πληροφοριών	Βασικό έργο 2. Αναγνώριση των αναγκών και των προβλημάτων της κοινότητας	Βασικό έργο 3. Διαχείριση και συντονισμός των ενεργειών της ομάδας	Βασικό έργο 4. Αναβάθμιση της γνώσης και της κατανόησης της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
10. Ικανότητα αναπτυξιακής δράσης		Περιφερειακά και εθνικά δίκτυα που σχετίζονται με την αγροτική ανάπτυξη	Κοινωνικό κεφάλαιο και ανάπτυξη δικτύων περιοχών Πρώτωση καινοτόμων δραστηριοτήτων	Περιφερειακή ανάπτυξη και πολιτική Περιφερειακές στρατηγικές και στρατηγική ανάπτυξη Ανταγωνιστικότητα σε περιφερειακό επίπεδο και το μέλλον της ανάπτυξης Κοινωνική μεταβολή αγροτικών περιοχών Νέες τάσεις στην αγροτική ανάπτυξη

Η πιλοτική εφαρμογή έδειξε ότι το Μητρώο μπορεί να είναι ένα καλό εργαλείο για τη δημιουργία μιας Μαθησιακής Διαδρομής, αλλά όχι χωρίς καθοδήγηση. Το Μητρώο είναι περιπλοκό και κάπου-κάπου δεν είναι σαφές - σε αυτό το στάδιο θα ήταν αδύνατο για ένα άτομο να δημιουργήσει μια Μαθησιακή Διαδρομή χωρίς βοήθεια. Οι επιτυχείς Μαθησιακές Διαδρομές που οδηγούν στην αναγνώριση της άτυπης και μη τυπικής γνώσης ενός ατόμου μπορούν, εντούτοις, να δημιουργηθούν χρησιμοποιώντας το Μητρώο ως μέρος μιας λεπτομερούς διαδικασίας αξιολόγησης, συμβουλών και καθοδήγησης.

Οι συντονιστές του Πανεπιστημίου Nicolaus Copernicus παρατήρησαν ότι υπήρξαν σχετικά υψηλά επίπεδα διαφοροποίησης μεταξύ των ορισμών που έδωσαν οι συμμετέχοντες για τα βασικά καθήκοντα ενός εμπυχωτή αγροτικής ανάπτυξης αλλά και ότι όταν δόθηκε στους συμμετέχοντες το Μητρώο Βασικών Καθηκόντων και Ικανοτήτων υπήρξε περισσότερη συναίνεση και μια κοινή συνειδητοποίηση εκείνων των βασικών καθηκόντων. Το Μητρώο επομένως έχει μια σημαντική λειτουργία

στη διευκρίνιση του καθορισμού του κοινωνικού ρόλου ενός εμπυχωτή αγροτικής ανάπτυξης.

Οι συντονιστές του Πανεπιστημίου Nicolaus Copernicus παρατήρησαν επίσης ότι ο αρχικός ενθουσιασμός των συμμετεχόντων για τις διαδικασίες αναγνώρισης ήταν σχετικά χαμηλός. Αυτό συμβαίνει πιθανώς επειδή υπάρχει ισχυρή προκατάληψη ενάντια σε οποιαδήποτε νέα μορφή πιστοποίησης της γνώσης στο σχετικά άκαμπτο πολωνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτή η αρχική στάση άλλαξε και ο ενθουσιασμός αυξήθηκε καθώς προχώρησε η διαδικασία δημιουργίας Μαθησιακών Διαδρομών. Στο τέλος της διαδικασίας οι σπουδαστές μοιράστηκαν τη θετική στάση τους απέναντι στην αναγνώριση με τους συναδέλφους τους, τους συνεργάτες από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης, τις ΜΚΟ, τους ανώτερους υπαλλήλους κ.λπ. διοίκησης. Πράγματι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την ελπίδα ότι η πιστοποίηση της πρότερης μάθησης θα εισαγόταν στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Πολωνία και ειδικά στον τομέα της εθελοντικής εργασίας για την κοινότητα.

Αποτελέσματα

Η διαδικασία της δημιουργίας Μαθησιακών Διαδρομών αποδείχθηκε πολύτιμη και αύξησε την συνείδηση των σπουδαστών όσον αφορά τις μαθησιακές ευκαιρίες/ ευκαιρίες μάθησης. Οι σπουδαστές δραστηριοποιήθηκαν στην αναζήτηση κατάλληλων σειρών μαθημάτων για να βελτιώσουν τις ικανότητές τους, βρήκαν παραδείγματα χάριν και παρακολούθησαν μια σειρά μαθημάτων περί επιχειρηματικότητας.

Το κύριο επίτευγμα της πιλοτικής δοκιμής στην Πολωνία ήταν, εντούτοις, η ανάπτυξη μιας αναγνωρισμένης σειράς μαθημάτων για τους εμπυχωτές αγροτικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα σπουδών για αυτό αναπτύχθηκε από τους σπουδαστές με την ολοκλήρωση των Μαθησιακών τους Διαδρομών και αναγνωρίστηκε έπειτα από το Πανεπιστήμιο. Αυτό το νέο προϊόν θα οδηγήσει σε ένα Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ενώ οι εκπαιδευόμενοι χωρίς πρότερη πανεπιστημιακή εκπαίδευση μπορούν να λάβουν ένα πτυχίο από το πανεπιστήμιο. Η νέα αναγνωρισμένη σειρά μαθημάτων καλύπτει ένα πολύ σημαντικό κενό στα προσόντα που απαιτούνται για να διαχειριστούν την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία LEADER σε τοπικό επίπεδο στην Πολωνία που ανοίγει μια τεράστια αγορά εκπαίδευσης για το πανεπιστήμιο καθώς το Πανεπιστήμιο Nikolaus Copernicus σκοπεύει να προσφέρει την σειρά μαθημάτων και στους 16000 υπαλλήλους των Ομάδων Τοπικής Δράσης της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας LEADER στην Πολωνία. Αυτά τα προσόντα ανοίγουν την πόρτα για το επάγγελμα του Εμπυχωτή Αγροτικής Ανάπτυξης για να λάβει την αναγνώριση και ασκώντας έτσι πίεση στην κυβέρνηση για να αναγνωριστεί το επάγγελμα.

3.2.5 Ισπανία: Η Μαθησιακή Διαδρομή οδηγεί σε ένα «μενού» εκπαίδευσης το οποίο παρέχει ο ιδιωτικός τομέας για να καλύψει συγκεκριμένες, διακριτές ικανότητες

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Υπήρξαν δύο συμμετέχοντες στην πειραματική δοκιμή που οργανώθηκε από το Μεσογειακό Ινστιτούτο Βιώσιμης Ανάπτυξης (IMEDES). Στην Ισπανία ο Εμπυχωτής Αγροτικής Ανάπτυξης δεν είναι ένα συγκεκριμένο αναγνωρισμένο επάγγελμα. Υπάρχουν, εντούτοις, πολλά άλλα αναγνωρισμένα επαγγέλματα τα καθήκοντα, οι ικανότητες και οι δεξιότητες των οποίων επικαλύπτονται με εκείνα των Εμπυχωτών Αγροτικής Ανάπτυξης. Τα παραδείγματα τέτοιων επαγγελμάτων είναι: εκπαιδευτής θεμάτων περιβάλλοντος, υπεύθυνος αγροτικού τουρισμού, κοινοτικός εμπυχωτής, σύμβουλος κοινωνικής ανάπτυξης, εκπαιδευτής κοινωνικών υπηρεσιών, υπεύθυνος γραφείου ευρέσεως εργασίας, σύμβουλος κοινωνικής ανάπτυξης, σύμβουλος τοπικής ανάπτυξης κτλ. Σαφώς η έννοια του Εμπυχωτή Αγροτικής Ανάπτυξης είναι μια πολύ ευρύτερη έννοια και μόνο ένα μέρος των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων τους που απαιτούνται αναγνωρίζεται μέσα σε άλλα υπάρχοντα επαγγέλματα σε ένα αγροτικό πλαίσιο. Για αυτόν τον λόγο, στην Ισπανία η Μαθησιακή Διαδρομή εφαρμόστηκε στις ιδιαίτερες περιπτώσεις και φιλοδοξίες των συμμετεχόντων καθώς σχετίζονταν με το επάγγελμα ενός Εμπυχωτή Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ένας συμμετέχων εργαζόταν στο Μεσογειακό Ινστιτούτο Βιώσιμης Ανάπτυξης (IMEDES) ως σύμβουλος στα περιβαλλοντολογικά θέματα. Τα κύρια καθήκοντα της στο Μεσογειακό Ινστιτούτο Βιώσιμης Ανάπτυξης (IMEDES) ήταν η ανάπτυξη και η εφαρμογή των ενεργειών που περιλήφθηκαν στο στάδιο μίας Ατζέντας 21¹⁵. Είχε αποφασίσει ότι δεν ήθελε πλέον να εργαστεί ως ερευνητής αλλά θα προτιμούσε μια πρακτικότερη και δυναμική εργασία στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού

τομέα, ίσως ως εκπαιδευτής θεμάτων περιβάλλοντος για παιδιά.

Ο άλλος συμμετέχων εργαζόταν για τρία έτη σε μια μεγάλη εταιρεία διαχείρισης κοινωνικών δημόσιων πόρων και πόρων υγείας ως εμπειρογνώμονας κατάρτισης και ποιότητας. Ήθελε να εργαστεί ως σύμβουλος ανάπτυξης τουρισμού. Θεώρησε ότι αυτή η πειραματική διαδικασία θα ήταν πολύ χρήσιμη δεδομένου ότι θέλησε να συμμετάσχει σε κρατικές εξετάσεις.

Η δημόσια διοίκηση έχει αναπτύξει ένα σύστημα κατάρτισης ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για εκείνους που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε κρατικές εξετάσεις. Υπάρχουν και θεωρητικές και πρακτικές θεματικές ενότητες και έχει ως σκοπό να εξοπλίσει το σπουδαστή με την γνώση που απαιτείται για να συμμετάσχει στις

εξετάσεις και να λάβει τα απαραίτητα προσόντα. Η διαδικασία μάθησης μπορεί να απαιτήσει από δύο έως τρία χρόνια ανάλογα με τα προσόντα. Ο στόχος της πιλοτικής εφαρμογής της Μαθησιακής Διαδρομής ήταν να καθιερωθεί μια παράλληλη ιδιωτική διαδικασία που θα ήταν τόσο αποτελεσματική όσο η δημόσια διαδικασία αλλά πιο αποδοτική δεδομένου ότι στόχευε στην συντόμευση της διαδικασίας.

Μετά τον καθορισμό των στόχων και των κινήτρων των συμμετεχόντων, ο επόμενος στόχος ήταν να συγκεντρωθούν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για τα επαγγέλματα που έχουν αυτοί επιλέξει. Οι ακόλουθες περιοχές καλύφθηκαν: γενικές πληροφορίες, προφίλ ικανοτήτων, προφίλ εκπαίδευσης, προσωπικά χαρακτηριστικά και απαιτούμενες δεξιότητες, υπάρχοντα

¹⁵ Η **Ατζέντα 21** είναι ένα από τα σημαντικότερα Σχέδια Δράσης της Παγκόσμιας Διάσκεψης του Ρίο (Ιούνιος 1992) για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, που εξειδικεύει τις συμμετοχικές δράσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η **Ατζέντα 21** κάνει προτάσεις για τρόπους ενδυνάμωσης σημαντικών ομάδων (γυναίκες, συνδικάτα, αγρότες, παιδιά και νέους, αυτόχθονες λαούς, επιστημονική κοινότητα, τοπικές αρχές, επιχειρηματίες, βιομηχανία και μη κυβερνητικές οργανώσεις) με στόχο **την ανάληψη δράσεων** που προωθούν μια βιώσιμη - αειφόρο ανάπτυξη. Ας σημειωθεί ότι **οι συμμετοχικές διαδικασίες δεν υποκαθιστούν τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης**. Ρόλος τους είναι να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τα θεσμικά όργανα έτσι ώστε να μπορούν να πάρουν σωστές αποφάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ενσωματώνοντας τις θέσεις των πολιτών.

Πίνακας 4 Καθήκοντα / Γνώσεις και δεξιότητες του Εκπαιδευτή σε Θέματα Περιβάλλοντος στην Ισπανία

ΤΟΜΕΙΣ	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
Γενικές Πληροφορίες	Ο εκπαιδευτής σε θέματα περιβάλλοντος διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στον τομέα των φυσικών χώρων και πάρκων και στον τομέα του αγροτικού τουρισμού. Οι περισσότεροι από τους φυσικούς χώρους έχουν τα δικά τους παρατηρητήρια και κέντρα ερμηνείας της φυσικής κληρονομιάς, αιθουσες θαλασσιών οικοσυστημάτων, κλπ... που διευθύνονται από εκπαιδευτές σε θέματα περιβάλλοντος. Αυτοί οι επαγγελματίες αναπτύσσουν περιηγήσεις και διαδρομές για την ερμηνεία του φυσικού περιβάλλοντος και συνοδεύουν τους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους στο φυσικό προστατευμένο χώρο. Οι εκπαιδευτές σε θέματα περιβάλλοντος μπορούν επίσης να βρεθούν σε εκπαιδευτικούς τομείς που ειδικεύονται στα περιβαλλοντολογικά θέματα εντός της δημόσιας διοίκησης.
Προφίλ ικανοτήτων	Σχεδιασμός και ανάπτυξη των εκστρατειών επικοινωνίας για θέματα περιβάλλοντος και οικολογικής συνειδητοποίησης για την εφαρμογή των δημόσιων σχεδίων που στοχεύουν στη συντήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος: ενέργειες ανακύκλωσης, τοπική Ατζέντα 21, εξοικονόμηση ενέργειας και χρήση των εναλλακτικών ενεργειών, συντήρηση των φυσικών χώρων, αστικό περιβάλλον, εξοικονόμηση νερού, κτλ. Σχεδιασμός και ανάπτυξη των εκστρατειών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης: περιηγήσεις και διαδρομές για την ερμηνεία των φυσικών χώρων, αφίσες και πινακίδες σχετικές με το περιβάλλον, εργαστήρια, παιχνίδια, εκθέσεις και συνέδρια. Ανάπτυξη και γραφικός σχεδιασμός θεματικών ενοτήτων και εκπαιδευτικών υλικών για την υποστήριξη της ανάπτυξης εκπαιδευτικών περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων: οδηγοί, φυλλάδια, κλπ. Οργάνωση συνεδρίων για θέματα περιβάλλοντος σε πόλεις σχολεία, ενώσεις, κτλ. Μελέτη, ανάλυση και αναθεώρηση μεθοδολογιών διδασκαλίας. Προετοιμασία εκπαιδευτικών μαθημάτων για θέματα περιβάλλοντος απευθυνόμενα σε διαφορετικές ομάδες: άνθρωποι των επιχειρήσεων, εργαζόμενοι, σπουδαστές, πολιτικοί και δάσκαλοι. Μελέτη και ανάλυση μαθησιακών διαδρομών για μαθητές (ειδικά για τους μαθητές του σχολείου), καθώς επίσης και όσον αφορά τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρά τους. Τελική έκθεση σχετικά με τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που εκτελούνται. Αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που εκτελούνται.
Προφίλ εκπαίδευσης	Προσόντα: Πτυχίο Πανεπιστημίου, Δίπλωμα Πανεπιστημίου (3ετείς σπουδές), Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μόλις αναπτυχθεί ο τομέας, ένα αίτημα θα υποβληθεί για ένα επάγγελμα που θα καλύπτει συγκεκριμένα εκείνους που εργάζονται μέσα στον τομέα του περιβάλλοντος. Άλλη εκπαίδευση και γνώσεις: Βοτανολογία, Ζωολογία, Κηπουρική, Κοινωνικοπολιτισμική εμπύχωση, Πρώτες Βοήθειες, Πατρική Κληρονομιά, Ερμηνεία, Τεχνικές Επικοινωνίας, Χαρτογραφία, παιδαγωγική, Γραφικό Σχέδιο, Περιβαλλοντική Νομοθεσία
Προϋποθέσεις, προσωπικές γνώσεις και χαρακτηριστικά	Ικανότητες διδασκαλίας Ομαδική εργασία Πρωτοβουλία και ικανότητα λήψης αποφάσεων. Τεχνικές διαπραγμάτευσης και επικοινωνίας. Ικανότητες σύνταξης κειμένων Χρήση εργαλείων Office Ικανότητες διαχείρισης και ηγετικές ικανότητες

Οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους έναντι στα προσόντα που απαιτεί μία θέση εργασίας. Αυτό εξετάστηκε έπειτα σε μια πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση με τον σύμβουλο καθοδήγησης όπου οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να προσδιορίσουν τα κενά στις ικανότητες και τις δεξιότητές τους. Με την υποστήριξη του συμβούλου καθοδήγησης, οι συμμετέχοντες έψαξαν έπειτα για τα εργαλεία εκπαίδευσης (σειρές μαθημάτων, σεμινάρια, κτλ) που θα μπορούσαν να καλύψουν αυτές τις ανάγκες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σε αυτή τη φάση οι ευκαιρίες μάθησης συγκεντρώθηκαν όχι σύμφωνα με τον τύπο αναγνώρισης που αυτά θα οδηγούσαν, αλλά κυρίως σύμφωνα με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα παρείχαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι σειρές μαθημάτων προσφέρθηκαν από ιδιωτικούς φορείς παροχής εκπαίδευσης.

Αποτελέσματα

Οι σύμβουλοι καθοδήγησης θεώρησαν ότι ίσως ο σημαντικότερος λόγος για την επιτυχία της διαδικασίας οφειλόταν στο ενδιαφέρον και προ πάντων στην συμμετοχή των συμμετεχόντων στην εκτέλεση της διαδικασίας.

Τα σχόλια στο ερωτηματολόγιο ικανοποίησης και στις συνεντεύξεις ολοκλήρωσης της διαδικασίας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες ήταν θετικοί όσον αφορά στην διαδικασία δεδομένου ότι θεώρησαν ότι είχε καταστήσει τους στόχους τους πιο εφικτούς. Ήταν δύσκολο να συγκεντρωθούν πληροφορίες για τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις ικανότητες που απαιτούνταν για να εργασθούν στα επαγγέλματα που είχαν διαλέξει αλλά διαπίστωσαν ότι η ανάλυση του επαγγέλματος στα καθήκοντα και τις ικανότητες που το συνιστούσαν έκανε την όλη διαδικασία ευκολότερη. Βρήκαν αυτήν την δομημένη προσέγγιση εξαιρετικά χρήσιμη. Η χρησιμοποίηση του Μητρώου για την οργάνωση των πληροφοριών κρίθηκε επίσης πολύ πολύτιμη.

Οι μεμονωμένες ικανότητες πιστοποιήθηκαν μάλλον παρά το επάγγελμα. Αυτές οι

ικανότητες αφορούσαν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και τις προσδοκίες των εργοδοτών όταν προσλάμβαναν νέο προσωπικό. Εκείνοι που συμμετείχαν στην πιλοτική εφαρμογή θεώρησαν το εργαλείο των Μαθησιακών Διαδρομών πολύ χρήσιμο για την προσωπική ανάπτυξη του εκπαιδευόμενου. Έχει επίσης ενδεχομένως μεγάλο όφελος για τις επιχειρήσεις και οργανισμούς. Η χρήση της Μαθησιακής Διαδρομής για την βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων θα τους επιτρέψει να προετοιμαστούν καλύτερα για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις στην εργασία καθώς επίσης και να αυξήσουν την αποδοτικότητα.

3.2.6 Σουηδία: η Μαθησιακή Διαδρομή είχε να προσφέρει κάτι περισσότερο από την ήδη υπάρχουσα πρακτική του Προγράμματος Προσωπικής Ανάπτυξης για τους υπαλλήλους

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Δεδομένου ότι όλοι οι εργαζόμενοι στη Σουηδία έχουν ένα προσωπικό πρόγραμμα ανάπτυξης που δημιουργείται και ενημερώνεται ετησίως από κοινού με τον εργοδότη τους, ο λόγος για από ένα διαφορετικό πρόγραμμα ανάπτυξης δεν ήταν αμέσως προφανής και ήταν δύσκολο να βρεθούν άτομα να συμμετάσχουν σε μία δοκιμή του Μητρώου.

Στρατολογήθηκαν δύο άτομα (γυναίκες) με πτυχίο Bachelor στις Πολιτικές Επιστήμες. Η μία είχε επτά και η άλλη εννέα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Και οι δύο απασχολήθηκαν στην αγροτική ανάπτυξη και η μία ήταν μητέρα η οποία ξεκίνησε μία μικρή επιχείρηση στον αγροτικό τομέα.

Δεδομένου ότι οι δύο συμμετέχουσες είχαν ήδη προσωπικά προγράμματα ανάπτυξης, χρειάστηκαν ένα πρόσθετο κίνητρο για να πεισθούν να συμμετάσχουν στην δημιουργία Μαθησιακών Διαδρομών. Αυτό το κίνητρο βρέθηκε στις οκτώ βασικές ικανότητες που καθορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή

Ένωση και οι οποίες προστέθηκαν στη Μαθησιακή Διαδρομή. Η υπόθεση ήταν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης που προέρχονται από διαφορετικά εκπαιδευτικά υπόβαθρα θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σε μία τελική δοκιμή των οκτώ βασικών Ευρωπαϊκών ικανοτήτων για να σιγουρευτούν ότι κατείχαν όλες τις ικανότητες οι οποίες ήταν απαραίτητες για την εκτέλεση των εργασιών τους.

Η δομή αυτού του Μητρώου σήμαινε ότι η πρόσωπο με πρόσωπο καθοδήγηση με κάθε συμμετέχοντα ήταν απαραίτητη και με κάθε συμμετέχοντα έγιναν τρεις προσωπικές συνεδριάσεις. Αρχικά, οι συμμετέχοντες παρουσιάστηκαν με το Μητρώο. Ακολούθησε ένας κατάλογος μαθημάτων που προσφέρονταν δωρεάν από το Πανεπιστήμιο Γεωργικών Επιστημών της Σουηδίας (SLU) καθώς επίσης και πληροφορίες για άλλες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Συμφωνήθηκαν και καταγράφηκαν τα βασικά καθήκοντα του Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης. Οι συμμετέχοντες βρήκαν αυτό το αρχικό στάδιο αρκετά εύκολο.

Αφετέρου, ο σύμβουλος καθοδήγησης και ο συμμετέχων συνεργάστηκαν για να προσδιορίσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες της εκπαίδευσης του συμμετέχοντος. Το τρίτο στάδιο επρόκειτο να κρίνει πώς αυτές οι προσδιορισμένες εκπαιδευτικές ανάγκες θα προσέκρουαν στις δέκα ικανότητες. Γραπτή και προσωπική καθοδήγηση ήταν διαθέσιμη σε όλη τη διαδικασία.

Και οι δύο συμμετέχοντες βρήκαν τομείς που θα μπορούσαν να ωφεληθούν από πρόσθετη κατάρτιση και επιλεγμένες σειρές μαθημάτων σχετικές με τις μεμονωμένες σταδιοδρομίες και το προσωπικό πρόγραμμά τους. Οι συμμετέχουσες επέλεξαν τις σειρές μαθημάτων που αφορούσαν τις πρακτικές τεχνικές πληροφόρησης, την αρχιτεκτονική εσωτερικών χώρων, τη ρητορική, τις τεχνικές παρουσίασης και την επιχειρησιακή ανάπτυξη. Συζητήθηκαν επίσης και άλλες πηγές άτυπης μάθησης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση πρόσθετων γνώσεων και

δεξιοτήτων. Δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι δεν έχουν χρόνο να συμμετάσχουν σε δομημένους κύκλους μαθημάτων, τα βιβλία, τα περιοδικά και το Διαδίκτυο ήταν οι πηγές που προτιμήθηκαν. Καθώς η εργασιακή κουλτούρα στη Σουηδία δέχεται και αποδίδει μεγάλη αξία στην άτυπη απόδειξη ικανοτήτων (π.χ. όπως φαίνεται κατά τη διάρκεια της εργασίας) οι συμμετέχοντες δεν θεώρησαν ότι υπήρχε ανάγκη απόκτησης ενός τίτλου επαγγελματικών προσόντων που να καλύπτει τις πρόσθετες ικανότητες. Και οι δύο συμμετέχοντες το βρήκαν δύσκολο να συσχετίσουν την διαδικασία των Μαθησιακών Διαδρομών με την επίτευξη της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης.

Αποτελέσματα

Η πειραματική δοκιμή στην Σουηδία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ιδιαίτερη δομή του σουηδικού συστήματος σήμαινε ότι δεν υπήρχε μεγάλη ανάγκη για την δημιουργία του Μητρώου. Στη Σουηδία οι περισσότεροι άνθρωποι που κατέχουν θέσεις ειδικευμένου προσωπικού έχουν προσωπικά σχέδια σταδιοδρομίας και λόγω αυτού είναι δύσκολο να εξετασθεί πώς το Μητρώο μπορεί να δώσει πρόσθετη αξία στα υπάρχοντα σχέδια εκπαίδευσης που έχουν κάνει. Επιπλέον το Πανεπιστήμιο Γεωργικών Επιστημών της Σουηδίας (SLU) προσφέρει έναν μεγάλο αριθμό σειρών μαθημάτων για τους Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης πολλές από τις οποίες είναι δωρεάν. Εντούτοις, η πειραματική άσκηση δοκιμής δεν ήταν χωρίς κέρδος καθώς οι συμμετέχοντες βρήκαν ότι οι ικανότητες και τα βασικά καθήκοντα που περιγράφονταν ήταν σχετικά με την εργασία ενός Εμπυκωτή Αγροτικής Ανάπτυξης. Το Μητρώο τους βοήθησε να προσδιορίσουν και να διακρίνουν μεταξύ των βασικών καθηκόντων και των ικανοτήτων που κατείχαν και αυτά για τα οποία χρειάζονταν κάποια πρόσθετη κατάρτιση ή εκπαίδευση. Με βάση αυτό ήταν σε θέση να επιλέξουν τους κατάλληλους κύκλους μαθημάτων από αυτούς που προσφέρθηκαν από το Πανεπιστήμιο Γεωργικών Επιστημών της Σουηδίας (SLU)

3.2.7 Σκωτία (HB): η μέθοδος της προσέγγισης στον εκπαιδευόμενο είναι σημαντικότερος παράγοντας ενεργοποίησης

Πεδίο Εφαρμογής και Μεθοδολογία

Το Κολλέγιο Moray (Moray College) του UHI Millenium Institute¹⁶ είναι ίδρυμα ανώτερης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με περισσότερους από 7.000 σπουδαστές συνήθως από τις αγροτικές περιοχές της Σκωτίας. Δεδομένου ότι η Σκωτία συμμετείχε στο πρόγραμμα Euro-Validation σε ένα μεταγενέστερο στάδιο δεν ακολούθησε το ίδιο πλαίσιο για την πιλοτική δοκιμή των Μαθησιακών Διαδρομών και του εργαλείου του Μητρώου Καθηκόντων και Ικανοτήτων όπως οι άλλες χώρες εταίροι. Αντ' αυτού, πραγματοποιήθηκαν δύο έρευνες: μία για τους Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης και μία για σπουδαστές που είχαν εγγραφεί για την θεματική ενότητα "εισαγωγή στην αγροτική ανάπτυξη" του UHI η οποία είναι θεματική ενότητα πρώτου επιπέδου και οι συμμετέχοντες που επιτυγχάνουν συμμετέχουν στις Σπουδές Αγροτικής Ανάπτυξης CertHE έχοντας την ευκαιρία περαιτέρω σπουδών για την απόκτηση του πτυχίου BSc στις Σπουδές Αγροτικής Ανάπτυξης. Θεωρήθηκε ως δεδομένο ότι τα άτομα που επιθυμούν να λάβουν επίσημους τίτλους σπουδών για να γίνουν Εμπυκωτές Αγροτικής Ανάπτυξης θα εγγραφούν σε αυτήν την θεματική ενότητα και κατά συνέπεια θα ενδιαφερθούν να συμμετάσχουν.

Η έρευνα μεταξύ των σπουδαστών

Ο σκοπός της έρευνας μεταξύ των σπουδαστών ήταν να εκτιμηθούν οι απόψεις των σπουδαστών για την επιλεγμένη θεματική ενότητα, τα κίνητρά τους και την πιθανή χρησιμότητα του Μητρώου ως μέρος της καθοδήγησης των

Σπουδαστών. Οι σπουδαστές συμμετείχαν επειδή ενδιαφέρονταν να βρουν τρόπους βελτίωσης της πρόσβαση στις ενότητες του UHI και τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν για να εργαστούν εντός της αγροτικής κοινότητάς τους και να επιτύχουν σχετική κατάρτιση και πιστοποίηση.

Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με 32 σπουδαστές από τους 60 που είχαν εγγραφεί στην θεματική ενότητα "εισαγωγή στην αγροτική ανάπτυξη". 17 σπουδαστές από τους ερωτώμενους εργάζονταν για την απόκτηση του πτυχίου BSc στις Σπουδές Αγροτικής Ανάπτυξης και πέντε την μελετούσαν ως μεμονωμένη θεματική ενότητα. Η πλειοψηφία ήταν μερικής απασχόλησης εκπαιδευόμενοι εξ αποστάσεως

Η έρευνα μεταξύ των σπουδαστών σχεδιάστηκε για να εξακριβώσει το κίνητρό τους και να καθορίσει εάν:

- οι πληροφορίες και η ποιότητα της εγγραφής στην προκαταρκτική φάση της θεματικής ενότητας ήταν ικανοποιητικές
- η εμπειρία τους ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους για την ενότητα
- η ενότητα τους βοήθησε στην τρέχουσα εργασία τους ή για να βρουν εργασία
- το Μητρώο θα ήταν χρήσιμο στην επιλογή των σωστών ενότητων.

Η έρευνα διαπίστωσε ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών (με μια εξαίρεση) ήταν πολύ ευχαριστημένη από τον τρόπο μάθησης που έχουν επιλέξει. Περισσότεροι από τους μισούς από τους ερωτώμενους πήραν την ενότητα επειδή ενδιαφέρονταν για το θέμα και το 32% αυτών πήρε την ενότητα επειδή ήταν υποχρεωτική για το πτυχίο τους.

Ενώ κανένας σπουδαστής δεν ήταν απολύτως δυσαρεστημένος με το

¹⁶ <http://www.uhi.ac.uk/> (στα Αγγλικά): διακριτικό και καινοτόμο όργανο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρουν επαγγελματικούς κύκλους σπουδών (όπως πιστοποιητικά ανώτερης εκπαίδευσης και διπλώματα), προπτυχιακά και μεταπτυχιακά πτυχία και ευκαιρίες έρευνας σε όλες τις ορεινές και νησιωτικές περιοχές της Σκωτίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω μιας συνεργασίας των κολλεγίων και των ερευνητικών φορέων μαζί με ένα δίκτυο επικουρικών κέντρων μάθησης.

περιεχόμενο της ενότητας, το 12.5% των σπουδαστών δεν ήταν εξ ολοκλήρου ευχαριστημένοι από το περιεχόμενο. Η πλειοψηφία των σπουδαστών (66%) ήταν ικανοποιημένοι και 13% αυτών ήταν πλήρως ικανοποιημένοι με το περιεχόμενο της θεματικής ενότητας. Μόνο το 16% των σπουδαστών είπε ότι υπήρξαν θέματα στην ενότητα που δεν τους ήταν χρήσιμα ενώ η πλειοψηφία των σπουδαστών διαπίστωσε ότι όλα τα θέματα ήταν χρήσιμα. Μόνο δύο σπουδαστές θεώρησαν ότι η ενότητα θα μπορούσε να έχει ωφεληθεί δαπανώντας περισσότερο χρόνο στην κυριότητα της κοινοτικής γης και τη συνεργασία με τις κοινότητες.

Από τους 32 σπουδαστές, οι 27 που πέρασαν τον κύκλο μαθημάτων ενώ πέντε δεν ολοκλήρωσαν τη σειρά μαθημάτων. Στην έναρξη της σειράς μαθημάτων, εννέα σπουδαστές απασχολούνταν ήδη στην αγροτική ανάπτυξη και με την περάτωση των σπουδών τους άλλοι έξι σπουδαστές βρήκαν απασχόληση στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης. 18 σπουδαστές θεώρησαν ότι η ενότητα τους είχε βοηθήσει στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας τους και οκτώ θεώρησαν ότι τους είχε βοηθήσει να βρουν μια εργασία στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης.

Η πρόσωπο με πρόσωπο επαφή με ένα μέλος του προσωπικού του κολλεγίου ήταν σημαντικότερη για να διασφαλίσει ότι οι σπουδαστές σπουδάζουν το σωστό αντικείμενο. Συνολικά 17 σπουδαστές βρήκαν την καθοδήγηση πριν από τον κύκλο μαθημάτων εξαιρετικά σημαντική. Μόνο τρεις σπουδαστές δεν την θεώρησαν σπουδαία και πέντε σπουδαστές δεν έλαβαν καμία καθοδήγηση πριν τον κύκλο μαθημάτων.

Μόνο το 15% των σπουδαστών που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με τη χρησιμότητα του Μητρώου στην επιλογή μαθημάτων θεώρησε ότι το Μητρώο θα ήταν χρήσιμο. Η πλειοψηφία των σπουδαστών θέλησε περισσότερες γραπτές πληροφορίες on-line, 10 σπουδαστές θέλησαν περισσότερες πληροφορίες στα φυλλάδια και τέσσερις

σπουδαστές θα προτιμούσαν περισσότερη επαφή πρόσωπο με πρόσωπο. Αυτό είναι ενδιαφέρον δεδομένου ότι οι εμπυχωτές αγροτικής ανάπτυξης που ήταν περάσει από συνέντευξη θεώρησαν ότι η επαφή πρόσωπο με πρόσωπο ήταν ο καλύτερος τρόπος ενθάρρυνσης των πιθανών εμπυχωτών αγροτικής ανάπτυξης για να λάβουν έναν τίτλο επαγγελματικών προσόντων.

Μια περαιτέρω ερώτηση κλήθηκε να μετρήσει την επενέργεια των προσωπικοτήτων του προσωπικού έναντι των Μαθησιακών Διαδρομών. Από τους 25 σπουδαστές που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση, το 52% αυτών θεώρησε ότι οι προσωπικότητες του προσωπικού ήταν ένας σημαντικός παράγοντας που τους επηρέασε να εγγραφούν στον κύκλο μαθημάτων.

Η έρευνα μεταξύ των σπουδαστών έδειξε ότι οι σπουδαστές είναι προσανατολισμένοι προς τους επίσημους τίτλους και ήταν δυσνόητο το γεγονός πως ένα άτομο μπορεί να δημιουργήσει την δική του/της μαθησιακή διαδρομή.

Συνήχθη το συμπέρασμα ότι το Μητρώο Ικανοτήτων θα ήταν ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια των συμβούλων καθοδήγησης σπουδαστών μόλις τροποποιηθεί κατάλληλα η γλώσσα. Λόγω των σύνθετων αναγκών του πληθυσμού σπουδαστών του κολλεγίου, το Μητρώο μόνο του δεν είναι αρκετό για να αντιμετωπίσει τα πολλά ζητήματα που θέτουν οι ώριμοι σπουδαστές σε σχέση με την επιλογή μαθημάτων.

Έρευνα μεταξύ των Εμπυχωτών Αγροτικής Ανάπτυξης

Εκτός από τους σπουδαστές, προσεγγίστηκαν οκτώ άνθρωποι που εργάζονται σε διαφορετικές υπηρεσίες ανάπτυξης και κοινοτικές οργανώσεις στην αγροτική Σκωτία η εργασία των οποίων μπορεί να περιγραφεί εν μέρει σαν αυτή του εμπυχωτή αγροτικής ανάπτυξης. Δεν θεωρήθηκαν ως εμπυχωτές αγροτικής ανάπτυξης αλλά προσδιόρισαν την ιδιότητά τους σύμφωνα με τις βασικές σπουδές

ή το επάγγελμά τους, παραδείγματος χάριν ως λογιστής ή ειδικός ΤΠΕ. Εντούτοις ενθουσιάστηκαν από την ιδέα ενός νέου επαγγέλματος, αυτό του Εμπυχωτή Αγροτικής Ανάπτυξης, το οποίο ήταν στενά συνδεδεμένο με αυτό που έκαναν πραγματικά.

Από τις συζητήσεις έγινε προφανές ότι εκείνοι που σπουδάζουν για την απόκτηση ενός τίτλου αγροτικής ανάπτυξης δεν είναι οι ίδιοι με εκείνους που έχουν προσδιοριστεί από τους εμπυχωτές αγροτικής ανάπτυξης ως άνθρωποι που είναι σε θέση και πρέπει να ενθαρρυνθούν για να διαδραματίσουν έναν ρόλο στην αγροτική κοινότητα.

Τρεις άνθρωποι συμφώνησαν να εξετάσουν τη χρήση ενός Μητρώου για την πιθανή καθοδήγηση σπουδαστών. Αυτό έγινε χρησιμοποιώντας τις πρόσωπο με πρόσωπο συνεντεύξεις. Παρουσιάστηκε στους συμμετέχοντες το Μητρώο και τους ζητήθηκε να σχολιάσουν τη χρησιμότητά του. Και οι τρεις θεώρησαν ότι χωρίς καθοδήγηση ήταν πάρα πολύ περιπλοκό να χρησιμοποιηθεί και η γλώσσα ήταν επίσης ασαφής. Πρότειναν ότι ένα διάγραμμα ροής με δομημένες ερωτήσεις που θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν το σπουδαστή κατά την διάρκεια μιας μαθησιακής διαδρομής θα ήταν ένα αποτελεσματικότερο εργαλείο για τους ανθρώπους στις κοινότητές τους.

Οι σπουδαστές θεώρησαν ότι ήταν εξαιρετικά σημαντικό το γεγονός ότι το Μητρώο είχε τη δυνατότητα να δείξει τα επίπεδα των προσόντων και την σειρά με την οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η γενική αίσθηση ήταν ότι με την τρέχουσα μορφή του το Μητρώο θα μπορούσε να είναι τρομακτικό και θα μπορούσε να αποθαρρύνει τους πιθανούς εμπυχωτές αγροτικής ανάπτυξης.

Αποτελέσματα

Η εμπειρία που αποκτήθηκε από τη πειραματική δοκιμή στο Ηνωμένο Βασίλειο επικεντρώθηκε στη μέθοδο που πρέπει να υιοθετηθεί προκειμένου να πειστούν οι άνθρωποι να αρχίσουν να δημιουργούν την δική τους μαθησιακή διαδρομή. Η καθοδήγηση από πεπειραμένους

συμβούλους είναι απαραίτητη, και η πρόσωπο με πρόσωπο επαφή είναι επιτακτική. Οι συμμετέχοντες στις πειραματικές δοκιμές δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν πραγματικά το Μητρώο μόνοι τους και ζήτησαν υποστήριξη και εξηγήσεις. Θεωρείται ότι είναι ουσιαστικής η χρήση μιας γλώσσας ξεκάθαρης και απλής. Το Μητρώο, εντούτοις, μπορεί να είναι ένα άριστο εργαλείο προς χρήση από τους υπεύθυνους καθοδήγησης σπουδαστών.

Η διαδικασία δημιουργίας Μαθησιακών Διαδρομών αποδείχθηκε πιο εποικοδομητική από τα αποτελέσματα καθώς οι άνθρωποι ενημερώθηκαν για τις ευκαιρίες, και τις εκπαιδευτικές και τις επαγγελματικές.

3.3 Συμπέρασμα, Διδάγματα που αντλήθηκαν και Μελλοντικές Προοπτικές

3.3.1 Η χρήση της Μαθησιακής Διαδρομής και του Μητρώου Καθηκόντων και Ικανοτήτων

Όπως αποδεικνύεται από τις διάφορες πειραματικές δοκιμές, τα εργαλεία των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου μπορούν να χρησιμοποιηθούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από την πειραματική δοκιμή προτείνει τα εργαλεία των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου να αντιμετωπισθούν ως ευέλικτα εργαλεία που μπορούν να προσαρμοστούν σε μια δεδομένη κατάσταση: μια εργασία, μια ομάδα-στόχο ή μια οργάνωση. Οι δεξιότητες και τα καθήκοντα πρέπει να αναπτυχθούν σε σχέση με την συγκεκριμένη κατάσταση όπως η γλώσσα και το επίπεδο υποστήριξης και εξήγησης που απαιτούνται για την ολοκλήρωσή της.

Οι πειραματικές δοκιμές κατέδειξαν ότι η αποτελεσματικότητα του εργαλείου αυξάνεται όταν:

- η καθοδήγηση πρόσωπο με πρόσωπο προσφέρεται από έναν 'εμπειρογνώμονα' όπως ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας, ένας διευθυντής Δημοσίων Σχέσεων ή

ένας ειδικός τομέας. Η στενή υποστήριξη, η κατεύθυνση και η διευκρίνιση από έναν εμπειρογνώμονα καθοδήγησης είναι απολύτως ουσιαστικές, ειδικά όταν πρόκειται για άτομα με σύνθετες ανάγκες.

- το άτομο γίνεται κάτοχος του εργαλείου. Επιτυγχάνονται μεγαλύτερη γνώση και καλύτερα αποτελέσματα όταν το άτομο συμμετέχει στην δημιουργία του Μητρώου, αναζητά κύκλους μαθημάτων και αναλαμβάνει την ευθύνη για το μέλλον του/της.

Υπάρχουν πολλά εργαλεία διαθέσιμα στην Ευρώπη για την αξιολόγηση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων αλλά η πειραματική δοκιμή των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου στο πλαίσιο του προγράμματος Euro-Validation καταδεικνύει τη σημασία και το όφελος που έχει η χρήση ενός συστήματος που είναι συλλογικό και διαλογικό. Οι περισσότεροι άνθρωποι που συμμετείχαν στην πειραματική δοκιμή θεώρησαν ότι η επιτυχία της οφειλόταν κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην διπλή κατεύθυνση ροής της διάδρασης από τον εκπαιδευόμενο στο σύμβουλο καθοδήγησης (προσέγγιση εκ των κάτω) και από το σύμβουλο καθοδήγησης στον εκπαιδευόμενο (προσέγγιση εκ των άνω).

3.3.2 ΤΗ έννοια του Εμπυκτωτή Αγροτικής Ανάπτυξης και η ωφελιμότητα/χρησιμότητα της Μαθησιακής Διαδρομής

Το επάγγελμα του Εμπυκτωτή Αγροτικής Ανάπτυξης δεν αναγνωρίζεται από όλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση γεγονός που αποτέλεσε πηγή δυσκολίας σε μερικές περιπτώσεις αλλά και οδήγησε σε μερικά ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Στην Ισπανία η πειραματική δοκιμή διαπίστωσε ότι τα άτομα ίσως να μην θέλουν να αφιερώσουν χρόνο για την δημιουργία μιας Μαθησιακής Διαδρομής για ένα μη αναγνωρισμένο επάγγελμα. Μια παρόμοια έλλειψη ενδιαφέροντος υπήρξε και στη Σουηδία, όπου υπάρχει μια σαφής πορεία σταδιοδρομίας και παρέχονται ήδη πολλοί σχετικοί διαθέσιμοι κύκλοι μαθημάτων.

Παρά την άγνοια όσον αφορά την έννοια του Εμπυκτωτή Αγροτικής Ανάπτυξης, τα άτομα σε πολλές χώρες θεώρησαν ότι είναι ενθαρρυντικό να δοθεί ένα όνομα στα καθήκοντα που εκτελούσαν. Έκανε τους ανθρώπους να αισθανθούν ότι εκτιμώνται και ενέργησε ως παρωθητική δύναμη.

Η πειραματική δοκιμή έδειξε ότι η εμπειρία των εργαλείων των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη για πανεπιστήμια, οργανισμούς κατάρτισης, υπουργεία ή κυβερνητικές υπηρεσίες, προκειμένου να δημιουργηθούν νέοι ευέλικτοι κύκλοι μαθημάτων που να καλύπτουν τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Οι πολωνικές και ουγγρικές πειραματικές δοκιμές καταδεικνύουν σαφώς πώς η σύνδεση των Μαθησιακών Διαδρομών με τις πραγματικές ευκαιρίες της αγοράς εργασίας (με τη στρατολόγηση για το προσωπικό των Τοπικών Ομάδων Δράσης της Πρωτοβουλίας LEADER) αυξάνει τα αποτελέσματα και την αξία των εργαλείων των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου.

3.3.3 Πότε η Μαθησιακή Διαδρομή είναι πιο αποτελεσματική;

Οι χώρες με πιο τυπικές κουλτούρες εκπαίδευσης είναι πιθανό να ωφεληθούν περισσότερο από τη χρήση των εργαλείων των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου

Η προσέγγιση των Μαθησιακών Διαδρομών και η χρήση του Μητρώου είναι μεγαλύτερου οφέλους σε χώρες όπως η Ισπανία, η Πολωνία και η Ουγγαρία, όπου η εκπαίδευση βασίζεται σε πιο επίσημες άξονες (που δεν βασίζονται στις ικανότητες) και δεν υπάρχει καμία μη τυπική/άτυπη κουλτούρα μάθησης. Ορισμένες χώρες έχουν εισαγάγει ήδη τα συστήματα των Μαθησιακών Διαδρομών και τα συστήματα αξιολόγησης ικανοτήτων στον χώρο εργασίας και σε αυτές τις περιπτώσεις λιγότερα οφέλη έγιναν αντιληπτά.

Η ύπαρξη ενός συγκεκριμένου λόγου

για την ανάληψη της Μαθησιακής Διαδρομής και του Μητρώου είναι ουσιώδης για την επιτυχία του

Η Μαθησιακή Διαδρομή και το Μητρώο είναι αποτελεσματικότερα όταν το άτομο έχει έναν συγκεκριμένο λόγο ενθάρρυνσης για να υποβληθεί σε αυτήν την διαδικασία. Ο παράγοντας είναι συνήθως σχετικός με την εργασία και μπορεί να περιλαμβάνει την ανάγκη εύρεσης μιας εργασίας, την βελτίωση των προοπτικών κάποιου ατόμου, την αλλαγή σταδιοδρομίας ή την εύρεση κατάλληλων κύκλων μαθημάτων. Είναι δυνατό ότι μια προσωπική επιθυμία για αυτοαντίληψη και αυτοβελτίωση μπορεί επίσης να είναι η κινητήριος δύναμη. Εάν, εντούτοις, ένα άτομο είναι ήδη σε μια εργασία και δεν επιδιώκει κάποια αλλαγή σταδιοδρομίας υπάρχει λιγότερη ανάγκη για το εργαλείο.

Τα εργαλεία των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου είναι πιο αποτελεσματικά μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο

Σε περιπτώσεις όπου οι Μαθησιακές Διαδρομές συνδέθηκαν με τις συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς (όπως η στρατολόγηση για τις Ομάδες Τοπικής Δράσης) αποδείχθηκε ανεκτίμητες και για τον εργοδότη και για τα άτομα. Η υποστήριξη από τα οργανισμούς κατάρτισης αυξάνει περαιτέρω το όφελος των Μαθησιακών Διαδρομών σε περιπτώσεις όπου οι κύκλοι μαθημάτων μπορούν να ρυθμιστούν.

Οι Μαθησιακές Διαδρομές ως εργαλείο των εργοδοτών

Η πειραματική δοκιμή (στη Σουηδία και την Ουγγαρία) αποκάλυψε ότι οι Μαθησιακές Διαδρομές θα μπορούσαν να είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για τους οργανισμούς και τους φορείς που υποστηρίζουν την κατάρτιση του προσωπικού τους, αν και αυτό δεν εξετάστηκε άμεσα. Πρέπει να σημειωθεί ότι η υποστήριξη της εξέλιξης του προσωπικού και η βελτίωση των επιπέδων γνώσης του οργανισμού θα ωφελήσουν την ίδια την οργάνωση. Τέτοια οφέλη περιλαμβάνουν το ικανοποιημένο

προσωπικό, τις μικρότερες κινήσεις του προσωπικού, το αποδοτικότερο και αποτελεσματικό προσωπικό και την υψηλότερη παραγωγικότητα.

Οι Μαθησιακές Διαδρομές ως εργαλείο ενδυνάμωσης του ατόμου

Μπορεί να υποστηριχτεί ότι η αξία των εργαλείων των Μαθησιακών Διαδρομών και του Μητρώου βρίσκεται στη διαδικασία και όχι στα αποτελέσματα. Το άτομο ωφελείται από μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του/της ή την έλλειψη αυτών. Αυτό είναι που ενδυναμώνει και που παρακινεί κατά το προγραμματισμό της επαγγελματικής εξέλιξης κάποιου. Η χρησιμοποίηση της δομημένης και ολιστικής προσέγγισης του Μητρώου και των Μαθησιακών Διαδρομών για την ανάλυση κάπου καθιστούν τα χάρματα στη γνώση αναγνωρίσιμα πιο εύκολα. Αυτό καθιστά ευκολότερο τον προσδιορισμό των στόχων και την χάραξη μιας στρατηγικής για να τους επιτύχει.

3.3.4 Συμπέρασμα: Το πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος Euro-Validation

Στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης, το πρόγραμμα Euro-Validation εστίασε στην πιστοποίηση και την αναγνώριση των δεξιοτήτων μέσα στο αγροτικό πλαίσιο και στόχευσε στο άνοιγμα του διαλόγου για αυτό το ζήτημα. Μέσα στις διάφορες πειραματικές δοκιμές οι διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς συμμετείχαν και η συγκριτική ανάλυση παρείχε μια ευκαιρία ανταλλαγής εμπειριών και ορθής πρακτικής. Αν και τα αποτελέσματα και οι χρήσεις διέφεραν από χώρα σε χώρα, η ανάπτυξη και η δοκιμή του Μητρώου συνεισέφερε στην υπάρχουσα γνώση σχετικά με τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούν οι εργοδότες στις αγροτικές περιοχές. Η καινοτόμος προσέγγιση των Μαθησιακών Διαδρομών (παιρνοντας τον μεμονωμένο εκπαιδευόμενο και τις ανάγκες του/της ως σημείο αναφοράς και συνδυάζοντας όλες τις μορφές μάθησης σε μια προσωπική

“πορεία μάθησης”) αποδείχθηκε πολύ αποτελεσματική. Εξετάζοντας την συνέχεια αξιολόγηση-αναγνώριση-πιστοποίηση-διαπίστευση ολιστικά και ως προς τις ικανότητες ήταν εξαιρετικά επικοδομητική δεδομένου ότι έδειξε ότι μια τομεακή προσέγγιση (σε αυτήν την περίπτωση αγροτική ανάπτυξη) μπορεί να είναι χρήσιμη σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι εθνικές πειραματικές δοκιμές έχουν καταδείξει την ανάγκη για αναγνώριση των πρόσθετων απαιτήσεων σχετικά με τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τα προσόντα στις αγροτικές περιοχές.